

KISBÉR VÁROS

Integrált Településfejlesztési Stratégiája

a TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001
azonosítójával, A kispéri városi piac infrastrukturális
fejlesztése című projekt keretében került felülvizsgálatra

Egyeztetési változat

2024. augusztus 9.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia felülvizsgálata

MEGRENDELŐ

Kisbér Város Önkormányzata

2870 Kisbér, Széchenyi u. 2.

Képviseli:

Sinkovicz Zoltán

polgármester

VÁLLALKOZÓ

ITI Magyarország Kft.

1134 Budapest, Hun u. 13. fszt. 1.

Képviseli:

Kulcsár Sándor

ügyvezető

Témafelelős:

Vadász Nóra

okl. településmérnök

Tervezők:

Sárdi Anna

okl. építésmérnök

Vaszócsik Vilja PhD

okl. tájépítész

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. A HELYZETÉRTÉKELÉS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA	7
2. Középtávú célok és azok összefüggései	17
2.1. <i>Jövőkép és az átfogó célok aktualizálása</i>	17
2.1.1. 1. stratégiai cél: Esélyt a munkának: képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció	22
2.1.2. 2. stratégiai cél: Otthonunk Kisbér: élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő.....	23
2.2. <i>A célok közötti összefüggések bemutatása</i>	25
3. A megvalósítást szolgáló beavatkozások	27
3.1. <i>Akcióterületi fejlesztés – Városközpont revitalizáció</i>	28
3.1.1. Településközpont akcióterület bemutatása	28
3.1.2. Folyamatban lévő TOP Plusz fejlesztések	31
3.1.3. A tervezett akcióterület értékelése	36
3.1.4. Az akcióterületi fejlesztés célja	36
3.1.5. Tervezett beavatkozások – indikatív projektlista.....	38
3.1.6. Tervezett beavatkozások részben vagy egészben az akcióterületen kívül, amelyek az akcióterület szempontjából kiemelt relevanciával bírnak.....	40
3.2. <i>Tematikus (akcióterületeken kívüli) fejlesztések</i>	41
3.2.1. Lovas reneszánsz.....	41
3.2.2. Új utak a helyi gazdaságban.....	43
3.2.3. Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban.....	55
3.2.4. Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben.....	58
3.2.5. Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom	64
3.3. <i>Forrástérkép</i>	71
4. A stratégia külső és belső összefüggései	77
4.1. <i>Külső összefüggések</i>	77
4.1.1. EU 2020 stratégia 11 tematikus céljával való összhang.....	77
4.1.2. Országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval (OFTK), és országos területrendezési tervvel (OTrT) való összhang vizsgálata.....	78
4.1.3. Vármegyei területrendezési és -fejlesztési dokumentumokkal való összhang vizsgálata	81
4.1.4. Településrendezési eszközök	85
4.1.5. Egyéb tervdokumentumokkal való összhang.....	86
4.2. <i>A stratégia belső összefüggései</i>	87
4.2.1. A célok és a programok közötti összefüggés bemutatása	87
4.2.2. A stratégiai célok megvalósulásának hozzájárulása a konfliktusok kezeléséhez és az adottságok kihasználásához	91
4. A megvalósíthatóság kockázatai	94
5. A megvalósítás eszözei, nyomon követés	97

5.1.	<i>A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek.....</i>	97
5.2.	<i>A stratégia megvalósításának szervezeti keretei.....</i>	98
5.3.	<i>Településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok.....</i>	100
5.4.	<i>Monitoring rendszer kialakítása</i>	100
5.4.1.	<i>A monitoring célja</i>	100
5.4.2.	<i>A monitoring rendszer felépítése, működése</i>	102
6.	Mellékletek.....	106
6.1.	<i>melléklet: Kisbér Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) önkormányzati workshop - Összefoglaló 106</i>	
6.1.1.	<i>Jelenléti ív</i>	112
6.1.2.	<i>Problémák (citromsárga) és megoldások (narancssárga)</i>	113
6.2.	<i>melléklet: Lakossági kérdőív eredményeinek összefoglalása</i>	115

BEVEZETÉS

Kisbér Város Önkormányzata a 164/2024. (V.09.) KVÖKt. határozatával döntött a meglévő Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) módosításáról. Jelen dokumentum Kisbér Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája, amely a településtervezési rendszer alapját jelentő 314/2012 (XI. 8.) Korm. rendelet értelmében középtávra készül.

Az ITS célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel meghatározza a következő 6-8 évre a **városfejlesztési tevékenység fejlesztési irányait, céljait és a célok megvalósulását segítő beavatkozásokat**. Az ITS továbbá alapot ad a településrendezési tevékenység folytatásához: a város egészére, illetve az egyes városrészek és akcióterületek vonatkozásában megfogalmazott célok, és az azokat szolgáló feladatok figyelembevételre kerülnek a településszerkezeti terv felülvizsgálata és módosítása során. Kisbér az ITS-ét pályázati források elnyerésénél is fel kívánja használni. Az abban kijelölt akcióterületekre a későbbiekben készítendő akcióterületi terv(ek) együttesen lehetővé teszik **fejlesztési források megpályázását**¹.

Az Országgyűlés a településtervezéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2021. évi XXXIX. törvény módosításával többek között módosította az Építési törvényt (Étv.) is. Az Étv. új törvényi előírásainak megfelelően új jogszabály veszi át a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet helyét. Az új 419/2021. (VII. 15.) Korm. rendelet értelmében a településenkénti négy dokumentumot (településfejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia, településszerkezeti terv és helyi építési szabályzat) két dokumentum váltja fel: a településfejlesztési terv, illetve a településrendezési terv.

A stratégia elkészítését részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló **Megalapozó vizsgálat** előzte meg. A város 2015-ben jóváhagyott ITS-hez készült részletes megalapozó vizsgálat megállapításai felülvizsgálatra kerültek a Központi Statisztikai Hivatal **Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) adatbázisa** alapján - felhasználva többek között a 2022. évi népszámlálási adatokat -, bemutatva Kisbér térségi szerepkörét, társadalmi, környezeti és gazdasági helyzetét, településrendezési hátterét, illetve a külső környezet városfejlesztési szempontból releváns jellemzőit. E munkafázis eredményeinek összefoglalását a következő *A Helyzetértékelés eredményeinek összefoglalása* fejezetben mutatjuk be. Jelen stratégiában felhasznált fotók – ha másként nem jelöljük – forrása a 2015. évi ITS.

A **stratégiaalkotás** fázis a megalapozó vizsgálaton túl nagymértékben támaszkodott továbbá az egyéb releváns helyi tervekre, mint pl. Kisbér Város Integrált Települési Vízgazdálkodási Terve, Kisbér és Bábolna Településeggyüttesi Klímastratégiája és Kisbér 2022-ben felülvizsgált településrendezési eszközei. Mindezek mellett a stratégiaalkotás fontos inputját jelentette a tervezési folyamatot kísérő

¹ Az akcióterületi tervek konkrét és komplex cselekvési programok, amelyek az ITS-ben kijelölt akcióterületekre vonatkoznak és amelyek tartalmazzák a célok eléréséhez szükséges konkrét lépéseket, ütemezést, költségvetést stb.

partnerség: a helyi döntéshozókkal és önkormányzati szereplőkkel folytatott interaktív műhelymunka, valamint a lakosok véleményének megismerésére szolgáló online kérdőív. Az önkormányzati műhelymunka és a lakossági kérdőív eredményei beépítésre kerültek a stratégiába. Az eredmények összefoglalását a 6.1. és 6.2. melléklet tartalmazza.

A stratégia fejezeteinek megírásánál fontos alapot szolgáltatott a 2015-ben jóváhagyott ITS, amelynek célrendszere, stratégiai és tematikus céljai továbbra is helytállóak. A célokhoz kapcsolódó akcióterületi és tematikus fejlesztések, programok szintjén történtek módosítások, kiegészítések a következők szerint:

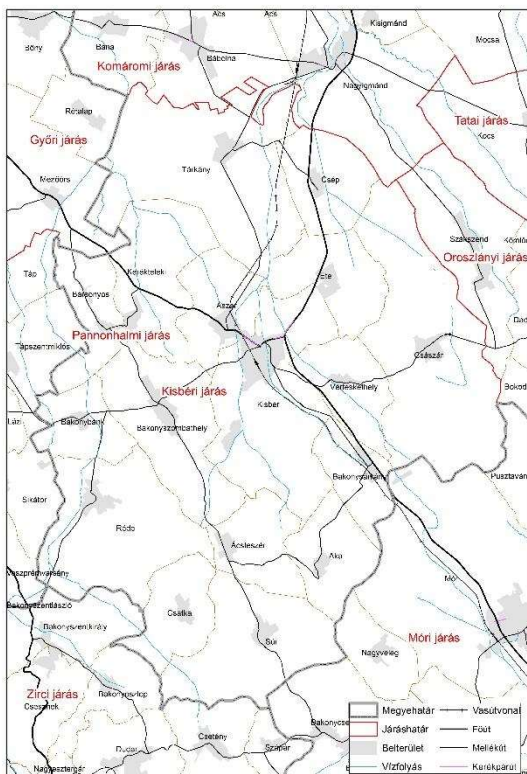
- a programok megvalósult vagy már nem releváns fejlesztései (beavatkozásai) nem szerepelnek a stratégiában;
- vannak olyan programok, prioritások, amelyek továbbra is helytállóak, azonban megvalósításuk hosszabb távú, az ITS távlatán belül nem megvalósíthatók, azokban nem – vagy csak minimálisan - történtek változtatások (pl. *Lovas reneszánsz*, vagy az *Új utak a helyi gazdaságban* program legtöbb alprogramja);
- ha az adott fejlesztési területen új fejlesztési igények merültek fel, a program kiegészítésre került új tartalmi elemekkel (beavatkozásokkal) (pl. *Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben* program);
- az elmúlt időszak külső-belső változásai miatti hangsúlyeltolódások következtében új tematikus program is megjelenik (*Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom* tematikus program).

A programok és célok belső és külső összhangja továbbra is biztosított, ezzel megteremtve a célzott és harmonikus városfejlesztés alapjait, és amelynek segítségével a város ki tudja használni fejlődési potenciálját.

1. A HELYZETÉRTÉKELÉS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Kisbér Komárom-Esztergom vármegye legkisebb, 17 települést² magába foglaló járásszékhelye. Népe ssége a 2022. évi népszámláláskor 5526 fő volt, népsűrűsége 105,9 fő/ km².

Közlekedés-földrajz, térszerkezet

1. ábra: E-TÉR adatszolgáltatás alapján saját szerkesztés

el Kisbértől, amely **Kisbér számára földrajzi elhelyezkedésből adódó előnynek** is tekinthető. Ezen adottságok tükrében Kisbér versenyképességének fejlődését e tényezők nem gátolnák, a kitörési pontok erősítése esetén. Ezek elmaradásakor várható, hogy e centrumok elszívó hatása érvényesül, anélkül, hogy a nagyvárosnál kedvezőbb életminőséget, környezetet biztosító elemek megfelelően hasznosulhatnának.

Nagyter ségi **csomóponti elhelyezkedésével**, a 81. sz. és 13. sz. főutak metszéspontjában, a környező nagyvárosok munkaerő-piaci, foglalkoztatási potenciálját hasznosítja. Ennek köszönhetően a város

A város **nagyter ségi beágyazottsága** kedvezőnek mondható, a vármegyei stratégiai dokumentum alapján a komáromi fejlesztési tengely térségének – amely Székesfehérvárig húzódik – része. Ez az irány összekapcsolja Kisbért az egyik irányba (13.sz. főúton keresztül) az esztergomi, a másik, 81.sz. főúton pedig a győri autóiipari centrummal. E potenciál, valamint a meglévő alkatrész és gépgyártási szaktudás eredményeképpen települtek meg a városban beszállító vállalkozások, azonban e lehetőség hasznosítása még tovább bővíthető.

Komárom-Esztergom vármegye a 2023. évi egy főre jutó bruttó hazai termék (GDP/fő) adatai szerint a negyedik, a Komárom-Esztergom vármegyével határos Fejér vármegye a második, a Komárom-Esztergom vármegyével szintén határos Győr-Moson-Sopron vármegye pedig a harmadik a vármegyei összehasonlítás rangsorában. Az említett jelentős gazdasági szereppel bíró vármegyék székhelyei - Tatabánya, Székesfehérvár és Győr -, 40-50 km-es távolságban helyezkednek

²A Kisbéri járás települései: Ácsteszer, Aka, Ászár, Bakonybánk, Bakonysárkány, Bakonyszombathely, Bársonyos, Császár, Csátka, Csép, Ete, Kerékteleki, Kisbér, Réde, Súr, Tárkány, Vérteskethely

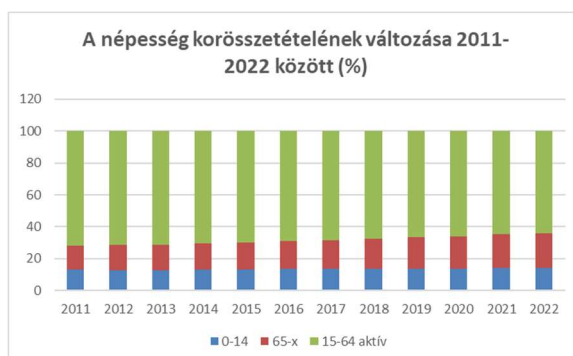
fontos erőforrása a közlekedés-földrajzi fekvése, amelynek gazdasági kamatoztatása elmarad a lehetőségektől.

Az évszázadok óta kereskedelmi útvonalként szolgáló Móri-árok Székesfehérvár és Kisbér között található. Ez a Vértes és a Bakony között húzódó 50 km hosszú, 1-2 km széles hasadékvölgy jelenleg is a fővárost elkerülő kamion útirányként funkcionál. A 81. sz. főút Székesfehérvár – Győr között jelentős TIR útvonal, a 13. sz. főút becsatlakozásával a Szlovákia / Komárom – Balaton / Velencei-tó turisztikai tranzitmozgások fontos nyomvonala.

A Székesfehérvár – Komárom vasútvonal, mint Budapestet elkerülő szakasz jelentőségét veszítette úgy térségi, mint Kisbér csomóponti helyzetében. Az ezt keresztező Pápa-Tatabánya szárnyvonal 2007 óta nem üzemel. Az önkormányzat a nyomvonal kerékpárúttá történő átépítését preferálja.

Többszörös határhelyzete ellenére (három vármegye metszésében, Bakony – Vértes, valamint Bakonyalja – Kisalföld találkozásában) fontos térségi szerepe van a hagyományos lótenyésztésre és majorsági gazdálkodásra épülő ágazatokban, valamint a közszolgáltatási (oktatási, egészségügyi, kulturális), kiskereskedelmi, munkaerő-piaci és közszolgáltatási funkciókban. **Települészerkezete** a Batthyány-k idejében alakult ki, meghatározó strukturális vonalai a 19. sz. óta azonosak. Speciális helyzetű Hánta városrész, amely zsáktelepülésrész.

Társadalom

Az országosan is jellemző **népességfogyás** Kisbéren is tendencia. Kezelendő probléma azonban, hogy a vizsgált időszakban csökkent a helyben lakók és helyben foglalkoztatottak aránya (7,4%-kal), miközben ugyanennyivel nőtt a más településre dolgozni járók részesedése. A napi **ingázás**, a szakképzett munkaerő elvándorlása folyamatos, ami a tapasztalatok alapján az elköltözések első lépcsőfoka. A rendelkezésre álló adatok szerint a foglalkoztatottak fele napi ingázó.

A csökkenő és **előregedő népesség**, az elvándorlás kihívásokat jelent egy adott város számára, azonban a **korösszetétel kedvezőtlen** változása gátja lehet további foglalkoztatók telepítésének.

Képzettség tekintetében Kisbér vegyes képet mutat, egyrészt nőtt az alacsony végzettségűek aránya az aktív korúak körében, emellett bővült az

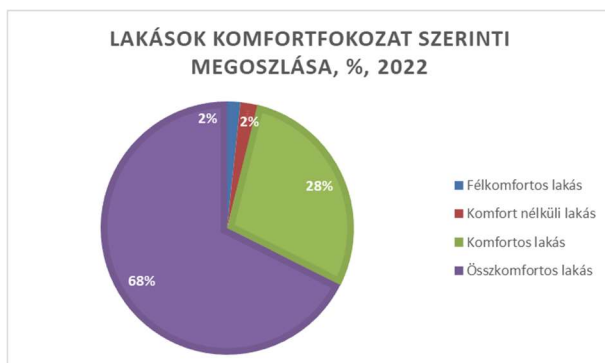
érettségizettek és a felsőfokú végzettségűek részesedése is, szakképzettségét érettségi nélkül nyújtó oklevéllel rendelkezők száma.

	2 011	2 022
Általános iskola 8. évfolyamnál alacsonyabb	8	14
Általános iskola 8. évfolyam	309	339
Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	1 010	984
Érettségi	854	965
Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	342	465

2. ábra: Képzettség alakulása (fő) (Forrás: KSH)

Ez utóbbi kedvező folyamatnak tekinthető, csakúgy, mint a magas presztízsű foglalkoztatási csoportokban alkalmazottak arányának 34%-os emelkedése.

Az, hogy a munkába járók fele naponta ingázik, illetve, hogy a munkanélküliség évek óta magasabban alakul, mint a vármegyei, illetve az azon belüli járásközpontok átlaga azt jelzi, hogy a város jelentős munkaerő tartalékokkal rendelkezik. E **munkaerő** (ingázók és munkanélküliek) számára azonban vagy az iskolázottsági szintnek megfelelő alacsony presztízsű foglalkoztatást biztosító munkahelyek létrehozása jelent megoldást, vagy a képzettség szint (jelentős) emelése. További fontos tényező még a piacképes tudással rendelkező, aktív korú foglalkoztatottak elvándorlásának megállítása, illetve számukra új munkalehetőségek biztosítása. Erre megoldást jelenthet a helyben elérhető oktatási intézmény (gimnázium), a lovászképzésben rejlő potenciál, ami jelenleg nem hasznosított, illetve a turizmus által kínált lehetséges fejlődés.

Az **életminőség** értékelésénél fontos tényezők a nyilvántartott álláskereső aránya, amely a két népszámlálás között 46,26%-kal csökkent, valamint az SZJA alapot képező jövedelem, amelynek növekedése viszont 180%-os volt a két népszámlálás között. A lakások komfortfokozata a város átlagában jelentős mértékben javult, azonban a szükséglakások száma az Újszőlő utcai, Vencser dűlői beköltözésekkel hétszeresére nőtt.

Az **inaktív népességben** magas arányt képviselnek az alacsony iskolázottságú, megváltozott munkaképességű, bevételként számottevően juttatásokból élő romák, akik 90%-a mélyszegénységben él. 2022-ben 18 foglalkoztatott nélküli, csak eltartottal élő család élt Kisbéren. A járásban sikeres közfoglalkoztatási programok működnek. A 2011. évi népszámlálás alapján a városban nincsenek szegregátumok, a 2022. évi census eredményei még nem ismertek.

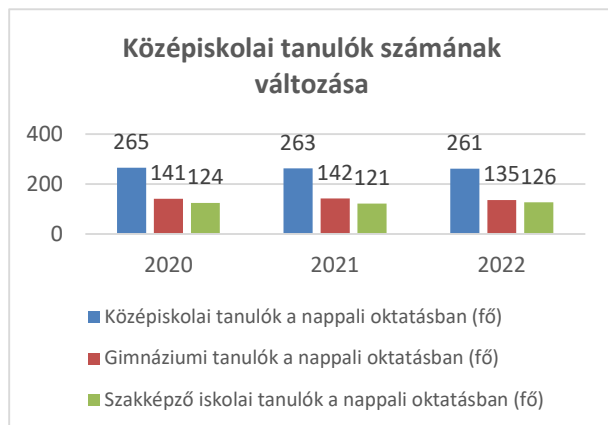
Humán infrastruktúra

Az **óvodai feladatellátás** intézményeiben a férőhely-kihasználtság 80%-os és a hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma 2012-2022 között 79%-kal (42 főről 9 főre) csökkent³. A **bölcsőde** létrehozásáig az óvoda fogadta a bölcsődés korú gyermekeket is. Járási szinten felmerültek további

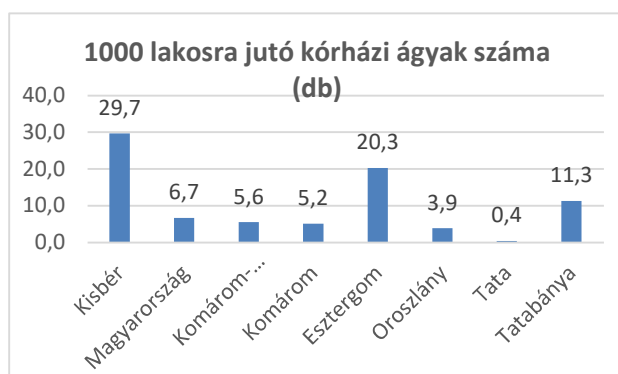
³ A jelentős csökkenés az adatgyűjtés módszertani változásával indokolható.

igények a férőhelyek bővítésére, gazdaságossági szempontok alapján Ászár településsel együttműködésben üzemeltetve.

A település **általános iskolájában** a 2013/2014 és 2021/2022 tanévek között 7%-kal esett vissza a nappali tagozatos oktatásban résztvevők száma. A más településről bejárók aránya a vizsgált időszakban 8,1-16,8% között mozgott, jelenleg 9,8%. A gimnáziummal együtt elnyert támogatásnak köszönhetően korszerű étkezési lehetőség áll rendelkezésre.

A városban két **középfokú oktatási intézmény** található, a Táncsics Mihály Gimnázium és a Bánki Donát Szakképző Iskola, a tanulók 53%-a gimnáziumi, 47% szakképző intézményi tanuló volt. A gimnáziumban általános tanterv szerinti oktatás folyik, a szakképző iskolában nappali, valamint felnőttképzés is zajlik, azonban jelenleg nem veszi figyelembe a helyi sajátosságokat.

Az egy orvosra jutó lakosság száma sokkal alacsonyabb érték a vármegye járásközpont településeinek átlagához képest, azonban gondot okoz körükben a magas átlagéletkor. Mind a **házi**orvosi, mind a házi **gyermekorvosi** ellátásban részesültek száma csökkent a vizsgált bő egy évtizedben: a házi orvosi ellátásban részesültek száma 24%-kal, a házi gyermekorvosi ellátásban részesültek száma 26%-kal esett vissza 2011-2022 között.

A Batthyány Kázmér Szakkórház és Rendelőintézet járási és vármegyei szinten is kiemelkedő jelentőségű, az ellátás színvonala az előző fejlesztési ciklusban jelentősen javult. Az ezer lakosra jutó összes működő **kórházi ágyak** száma Kisbéren 29,7, amely kiemelkedőnek számít, az országos átlag 4,5-szerese, a vármegye járásközpont települései átlagának pedig ötszöröse.

A Wass Albert Művelődési Központ fontos szerepet játszik a város **kulturális** eseményeinek szervezésében. 2011-2022 között átlagosan évente 52 db kulturális rendezvényt szerveztek, amelyek száma ez idő alatt 23%-kal növekedett, ezzel ellentétben a kulturális rendezvényeken részt vevők száma viszont csaknem a felére csökkent. A lakosság **közösségi aktivitásának** erősítéséhez szükség van a kohéziót emelő, az összetartást igénylő tevékenységek tervszerű koordinálására.

Kisbéren önkormányzati tulajdonú fedett **sportlétesítmény** a Zsivótzky Gyula Sportcsarnok, amelynek küzdőterét 2018-ban újították fel. Fedett sportcsarnokkal még az általános iskola rendelkezik, a középiskolák számára további tornacsarnok tervezett. 2021-ben lefektették a 25 m-es járási tanuszoda alapkövét.

Gazdaság

Komárom-Esztergom⁴ vármegyében egyedül a Kisbéri tartozik a 290/2014. Kormányrendelet alapján a **kedvezményezett járások** közé.

A városban a regisztrált **gazdasági szervezetek** száma 2022-ben mindössze 4,48%-kal volt több, mint a 2011. évi népszámláláskor. A **vállalkozások jegyzett tőkéje** ez idő alatt egy lakosra vetítve majdnem felére csökkent. Az értékesítés nettó árbevételéből származó **export aránya** is 14%-os esést mutat a vizsgált időszakban, 2022-ben 44,4% volt.

A működő vállalkozások 87%-a mikrovállalkozás, kiemelkedő nagyvállalatai az Minebea U-Shin AccessSolutions Hungary Kft, amely a Suzuki gyárba bedolgozó japán cég; valamint ez év tavaszán született megállapodás a kínai FiberHome legnagyobb európai bázisának megépítéséről Kisbéren. A tervezett üzem optikai kábeleket gyárt majd és 120 új munkahelyet teremt a városban.⁵

2022-ben a regisztrált **gazdasági szervezetek összetétele**: 23%-a mezőgazdaság, 24%-a ipar-építőipar, 53%-a szolgáltatások területén tevékenykedett. A vizsgált időszakban a mezőgazdasági vállalkozások száma 24%-kal nőtt, az őstermelőké 10%-kal csökkent. Az ipar-, építőipar ágazatban 44% a feldolgozóipar, amelyek száma 3,5%-kal lett kevesebb, miközben a fennmaradó részt képviselő építőipari cégek száma több, mint 20%-kal több lett. A szolgáltatási szektor ezen időszak alatt stabil maradt. Legnagyobb részük az ingatlanügyekben működik (10% növekedés), ezt követi a kereskedelem és gépjárműjavítás (22% esés). Az ágazaton belül legnagyobb arányban az ingatlanügyletek részesülnek (11 év alatt 10%-os növekedés), ezt követi a kereskedelem, gépjárműjavítás (22% csökkenés ugyanezen idő alatt). Legjelentősebb veszteséget (-58%) a pénzügyi, biztosítási szektor, a legnagyobb nyereséget az oktatás (83%), az információs, kommunikációs tevékenység (57%), valamint az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység (47%) könyvelhette el a vizsgált időszakban. 45% vállalkozót veszített a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás szektor.

A város idén megvalósult projektje egy a KKV-k számára kialakított iparterületfejlesztés volt. A területek nem eladók, csak bérelhetők, később (5 év múlva, az uniós beruházásokra érvényes piaci forgalmazási moratórium lejártát követően) vásárolhatók meg. Jelenleg ez a konstrukció nem vonzó a helyi vállalkozók számára.

⁴ Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program (2021-2027), Város-Teampannon Kft.

⁵ <https://hipa.hu/hir/kisberen-hozza-letre-legnagyobb-europai-operaciojat-a-vezeto-kinai-infokommunikacios-vallalat/>

Turizmus

A város természeti, kultúrtörténeti gazdagsága a turizmus szempontjából jelentős potenciált rejt, speciális profil lehetőségét kínálja úgy a nagyvárosi környezete számára, mint országos, de akár nemzetközi viszonylatban is. A lovakkal való tevékenységek, akár turizmus, de a tenyésztés, vagy az ellátásukra irányuló képzések (nemzetközi is) komplex esélyt/alkalmat kínál, amit a bábolnai központtal kialakítandó klaszter tovább erősíthet, komplementer fejlesztésekkel. A

lovas hagyományokat a jövőben összekapcsolva szakirányú oktatással jó kitörési lehetőséget jelent a település számára. Jelentős forrás- és központi szándék nyilvánítási igénye miatt az ITS időtávján belül megvalósítása nem valószínű.

A természeti-, soft turizmus: a horgászat, természetjárás adottságai is széles körben hasznosíthatók, forrásszerzéssel, megfelelő akcióterv, marketingtevékenység segítségével. Ilyen ambíciókhoz a szállásférőhely kínálat strukturált bővítésére lesz szükség. A jelenlegi helyzetben a város egyetlen szállodája, a Kincsem Hotel munkásszállóként működik.

Önkormányzati gazdálkodás⁶

Az önkormányzat költségvetése kiegyenlített. Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvénye a helyi önkormányzatok kiegészítő támogatásai keretében Kisbér Város városközpont megújításának támogatására 576 900 000 Ft-ot irányzott elő. Kisbér város 2023-ban 418 801 511 Ft-ot költött felújításokra, amely összeg 82%-át a városközpont megújítását célzó felújítások alkották. A finanszírozást az említett állami támogatások biztosították. A felújítási költségek további csoportjait a csatornahálózat felújítási beruházás, a Wass Albert Művelődési Központ (WAMK) tetőfelújítása, valamint a Hivatal épületfelújítási terve adták. Közel azonos összeget fordított az önkormányzat a WAMK légcserélő berendezés felújítására, önkormányzati lakások, valamint a Lovarda felújítására. Bevételi oldalon a helyi adókból származó bevételek az összes bevétel 7%-át alkotják. A felhalmozási bevételek teljesítése 124,38%-os, amely kategória az ingatlanok és egyéb eszközök értékesítését foglalja magában.

Tájhasználat

Kisbér tájhasználati konfliktusai a külterületi üzemek, telephelyek tájba illesztésével, a monokultúras mezőgazdasággal, a belterületi szétszórt gazdasági zónákkal, volt szőlőterületek spontán átalakulásával, felhagyásával függenek össze.

Zöldfelületi rendszer

A város zöldfelületi rendszerének problémái közé tartozik egyrészt, hogy nem alkot hálózatot, szigetszerű. Az utcákon hiányoznak az árnyékot adó fasorok, elsősorban a városközpontban.

Legjelentősebb **zöldterületek**: Batthyány kastély, Királyi Lovarda Angolpark rész, illetve a tó körüli parkok. A tervezett új lakóterületekhez kapcsolódóan cél új parkok létrehozása. **Erdőterületek** a város déli közigazgatási területén vannak, nagy részük állami tulajdonú.

A külterületi részekben gondot okoznak a spontán beerdősülések, az egykori szőlőkultúra nyomainak fokozatos eltűnése.

A fenti problémák közül sor került a városközpont rehabilitációja keretében a Főtér zöldfelületrendezésére is, valamint folyamatban van az Angolpark helyreállítása.

⁶ Forrás: <https://njt.hu/>

Épített környezet

A belterület jelentős része **lakóterület**⁷ (falusias, kertvárosias és kisvárosias). Jelenleg nincs kialakult üdülőterület. Az Újszőlő utcában volt hétvégházás **üdülőterület** besorolása, amely spontán funkcióváltáson ment keresztül, lakóterületté alakult. Követése infrastruktúra fejlesztésekkel szükséges.

Új lakóterület bővítés tervezett a sportpályáktól északra fekvő térségben, ahol építési telkek parcellázása tervezett, válaszul a felmerülő igényekre.

Közlekedés

Kisbér a nagy- és kistérségi közúti közlekedési kapcsolatokat biztosító **13. és 18. számú főút**, valamint a 8135. (Kisbér-Tatabánya) és 8218. (Pápa-Kisbér) számú országos mellékutak csomópontjában helyezkedik el. A környező nagyobb városok (Székesfehérvár – M7, 8. sz. főút, Győr, Tatabánya, Pápa, Komárom – M1) személygépkocsival kb. 25-60 perc alatt érhetők el. 2022-ben a 81. sz. főút Kisbért érintő szakasz forgalmának nagysága 21615 jármű/nap, ami nemcsak zaj- és porterhelés szempontjából konfliktusos, hanem jelentősen hozzájárul a közlekedési eredetű szén-dioxid kibocsátásához is.

Kisbér érdeke, és településrendezési tervei számolnak a **81. sz. főút elkerülő** szakaszának megépítésével, állami oldalról azonban a tervezett M200-as gyorsforgalmi út megépítése élvez prioritást.

A település majdnem minden utcája szilárd útburkolattal rendelkezik. Ennek ellenére az utak, járdák építése, állapotának javítása folyamatos feladat. Az önkormányzati **gyalog- és kerékpárutak** hosszának ugrásszerű növekedése figyelhető meg 2021-ben.

A gépjárművek számának növekedése miatt a **parkolás** megoldása folyamatosan aktuális feladat. A közterületen, lakóházak előtt parkoló kamionok és autóbuszok problémájának megoldásaként merült fel, hogy az ipari parkhoz kapcsolódóan kialakítsanak egy kamionos pihenőt, amelyre az ipari park esetleges bővítése kapcsán is szükség lehet.

Közművesítettség

Vízellátás, elektromos ellátás teljes körű, az 1960-as években épült rendszer elosztóhálózatának cseréje aktuálissá vált. Csatornába folyamatos a bekötés, a **szennyvíztisztítás** megoldott, technológiai probléma nincs. A térség fejlődése miatti többletigény jelentkezése esetén bővítési tervről kell gondoskodni.

A **csapadékvíz**-elvezetés zömében nyíltárkos megoldású, főbb problémái az árkok karbantartásának elmaradásából, szintezési hiányosságokból és az átereszek nem megfelelő mélységre helyezéséből adódnak. Probléma jelentkezik Hánta településrészen, ott az erdőgazdálkodást felváltó mezőgazdasági művelés és a földek mellett húzódó árkok beszántása miatt a csapadékvíz lemossa a termőtalajt. A hirtelen lezúduló csapadékvizet a vízelvezetőárkok nem tudják levezetni. A sok hordalék miatt az árkok és átereszek hamar telítődnek. Szikkasztóároként való működésük elvileg a zöldinfrastruktúra szempontjából megfelelő megoldás.

⁷ Kisbér Településszerkezeti Eszközök felülvizsgálata, Alátámasztó munkarészek, 2022

A városi **közvilágítás** 100%-ban kiépített, amelynek korszerűsítése nemrég megtörtént. Ennek eredményeképpen LED égőkkel ellátott telefonok töltésére is alkalmas „okos oszlopok” kb. 5%-ot képviselnek. Számos, az **energiatakarékosságot** célzó korszerűsítés zajlott az elmúlt években és zajlik jelenleg az önkormányzati intézményekben (óvoda, idősek otthona stb.).

A háztartási **gázfogyasztók** ellátottsági arányának csúcsa szintén az energiakrízis miatt esett, a 2021. évi 73%-ról a 2022. évi 68%-ra. Ezzel egyidőben nőtt a szilárd tüzelő használat. Összességében a két népszámlálás között közel 6% volt a csökkenés, amely nagyrészt az említett válság évében következett be.

Megújuló energiaforrást csupán néhány intézményben alkalmaznak, napelemt, napkollektort telepítettek az általános iskolába, családsegítő központba, szociális központba.

Az MVM beruházásában a kistérségi ipari park közelében valósult meg egy nagyszabású napelempark, amely nemcsak megerősíti, hanem biztosítja Kisbér város és a térség áramellátásának zöld energiaforrását.

Az MVM beruházásában a kistérségi ipari park közelében valósult meg egy nagyszabású napelempark, amely nemcsak megerősíti, hanem biztosítja Kisbér város és a térség áramellátásának zöld energiaforrását.

A lakosságtól elszállított települési **hulladék** mennyisége összességében 12%-kal csökkent a vizsgált időszakban. A legnagyobb mértékű fogyás 2021-2022 között következett be, amikor 25%-os volt az esés. A szelektív szemétszállítás alacsony kezdésről (0,6%) jutott el a 11,4%-ig, ami magas növekedési mutató, azonban a 2022. évi érték még nem mondható elegendőnek. Mindenképpen lakossági szemléletformálásra, informatív akciókra, kommunikációra van szükség.

Környezetvédelem

Talajvédelmi problémák Hánta településrészen vannak (erózióveszély miatt termőréteg pusztulása, csapadékvíz-elvezetés).

Vízminőségvédelem területén Kisbér és közvetlen környékének alapvető jellemzője a mezo- és mikroklimatikus szempontból is fontos horgász és halastavak nagy száma. A kistáj területén a felszín alatti vizek mennyisége változó. Összefüggő „talajvízszint” csak a völgyekben (2-4 m között) és a kistáj északi peremrészében (4-6 m között) található. A nitrátosodás helyenként előfordul. A rétegvizek mennyisége a mélyebb rétegek gyenge tározó képessége miatt csekély.

Kisbér területén található a sekély porózus felszín alatti víztest kémiai állapota gyenge, amelyet elsősorban a mezőgazdasági diffúzió szennyezés és a szennyezett felszíni víztest okoz. A porózus és hegyvidéki víztest, valamint a karszt víztest kémiai állapota jó.

Mind **levegőtisztasági**, mind **zaj- és rezgésterhelés** tekintetében a legjelentősebb problémát a városon áthaladó 81. sz. főút forgalma jelenti.

Katasztrófavédelem

A településen sem építésföldtani, sem veszélyes üzem miatt nincs katasztrófavédelmi tényező. A vízrajzi veszélyeztetettség egyedül, amellyel számolni kell.

Városi klíma

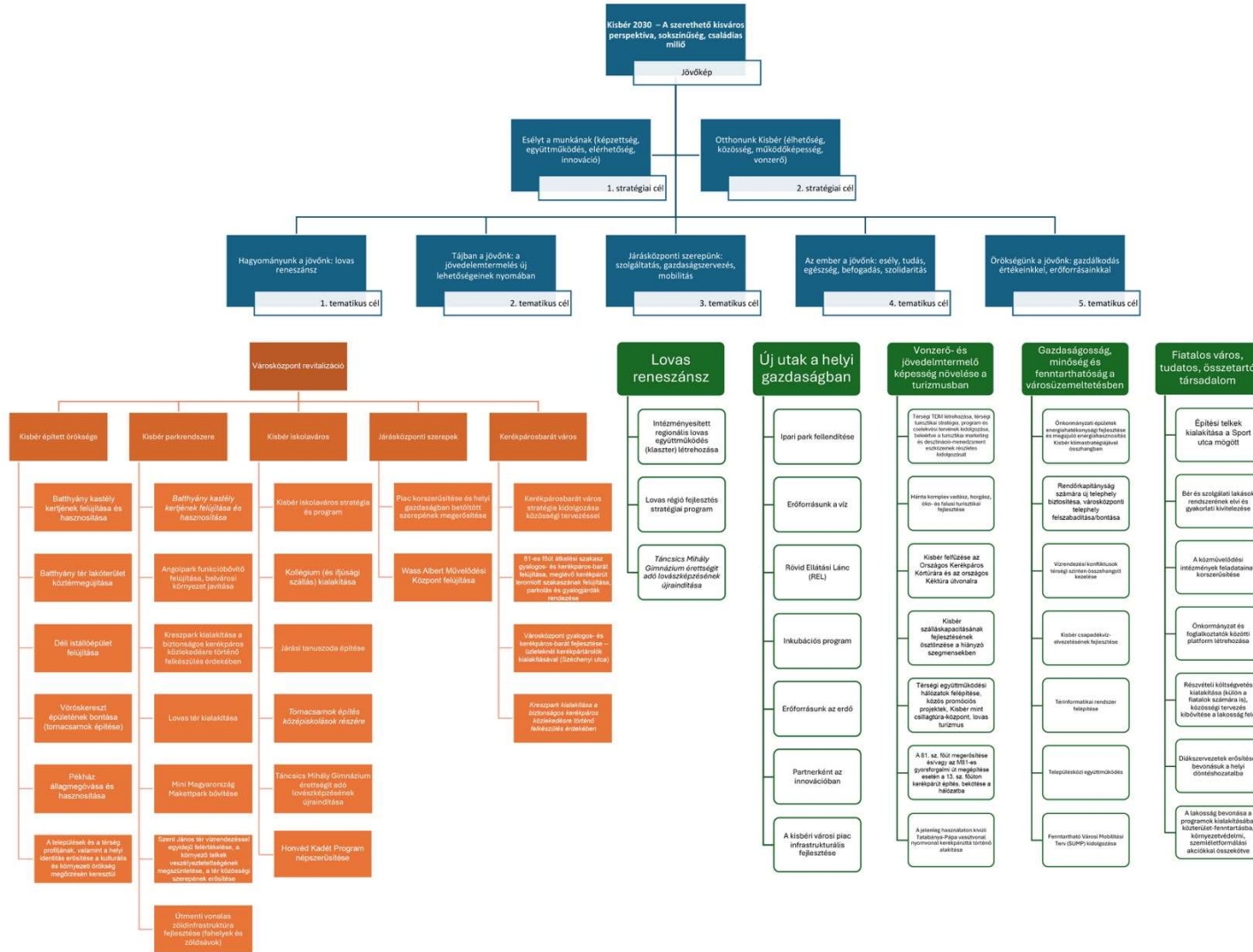
Bábolna és Kisbér településekre készült klímastratégia azt igazolja, hogy Kisbér és térsége a különböző érzékenység-vizsgálat szerint középtávon gyengén sérülékeny. Hosszú távon azonban növekvő problémát jelenthetnek a növekvő aszályok és a potenciális viharkárok hatásai. Magas kockázata van a villámárvizeknek is.

2. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

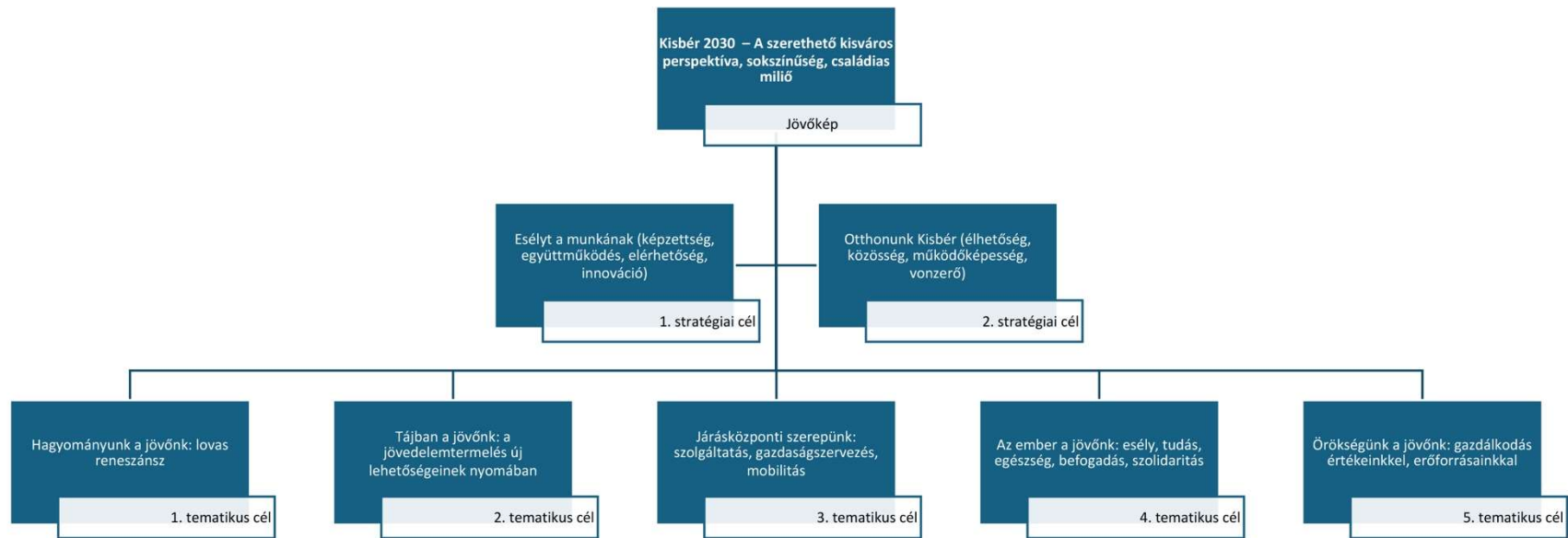
2.1. JÖVŐKÉP ÉS AZ ÁTFOGÓ CÉLOK AKTUALIZÁLÁSA

A 2015-ben elfogadott ITS-ben foglalt jövőkép és átfogó célrendszer továbbra is aktuális. A jövőbeli fejlődés motorjai: **a (lovas) hagyományok, a műemléki vagyon, a kistérségi centrum, a táji környezet, a helyi közösség és a nagytérségi kapcsolatrendszer.** Ezekre építve Kisbér 2030-ra egy olyan kisváros lehet, amelyet a helyi társadalom, a járásban élők, a környező nagyvárosokból és távolabbról idelátogatók egyaránt magasra értékelnek, **szerethető, családias-barátságos miliójú, sokszínű, prosperáló kisvárosnak tartanak.** Továbbá, ahol mindazok, akik Magyarországon kívánnak boldogulni, úgy érezhetik, hogy az ország más térségeivel összehasonlítva itt is van olyan perspektíva, amiért érdemes maradni, a jövőbe befektetni.

Erőforrásai, jövőképe és átfogó céljai alapján a fejlesztéseket a következő öt évben a fenti két stratégiai cél és öt tematikus cél mentén tervezi megvalósítani. Kisbér, nagyságára tekintettel, a stratégiai célrendszerben nem számol terület-specifikus célokkal. A város különféle területeinek sajátos fejlesztési lehetőségei a megvalósítás, a programok szintjén érvényesülnek.

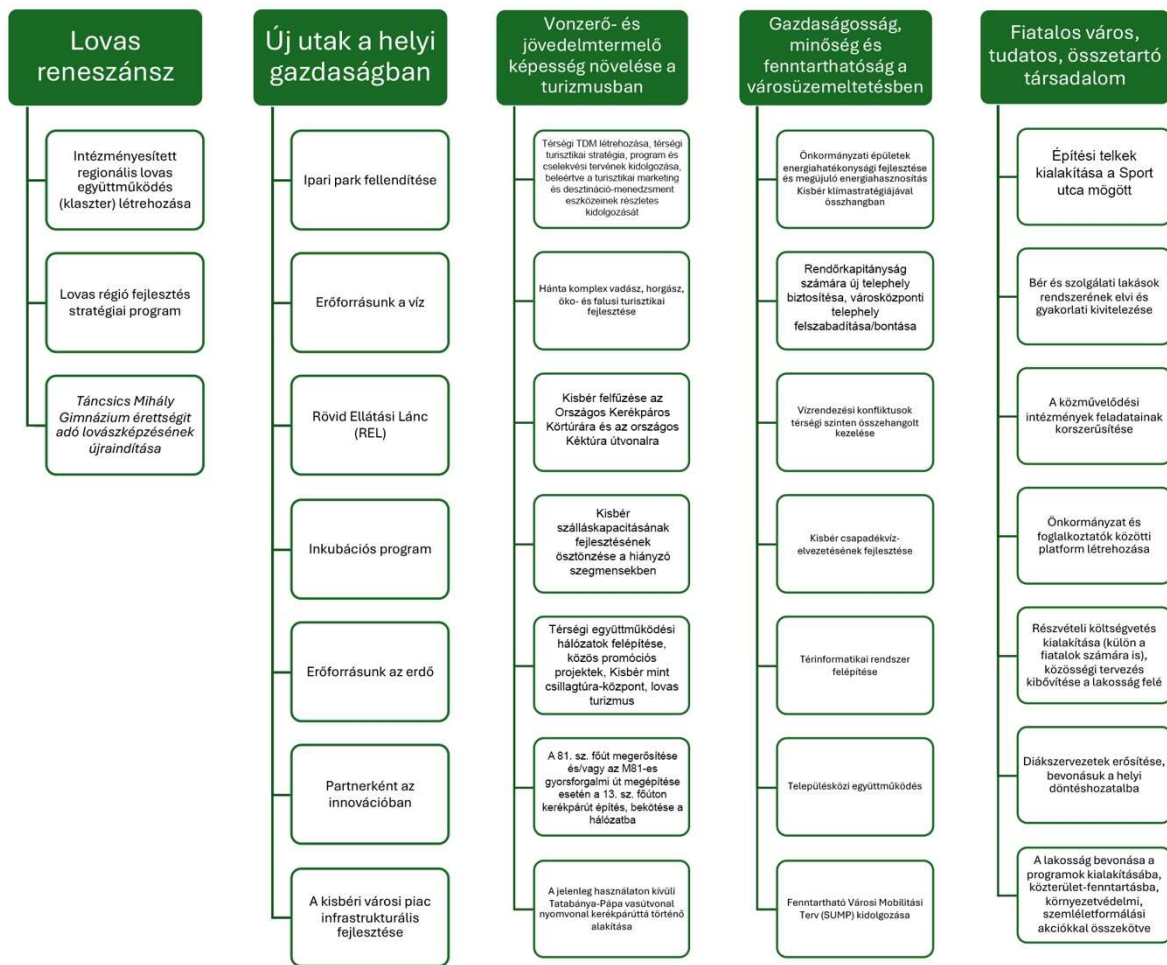
3. ábra: Kisbér ITS célrendszer és kapcsolódó programok (átnézeti ábra)

4. ábra: Kisbér ITS jövőkép, stratégiai és tematikus célrendszer

5. ábra: Kisbér Városközpont revitalizáció akcióterületi fejlesztés

6. ábra: Kisbér ITS tematikus programok felépítése

2.1.1. 1. stratégiai cél: Esélyt a munkának: képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció

Kisbér és térsége ismertségének alapját képezi a **lovas múlthoz kötődő termelő-tenyésztő, oktatási-képzési tevékenység (pl. az egykor működő és nagy népszerűségnek örvendő gimnáziumi érettségit adó lovászképzés), amely megfelelő alapot nyújthat különböző turisztikai és lovas ágazathoz kapcsolódó szolgáltatások kialakításához.** A realitás azt mutatja, hogy a lovakkal foglalkozó szakterület önmagában – még ha az ágazat foglalkoztatási-jövedelemtermelési mutatói javulnának is – nem lesz képes a várost, a térséget és népességét eltartani. Ugyanakkor a **kedvező közlekedés-földrajzi pozíció és az adottságokon alapuló gazdaság képviselője** együttesen felkelthetik egy-egy speciális ágazat érdeklődését a város iránt. Ilyenek lehetnek többek között mezőgazdasági termelők, állattenyésztők, élelmiszeripari vállalkozók, funkcionális élelmiszergyártók, biomassza feldolgozáson alapuló új műanyag-, csomagolóanyag-ipari és energetikai technológiák, egyéb megújuló-energetikai vállalkozások stb. Multinacionális nagyfoglalkoztatók beköltözéséhez először mindenképpen szükséges felmérni, hogy milyen iskolázottságú, végzettségű munkaerőnek szeretnénk foglalkozást biztosítani, ezzel párhuzamosan megismerni a vállalkozói szféra igényeit, amelyre adekvát felnőttképzést lehet építeni.

Jelenleg a lovas hagyományokra épülő fejlesztéseknek nincs dedikált képviselője, ezért e célok megvalósítása nem az ITS időtávján belül (2027-ig) lehetséges, hanem hosszú távon képzelhető el. E hosszú távú célok megvalósításához az illetékes szereplők és intézmények együttműködése szükséges.

A szakképzés vonatkozásában kulcskérdés, hogy a térség szakképzést nyújtó településeivel, intézményeivel, a munkaügyi központtal és más illetékesekkel együtt a város megtalálja a helyes válaszokat az olyan kihívásokra, mint az egyes intézmények képzési kínálati palettájának kötelező beszűkítése, a (helyi) vállalkozások és a közintézmények képzett munkaerő iránti kereslete és a fiatalok szakirány-választása közötti szakadék mélyülése, a végzősök munkaerő-piaci versenyképességének gyengesége (lásd *Önkormányzat és foglalkoztatók közötti platform létrehozása* fejezet). A lakossági igények alapján ideálisnak az tartható, ha a városban **fennmaradna, illetve nyílna lehetőség mind az ipar, mind a mezőgazdaság, mind pedig a közintézményi munkaerő-igényeket kielégítő szakmák képzésére.** Nyitni olyan újszerű kísérleti megoldásokban való együttműködésre, ami ezt a lehetőséget biztosítja a város és térsége más hasonló adottságú kisvárosai számára is (pl. szakmai tantárgyak tömbösítése).

Kiemelt fontosságú, hogy a járásban, illetve a várost könnyen elérő településeken élők közül a lehető legtöbb helyben tudjanak továbbtanulni. Ehhez a megfelelő képzési paletta mellett szükséges a város elérhetőségének további javítása.

A szakképző intézmények közötti munkamegosztás megköveteli, hogy távolabbról is tudjanak diákokat fogadni, aminek feltétele a 21. századi követelményeket kielégítő és a fiatalok számára vonzó, otthont, közösséget és az iskolai eredményesség feltételeit egyaránt biztosító⁸.

Mind a mezőgazdaság, mind az ipar területén a jelentősebb foglalkoztatást és jövedelemtermelést biztosító ágazatok dominanciája célzott 2030-ra. A Kisalföld és a Bakonyalja változatos határtérsége különösen jó lehetőségeket kínál mind az állattenyésztés, mind pedig a dombvidéki (szőlő, gyümölcs, bodza stb.) és a síkvidéki (szántóföldi zöldség stb.) termesztésre és feldolgozásra.

A következő évtizedben keresni kell a lehetőségeket olyan régi-új – innovatív – ágazatok letelepítésére-fejlesztésére, mint a haltenyésztés, illetve Európában exponenciálisan fejlődő megújuló energetikai és a fosszilis alapanyagokat szintén biomasszával kiváltó, a vidékfejlesztés számára is ígéretes lehetőségeket rejtő (műanyagipari, csomagolóanyag-ipari) és természetesen az élelmiszeripari ágazatok területén. Ebben a vonatkozásban egyrészt a vármegyében működő innovációra nyitott mezőgazdasági és feldolgozóipari vállalkozásokkal, a vármegye területén is működő Pharmagora klaszterrel, felsőoktatási intézményekkel és harmadrészt a haltenyésztésben nagy múlttal rendelkező testvérvárossal, a csehországi Vodňany-val célszerű együttműködni.

2.1.2. 2. stratégiai cél: Otthonunk Kisbér: élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő

A realitásokhoz tartozik annak tudomásul vétele is, hogy a munkaképes korú lakosság nagyobb része a környező nagyobb városokban talál megfelelő jövedelmet biztosító munkát. Cél, hogy a máshol dolgozók ne csak addig maradjanak Kisbéren, amíg nincs más lehetőségük, hanem minél többen tudatosan válasszák – az ingázás nehézségeit is felvállalva –, hogy Kisbéren maradnak, itt alapítanak családot, itt járattják gyerekeiket bölcsődébe, óvodába, iskolába, középiskolába, idős szüleiket biztonságban tudják, itt veszik igénybe a szolgáltatásokat, megtalálják az igényeiknek megfelelő kikapcsolódási lehetőségeket. Ehhez a jó közlekedés, a vonzó városi-lakókörnyezeti miliő, a széleskörű szolgáltatási paletta, a minőségi gyermekintézmények elengedhetetlenek.

A városi környezet megkezdett fejlesztéseinek folytatása, a szolgáltatási paletta minőségének növelése és kínálati palettájának bővítése nem csupán a városban és környékén élők, vállalkozók számára biztosít vonzóbb, élhetőbb, szerethetőbb – az ingázók számára versenyképesebb – életkörülményeket,

⁸ Ehhez előzetes kollégiumi igényfelmérés szükséges!

hanem a város turisztikai kínálatának eladhatóságát is javítja, a vonzerők révén kitermelhető jövedelmek növelését is elősegíti. Kisbér nem kíván a nagyokkal versengeni, hanem az adottságaiban rejlő lehetőségeket kívánja messzemenően kibontani: kisvárosságát, családi-barátságos-közvetlen miliójét, vidékiségét, település és táj közvetlenségét.

Ez magában foglalja, hogy a Városigazgatóság gondos gazdaként bánik a város területével, vagyonával, figyel, fejleszt, karbantart, csökkenti a kiadásokat, ösztönzi, felkarolja, támogatja, koordinálja a helyi intézmények, társadalmi szervezetek, civilek kezdeményezéseit, együttműködik a LEADER akciócsoporttal a látogatók vonzása, a táj fenntartása és a fejlesztése érdekében. Sok minden történt a városüzemeltetés hatékonyságának javításáért a megelőző fejlesztési ciklusban, azonban keresni kell a hatékonyság növelésének és a kiadások csökkentésének további lehetőségeit.

Egyik fő irány az energetikai kiadások mérséklése, mely irány teljesen összhangban van az Európai Unió energiapolitikai törekvéseivel, így ezen a téren akár komolyabb támogatásokkal is lehet számolni. Szükséges ugyanakkor a szervezeti, a (térsgéi) együttműködési lehetőségek, és az e-kormányzás potenciáljának hasznosításában a továbblépés lehetőségeit vizsgálni. Keresni kell ugyanakkor a társadalmilag hasznos munkát, tartós jövedelmet biztosító szociális foglalkoztatás kihívásainak és a város-térsgüzemeltetés, tájfenntartás kihívásainak integrált megoldásait. Ezen a téren is indokolt innovatív megoldásokat keresni és mintát mutatni.

2030-ra folytatni és lehetőleg lezárni szükséges a megelőző ciklus városközpont fejlesztését. Ebben az összefüggésben pozitív hatású lenne, ha az elkerülő úttal kapcsolatos évtizedek óta húzódó bizonytalanság végre megszűnne, mert csak így lehet a városközpontban egy hosszabb távú építkező, átalakuló folyamatot elindítani. Cél egy szolgáltatásokban gazdag, a kisvállalkozók együttműködése révén mind színesebb főutca és rekreációs-turisztikai központ kialakítása, amely nemcsak a helyi közösségek számára kínálja a mindennapi szükségletek és a kikapcsolódási igények magas szintű kielégítését, de az idelátogatók is jól érzik magukat, szívesen maradnak, az átutazók megpihennek, többnapos csillagtúráik központi állomásának választják Kisbért.

Másik nagy elképzelés, hogy a város és térsége vizekben való gazdagsága sokkal jobban hasznosuljon, miközben az árvíz okozta károkat, amelyek a klímaváltozással egyre fenyegetőbbé válnak, fenntartható módon sikerüljön elhárítani. Amennyiben az ehhez szükséges szakmai és pénzügyi támogatás rendelkezésre fog állni – akkor lehetőség lesz egy komplex kísérleti program megvalósítására Bakonysárkánnyal, LEADER akciócsoporttal, helyi vállalkozókkal, horgászegyesülettel, vízügyi igazgatósággal, természetvédelemmel, civilekkel, diákokkal közösen, mely a veszélyeztetett településrészek mentesítésén túl halgazdálkodási, turisztikai elemeket is képes integrálni, szociális foglalkoztatást biztosítani, helyi és térségi közösséget kovácsolni, Kisbér és térsége nevét az európai vidékfejlesztésben ismertté tenni.

2.2. A CÉLOK KÖZÖTTI ÖSSZEFÜGGÉSEK BEMUTATÁSA

1. táblázat: Célrendszer belső kapcsolatrendszere

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz						
Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában						
Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás						
Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás						
Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal						

Tematikus célok közötti összefüggések

Mindenekelőtt tartalmukat tekintve: mindegyik egy-egy belső erőforrásban rejlő lehetőség kibontására épül. Azokra az erőforrásokra, amelyeket már a 2015-ben jóváhagyott ITS-ben is azonosítottak, és azokra, amelyekkel most kiegészültek.

Összefüggés azonosítható abban a tekintetben is, hogy egyes tematikus célok megvalósítása több más tematikus cél megvalósításához is hozzájárul. Ez adódik egyrészt abból, hogy a célok nem egy-egy ágazatra vonatkoznak, hanem integráltak: cél minden esetben, hogy legyen perspektíva és hogy egyre kevésbé legyen kitéve a külvilág szeszélyeinek. Személyenként és közösségként egyaránt.

2. táblázat: Célrendszer városrészi relevanciája

	erős		közepes		gyenge	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem- termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság- szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erő- forrásainkkal	
Városközpont						
Délkeleti lakóterület						
Nyugati lakóterület						
Hánta						
Külterület						

7. ábra: Belterületi városrészek lehatárolása (Forrás: 2015. évi ITS)

3. A MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A stratégia megvalósításának eszközei többféle rendszerben csoportosíthatók:

- területhez kötött fejlesztések (akcióterületi fejlesztés) vagy specifikus célcsoporthoz, tematikához kötött beavatkozások;
- beruházás jellegű tevékenységek vagy egyéb fejlesztések;
- önkormányzati hatáskörben megvalósítható (ÖH) vagy önkormányzati hatáskörön kívüli (ÖHK) beavatkozások;
- nem beruházás esetén társadalomfejlesztés vagy szervezet-/működés-/menedzsment-fejlesztés vagy tervezés;
- infrastruktúrafejlesztés esetén: vonalas vagy pontszerű fejlesztés;
- önkormányzati hatáskörben történő megvalósítás esetén önállóan vagy partnerekkel együttműködésben valósítható meg (ezen belül önkormányzati partnerek, állami partnerek, illetve piaci szereplők, egyházak vagy civil szervezetek a partnerek; önkormányzati hatáskörön kívül önkormányzati szereplő (pl. vármegye), állami szereplő, piaci szereplő, egyház vagy civilszféra.

3. táblázat: Beavatkozások csoportosítása típusok szerint

MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI																			
akcióterületi fejlesztés						akcióterületen kívüli, tematikus vagy célcsoportra irányuló tevékenység													
beruházás jellegű tevékenység			nem beruházás jellegű tevékenység			beruházás jellegű tevékenység			nem beruházás jellegű tevékenység										
ÖH		ÖHK	ÖH		ÖHK	ÖH		ÖHK	ÖH		ÖHK								
vonalas	pontszerű	vonalas	pontszerű	társad. fejlesztés	szervezet-működés	tervezés	társad. fejlesztés	szervezet-működés	tervezés	vonalas	pontszerű	vonalas	pontszerű	társad. fejlesztés	szervezet-működés	tervezés	társad. fejlesztés	szervezet-működés	tervezés
önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő	önkormányzati/közintézményi partner	állami szereplő
állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő	állami/közintézményi partner	piaci vagy non-profit szereplő
piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner		piaci vagy non-profit partner	

3.1. AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉS – VÁROSKÖZPONT REVITALIZÁCIÓ

Kisbér Város Önkormányzata az 1004/2019. (I. 18.) Korm.határozat, az 1334/2019. (VI. 5.) Korm. határozat és az 1914/2021. (XII. 15.) Korm. határozat alapján Kisbér város városközpontjának revitalizációjára, megújítására kormánytámogatásokat kapott, mely támogatásokból az elmúlt években számos fejlesztés valósult meg, ill. van folyamatban, tervben.

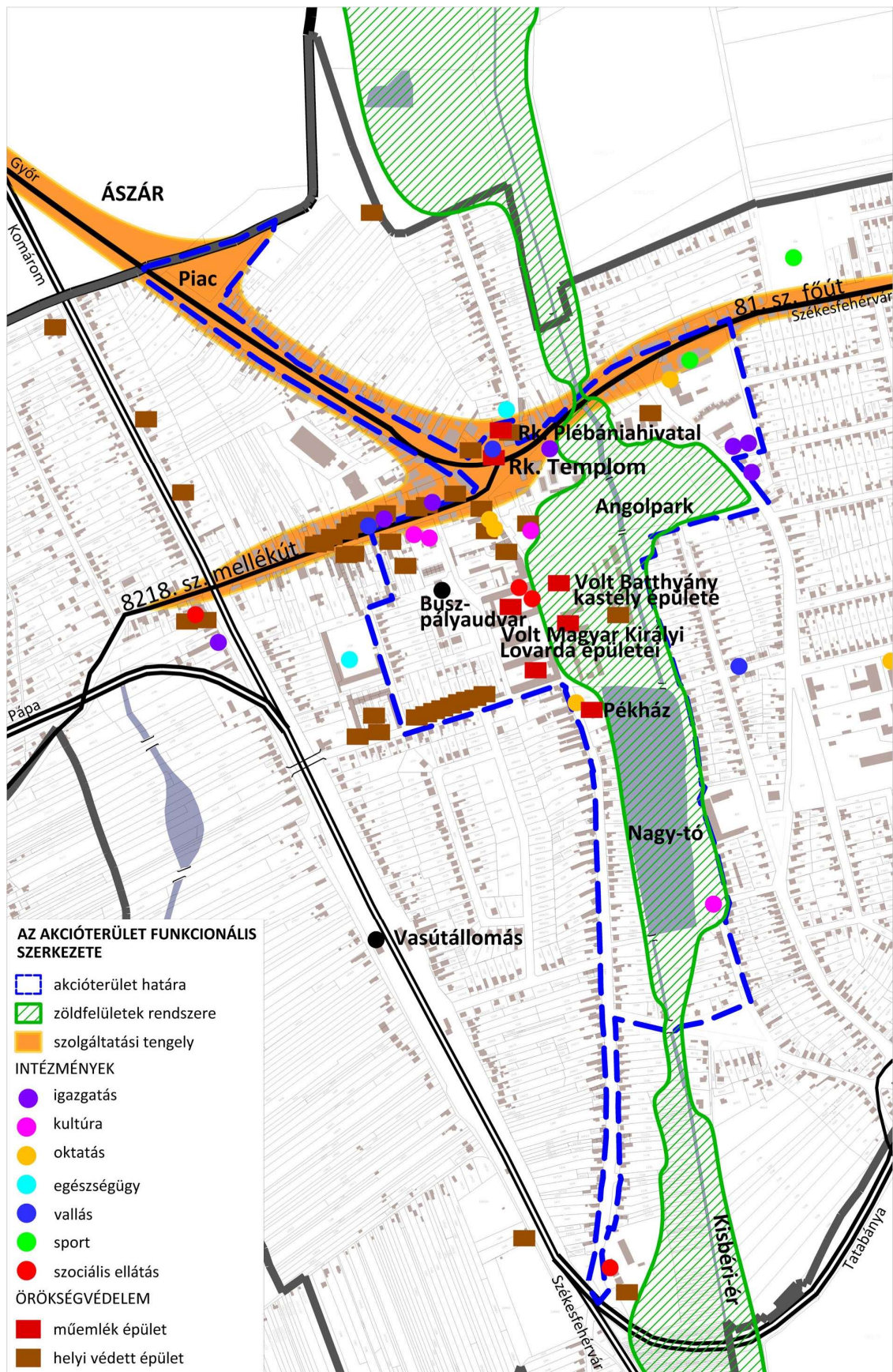
Az akcióterületi program térben és időben rendszerbe szervezi az érintett belvárosi területeken tervezett fejlesztéseket. Az eszköz az egyes projektelemek szinergiája révén éri el a kívánt hatást. A fejlesztések egymásra épülnek, így időbeliségük is fontos tényező lehet. A városközpontban a 2015. évi ITS-ben rögzített projektelemek közül néhány megvalósult a korábbi ciklusban, vagy jelenleg megvalósítás alatt áll, azonban az akkor nevesített fejlesztések egy része még most is a tervezettek között szerepel.

3.1.1. Településközpont akcióterület bemutatása

3.1.1.1. Alapinformációk

Az akcióterület határa északkeletről (Vásártér utca-Komáromi utca saroktól) indulva délfelé: Vásártér utca – Angolkert –Szabadság utcai tömbök hátsó határa – Tópart utca – Szent János tér – Deák Ferenc utca (közterület) – Deseő Gyula utca – Iskola utca – Széchenyi utca – Kossuth Lajos utca – Téglagyári út – Piac tér – Kossuth Lajos utca – Plébánia templom mögötti közterület – Petőfi Sándor utca – Komáromi utca.

8. ábra: Városközpont akcióterület és funkcionális szerkezete (Forrás: 2015. évi ITS)

A kijelölt akcióterület nagyobb részben a városközpont területén található, kisebb részben a Délkeleti lakóterület városrészt is érinti. Kiterjedése 52 hektár, a rehabilitálható érintett zöldfelület 20 hektár. A lehatárolás az akcióterületi tervezés keretében pontosítandó. Az akcióterületen található a város intézményeinek, védett kulturális örökségének és „zöld-kék infrastruktúrájának” (zöldfelületek és felszíni vizek) nagy része. A területen a lakások becsült száma 160-170. Lakossága ennek megfelelően 300-400 főre becsülhető. A nagy intézménysűrűségnek és térségi közlekedési csomóponti szerepnek köszönhetően ugyanakkor az itt naponta megforduló népesség becslés alapján legalább ötezer fő lehet.

A tervezett akcióterületi fejlesztés több évtizedes fejlesztési folyamat folytatása, amelynek keretében alábbi fejlesztések valósultak meg vagy vannak folyamatban:

- megvalósult legfontosabb fejlesztések 2015-2024 között:
 - a Batthyány-kastély és a Magyar Királyi Lovarda Műemlékegyüttes közti 1071 hrsz-ú közterület Széchenyi utca és a Wenckheim Béla lovasszobor közötti szakaszának felújítása (térkövezés);
 - Lovarda fejlesztésének I. üteme
 - Járási hivatal beköltöztetése az egykori ménistálló épületébe;
 - „Mini-Magyarország” Makettpark fogadóépületének megépítése;
 - Kisbéri-árok és a Nagy-tó részbeni kotrása, környezet rendezése (TOP-2.1.3-16-KO1 - Települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések - Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése c. projekt keretében);
 - Zsivótzky Gyula Sportcsarnok küzdőterének felújítása (pálya és közvilágítás korszerűsítés);
 - „Makovecz-stílusú” autóbusz-pályaudvar (projektgazda KNYKK Zrt. – Volánbusz Zrt. jogelődje);
 - 81.sz. főút (Komáromi utca-Kossuth Lajos utca) és a 8218 sz. összekötő út (Széchenyi utca) csomópont körforgalmú átépítése;
 - Kisbér város kerékpárforgalmi hálózati terve elkészült, amely alapján települési kerékpárút-hálózat fejlesztések valósultak meg (TOP-3.1.1-16-KO1 - Fenntartható települési közlekedésfejlesztés - KISBÉR Város települési kerékpárút-hálózat fejlesztése c. projekt keretében);
 - Deák Ferenc utca felújítása I-IV. ütem (járdarekonstrukció a tervezési szakasz teljes hosszán, új járda építése a Deák Ferenc utca és a horgásztó között, útépítés és – korszerűsítés, parkoló építés a Deák Ferenc utca Desseő Gyula utcai csomópont környezetében, kapubejárók építése, korszerűsítése (kapcsolódó vízvezetés);
- az említett kormányzati támogatásokból megvalósult városközpont revitalizációs fejlesztések:
 - Belvárosi városközponti körforgalomban lószobor elhelyezése (2019);
 - Kossuth Lajos utcai parkoló bővítése (2021);

- Városház tér út és parkoló felújítása, közvilágítás kiváltása, Széchenyi utca közvilágítás kiváltása (2021);
 - Nagyboldogasszony-plébánia templom teljes külső és belső homlokzati felújítása (2021);
 - Templom körüli tér kialakítása (templom körüli út és parkoló, templom melletti közlekedő út közvilágítása és a templom díszvilágítása, szennyvízbekötés, körforgalom növényzetének és automata öntöző rendszerének megújítása, templom kert megújítása, revitalizációja);
 - Bakony Áruház épületének lebontása, helyén Városközponti tér kialakítása (térbelő, térkülső terület, a színpad előtti terület kialakítása, színpad megépítése, közvilágítás, díszvilágítás kiépítése);
 - Istálló épület, ún. északi épület északi szárny felújítása;
- az említett kormányzati támogatásokból finanszírozott, folyamatban lévő és tervezett városközpont revitalizációs fejlesztések:
 - Plébánia előtti tér felújítása;
 - Vöröskereszt épületének bontása, tornacsarnok építése;
 - Sétány építésének folytatása;
 - folyamatban lévő egyéb, nem önkormányzati hatáskörű fejlesztések:
 - Járási tanuszoda építése (állami beruházás, projektgazda Beruházási Ügynökség);

A folyamatban lévő önkormányzati TOP Plusz fejlesztéseket a következő fejezet mutatja be.

3.1.2. Folyamatban lévő TOP Plusz fejlesztések

3.1.2.1. Felhívás címe és kódszáma: Élhető települések, TOP_Plusz-1.2.1-21

Projekt azonosítószáma: TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068

Projekt címe: **Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren**

Támogatás összege: 240 000 000 Ft

Kisbér Város Önkormányzata támogatási kérelmet nyújtott be a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében meghirdetett, „Élhető települések” című, TOP_Plusz-1.2.1-21 kódszámú felhívásra, és 240 000 000 Ft összegű, 100%-os finanszírozású, Európai Unió forrásból származó támogatást nyert el a közösségi- és zöldinfrastruktúra fejlesztésre.

A projekt illeszkedik a TOP Plusz gazdaságfejlesztési céljaihoz és **hozzájárul a lakosság – kiemelten a fiatalok – helyben maradásához**. A tervezett fejlesztés a **belterületi zöld infrastruktúra és a közösségi infrastruktúra fejlesztésére** irányul. A fejlesztés képes kezelni a települési infrastruktúra és funkció hiányok pótlását, vonzó és élhető településkép kialakításával hozzájárul a társadalmi jóléthez. Egyúttal javítja a település általános környezeti állapotát, hozzájárulva a fenntartható fejlődés helyi feltételeinek biztosításához és a fenntartható települési térszerkezet kialakulásához.

A projektben érintett földrészletek: **1603 és 1032/2** (Batthyány tér, Angolpark), **216/1** (Komáromi utca 29/B., sporttelep), **855** (Gamma park), valamint a **1641/15** (Városház tér 1., Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár) hrsz-ú ingatlanok.

Az **Angolpark** (1603, 1032/2 hrsz) területére tervezett fejlesztések célja: a park használhatóságának javítása, valamint az esztétikai, tájba jól illeszkedő, természetközeli és élhető környezet megteremtése. Cél a tervezési terület attrakcióinak színesítése egy felől egy természetes anyagokból kialakított, mégis minőségi, tartós eszközválasztású tornapálya segítségével, mely mozgásra és egészséges életmódra ösztönzi az ide látogatókat, más felől a faaprítékkal leszórt gyalogos séta ösvény markánsabb, de mégis természetszerű kialakításával. A különböző típusú pihenő terek létesítésével a kényelem és nyugalom megteremtése a cél. A fém kerékpártárolók a kerékpáros ösvény közelében, a pihenő területek a park tervezendő részének egészén, elszórtan megtalálhatóak. A tervezett fejlesztések minden sportolni és pihenni vágyó fiatal és idős számára lehetőséget nyújtanak a kikapcsolódásra, közösségépítő funkciójuk vitathatatlan.

A **futókör** (216/1 hrsz) tervezett kialakítása: a meglévő sportpálya köré tervezett, 515 m²-es, rugalmas kialakítású öntött gumiburkolatú futópálya korszerű, minimális karbantartás igényű, a meglévő terephez igazodó, szabályos ovális alakú futókör, mely segít a futásból adódó testi terhelés egyenletes elosztásában, ezáltal egyrészt hatékonyabb az energiafelhasználás, másrészt futás közben az ízületekre nehezedő nyomás is minimalizálható. A tervezett futókör minden sportolni vágyó fiatal és idős számára lehetőséget nyújt a mozgásra, kikapcsolódásra, közösségépítő funkciója vitathatatlan.

A **Gamma-park** (855 hrsz) területére tervezett fejlesztések: a Gamma parkba tervezett átalakítás elsősorban a kamaszokat és fiatal felnőtteket célozza. A már meglévő kézilabda-pálya funkcióját jól kiegészíti a mellette lévő területre tervezett tevékenység, ahol egy egyedileg megtervezett, a helyi igényeket legjobban kiszolgáló, a körülményekhez igazodó, 590 m²-es beton gördeszkapálya épül, street workout eszközökkel, és utcabútorokkal. Az új gördeszkapálya alternatívaként szolgál majd a gördeszkásoknak, akik eddig belvárosi helyszíneket használtak e célból. A közösségi terület fejlesztése mellett zöldterületfejlesztés is megvalósul: a meglévő, egészséges fák megőrzése elsődleges feladat, de az egyéb, a háromszintes növényállomány eléréséhez elengedhetetlen telepítések is szükségesek. A növényválasztásnál az éghajlatváltozásnak megfelelő fajok betervezése fontos szempont.

A **Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár** (1641/15 hrsz) felújításának keretében megtörténik az épület bejárati tömbjének energetikai felújítása: homlokzati nyílászáró csere, homlokzati és lábazati hőszigetelés megnövelése, a padlástér felőli hőszigetelés megnövelése, lapostetőn kiegészítő hőszigetelés elhelyezése; megszűnnek azok a zúgok, kapcsolódási pontok, nyílászáró rögzítési módok, amik a homlokzaton beázáshoz vezetnek; a földszinti bejárati részen a homlokzatra tisztítható, időtálló szerelt burkolat kerül; a 2. emeleten a padlófödémén lévő nyílás lezárása fénytengedő üvegfelülettel.

3.1.2.2. Felhívás címe és kódszáma: Helyi gazdaságfejlesztés, TOP_PLUSZ-1.1.1-21

Projekt azonosítószáma: TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001

Projekt címe: **A kispéri városi piac infrastrukturális fejlesztése**

Támogatás összege: 199 357 050 Ft

Kisbér Város Önkormányzata támogatási kérelmet nyújtott be a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében meghirdetett, „Helyi gazdaságfejlesztés” című, TOP_Plusz-1.1.1-21 kódszámú felhívásra, és 199 357 050 Ft összegű, 100%-os finanszírozású, Európai Unió forrásból származó támogatást nyert el a kispéri piac infrastrukturális fejlesztésére.

A **projekt célja** a kispéri városi piac meglévő, de elavult infrastruktúrájának korszerűsítése, valamint szolgáltatásainak minőségi fejlesztése. A beavatkozások magukban foglalják helyi termékek számára piaci terület megújítását kirakodó vásárterekkel. Mindez olyan központi gazdasági környezetet hoz létre, ahol számos új, főleg kereskedelmi szolgáltatás telepedhet meg, közvetlenül erősítve a város szolgáltatási funkcióját. A piac fejlesztésénél fontos szempont, hogy preferálja a helyi termelők és kereskedők termékeit, emellett az ide látogató vásárlók számára is komfortos módon és kedvező feltételek mellett kerüljön kialakításra. A fejlesztéssel érintett földrészletek: Kisbér belterület **49/1, 50/1, 50/2 és 52** hrsz-ek. A projekt keretében **tervezett tevékenységek**: 266,84 m²-es fedett piactér (pavilonosor), 30,85 m²-es kiszolgáló épület (iroda, vizesblokk) létesítése; térburkolatok megújítása: parkolók és a parkoló út egységesen térkőburkolattal került tervezésre, a Téglagyári út (52 hrsz) pályaszerkezete aszfalt burkolattal kerül felújításra 195 méteren; rendezett gépjárműparkolóhelyek kialakítása a piactéren belül: 50/1 hrsz-en, 56 db, ebből 4 db akadálymentesített; az 50/2 hrsz telken a tervezett parkoló állások száma: 32 db, ebből 2db akadálymentes parkoló; 20 db kerékpártároló létesítése; táblás kerítés építése 189,95 m hosszon; eszközbeszerzés: 18 db új fémszerkezetű árusító asztal; 19 db lombkoronával rendelkező fa telepítése; 650 m² gyepesítés (zöldfelület növelés); vízvezeték kiváltás és csere. A piac jövőbeni funkcióját tágabb összefüggésbe helyezve elmondható, hogy a városi piac megújítását, fejlesztését célzó tervek illeszkednek Kisbér Város Önkormányzata azon törekvéséhez, hogy a helyben megtermelt élelmiszerekhez **a lakosság, a fogyasztók közvetlenül hozzájussanak**, javítva ezzel a helyi gazdasági szinergiákat és a település népességmegtartó-erejét.

A korszerűsített infrastruktúra és a kapcsolódó szolgáltatások **támogatják a helyi termelőket**, hogy **megfelelő körülmények között** értékesíthessék megtermelt javaikat, a helyi és térségi vásárlókat pedig hozzásegítik a helyi termékek elérhető közelségben való vásárlásához. A fejlesztés által létrejövő korszerű piaci infrastruktúra egyaránt **vonzó helyszín** lesz az eddigi árusok, illetve leendő új termelők/ kereskedők számára is, mely által **növekszik a gazdasági aktivitás**. A vállalkozások **jobb és szélesebb körű szolgáltatásokat** vehetnek igénybe, mely **fokozza versenyképességüket**, és ezáltal bővíthet a foglalkoztatás is. A városi piac infrastrukturális és szolgáltatási fejlesztése hozzájárul **a helyi és térségi gazdaságélénkítéshez**, ezáltal növeli a **város népességmegtartó képességét**. Mindezeket a szempontokat összegezve elmondható, hogy a beruházás eredménye **hozzájárul a területi egyenlőtlenségek csökkentéséhez is**.

3.1.2.3. Felhívás címe és kódszáma: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, TOP_PLUSZ-2.1.1-21

Projekt azonosítószáma: TOP_PLUSZ-2.1.1-21-KO1-2022-00007

Projekt címe: **Energetikai korszerűsítés Kisbéren**

Támogatás összege: 149 992 600 Ft

Kisbér Város Önkormányzata támogatási kérelmet nyújtott be a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében meghirdetett, „Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése” című, TOP_Plusz-2.1.1-21 kódszámú felhívásra, és 149 992 600 Ft összegű, 100%-os finanszírozású, Európai Unió forrásból származó támogatást nyert el energetikai korszerűsítésre.

A **projekt célja** a kisbéri Családok Átmeneti Otthonában (1735/5 hrsz.) a homlokzat és a padlásfödém utólagos hőszigetelésével, régi nyílászárók és a korszerűtlen fűtésrendszer cseréjével, napelemrendszer telepítésével; a Gyöngyszem Óvoda (Hánta Telephely, 5063 hrsz.) épületében a homlokzat, a padlásfödém és a lapostető utólagos hőszigetelésével, a régi nyílászárók és korszerűtlen fűtési rendszer cseréjével, napelemrendszer telepítésével; továbbá az Őszi Napfény Idősek Otthonában (1122/3 hrsz.) napelemes rendszer telepítésével az **energiafogyasztás és a CO₂ kibocsátás minimalizálása**. Az energetikai hatékonyság fokozása hozzájárul az energiaellátás biztonságának növeléséhez, az energiaimportfüggőség mérsékléséhez.

A Családok Átmeneti Otthona alapterülete 218,24 m² és 1980-ban épült. Az épület energetikai minőség szerinti besorolás: II, mely a **beruházás megvalósításával BB-re javul**. A Kisbéri Gyöngyszem Óvoda - Hánta Telephely alapterülete 188,57 m² és 1960-ban épült. Az épület energetikai minőség szerinti besorolás: II, mely a **beruházás megvalósításával CC-re javul**. A Kisbéri Őszi Napfény Idősek Otthona egyik épületén csak **napelemes rendszer létesítése** tervezett. Az épületek fenntartási költsége jelenleg igen magas, amit a homlokzat, padlásfödém, lapostető hőszigetelés hiánya, illetve a régi nyílászárók, korszerűtlen fűtési rendszer okoznak.

A **projekt eredményei**: a beruházás megvalósítása által **üvegházhatású gázok (ÜHG) kibocsátása 89,700 tonnával csökken**. A projekt hozzájárul a szén-dioxid kibocsátás csökkentés és erőforrás-hatékonyság megvalósításának globális erőfeszítéséhez. A projekt tevékenységei a primer energiafelhasználás csökkenéséhez vezetnek: energiahatékonysági fejlesztések által elért primer energiafelhasználás csökkenés **103,320 MWh/év**; éves végső energiafogyasztás **277,930 MWh/év**; a megújulóenergia-termelési kapacitás növekedése **0,058 MW**; előállított összes megújuló energia **69,840 MWh/év**. Szemléletformáló programok segítségével a lakosság körében is ösztönző erővel bír a lakásokban történő hasonló beruházások megvalósítására.

Az energetikai hatékonyság fokozása hozzájárul az energiaellátás biztonságának növeléséhez, az energiaimport-függőség mérsékléséhez. A fosszilis energiafelhasználás csökkentésével hozzájárul a környezeti ártalmak csökkentéséhez, ezzel pedig az ország nemzetközi

kötelezettségvállalásának teljesítéséhez. A korszerűsítéssel az önkormányzat példát szeretne mutatni a helyi lakosságnak, a környező települések önkormányzatainak, a környező épületek tulajdonosainak, üzemeltetőinek a környezetterhelés csökkentésére vonatkozóan.

3.1.2.4. Felhívás címe és kódszám: Élhető települések, TOP_Plus-1.2.1-21

Projekt azonosítószáma: TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00012

Projekt címe: **Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése**

Támogatás összege: 200 000 000 Ft

Kisbér Város Önkormányzata támogatási kérelmet nyújtott be a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz keretében meghirdetett, „Élhető települések” című, TOP_PLUSZ-1.2.1.-21 kódszámú felhívásra, és 200 000 000 Ft összegű, 100%-os finanszírozású, Európai Unió forrásból származó támogatást nyert el, melynek eredményeként megkezdődhet Kisbér településen a csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése.

A Kisbér településen megvalósítandó **fejlesztés célja** a projekt által érintett terület csapadékvíz károk elleni védelméhez szükséges infrastruktúra létrehozása, a csapadékvíz elvezetési problémájának megoldása, a biztonságos csapadékvíz elvezetés kiépítése, valamint a lakossági, önkormányzati vagyon védelme. A **projekt eredményeként**, elsődlegesen a projekt területén és a hozzájuk tartozó területen jelentősen lecsökken a csapadékkárok bekövetkezésének veszélye, javul a belterületi csapadékvíz elvezetés megfelelősége. A beruházás **hat helyszínen** valósul meg:

1. helyszín: Vásártér – Fáy András
2. helyszín: Ady Endre utca (Beyr utca – Pacsirta utca közötti szakasz)
3. helyszín: Köztársaság út – Desseő Gyula utca
4. helyszín: Muskátli utca
5. helyszín: Hánta, Ady Endre utca
6. helyszín: Hánta, Dohány – Kiss utca

A fejlesztés megvalósításával Kisbéren a rendkívüli időjárási helyzetek idején kialakuló havária helyzetek számának jelentős csökkenése, az okozott károk minimalizálása, ezáltal az itt élők életminőségének javulása várható. A műszaki megoldások mellett a projekt keretében szemléletformálási, tájékoztató akciók valósulnak meg. A projekt végrehajtását követően az alábbi eredmények várhatók:

- A fejlesztett infrastruktúra által megvédett lakosság száma: 417 fő
- A fejlesztett kék infrastruktúra hossza: 2.416,85 méter
- A megvédett vagyon becsült értéke: 4 Mrd forint

3.1.3. A tervezett akcióterület értékelése

ÉRTÉKEK, LEHETŐSÉGEK	KONFLIKTUSOK, KIHÍVÁSOK
A járási-térségi és városi vonzáskörű közintézmények, hivatalok dominanciája a területhasználton belül	egyes közszolgáltatások, hivatalok elhelyezési és/vagy műszaki problémái (lásd járási hivatal, rendőrség) jelentős parkolási probléma a területen jelentős a buszforgalom
iskolák nagy száma a terület és a lakosság nagyságához képest	az oktatásra nincs ráhatása a településnek és az intézményeknek a távolabbról érkező gyerekek számára nincs kollégium jelentős közlekedési veszélyforrások, különös tekintettel a kerékpározó fiatalokra sportolási, aktív kikapcsolódási feltételek hiányosak
a városban az ott élő lakosság sokszorosát kitevő népesség fordul elő hétköznapokon, jelentős potenciális keresletet biztosítva a helyi kereskedelemnek és szolgáltatásoknak	a városban igen jelentős az átmenő – regionális – forgalom, az átutazók nagyobb része nem áll meg, de szennyezi a levegőt, növeli a balesetek kockázatát. aki meg akar állni, az nehezen talál parkolót kevesen használják a várost kevésbé terhelő kerékpárt a folyamatos rezgés és légszennyezés tovább rontja a főút menti épületek műszaki állapotát. a nagyértékű épített, lovas és természeti örökség turisztikai vonzereje, látogatottsága kicsi, a turizmus gazdasági teljesítménye csekély
működő, igen jól megközelíthető helyszínen lévő helyi piac	alacsony vásárlói kereslet, helyi termékek alacsony hányada a kínálatban, leromlott műszaki állapot, rossz felszereltség a piac területének egy része Ászár közig. területéhez tartozik
országos jelentőségű kulturális örökség	állami tulajdonú létesítmények, az önkormányzat beleszólása a hasznosításba korlátozott az értékes ingatlanállomány alulhasznosított, fejlesztésre vár
térségi jelentőségű épített örökségi elemek	műszakilag leromlott, alulhasznosított épületek, egyes épületek esetében a folyamat rövidesen visszafordíthatatlanná válik
egyedülálló park- és felszíni vízrendszer a város központjában	a zöldfelületek lepusztultak, használati értékük csekély, a Nagy-tó medre nagyrészt feltöltődött, a környező lakóterületek egy része belvizes a parkrendszer és a városközpont városszerkezeti-vizuális kapcsolatát gátló kedvezőtlen városépítészeti beavatkozások hagyatéka
évente többször jelentős nagyságú látogatócsoportok a városban (iskolák, testvérvárosok, zarándokok, lovasversenyre érkezők stb.)	Az alacsonyabb fizetőképességű csoportok és egyéb látogatók elszállásolása nem megoldott a városban. Az egyetlen hotel jelenleg munkásszállóként működik.

3.1.4. Az akcióterületi fejlesztés célja

Az akcióterületi fejlesztéssel Kisbér önkormányzata a **stratégiai célrendszer megvalósításában, térben összehangolt, rendszerbe szervezett módon kíván jelentős előrelépést tenni.** Az akcióterületi fejlesztés célja egyúttal, hogy a **különbéle szereplők által tervezett projekteket összehangolja,** ezáltal a hatékonyságot növelje és a szinergia kialakulását elősegítse.

Az akcióterületen koncentrálódó, az önkormányzat vagy más érdekelték által megfogalmazott fejlesztési szándékok **öt jól körülhatárolható irányra-tematikára** fűzhetők fel, ezek jól tükrözik a helyi döntéshozók által felvázolt irányokat, amelyek egyúttal a fent bemutatott lehetőségek kihasználására és a konfliktusok kezelésére irányulnak. Néhány fejlesztés egyszerre több tematikához is kapcsolható,

illetve számos fejlesztés a tematikus beavatkozások közé is sorolható, így ezek ott is bemutatásra kerülnek.

A tematikák az alábbiak:

1. Kisbér épített öröksége
2. Kisbéri parkrendszer
3. Kisbér iskolaváros
4. Járásközponti szerepek
5. Kerékpárosbarát város

3.1.5. Tervezett beavatkozások – indikatív projektlista

Indikatív projektlista tematikus csoportosításban

1. KISBÉR ÉPÍTETT ÖRÖKSÉGE	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
1.1./2.1 Batthyány kastély kertjének felújítása és hasznosítása (lásd még „Kisbér parkrendszere megújítása”, Lovas reneszánsz – tematikus fejlesztések)	MNV Zrt.	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata tervezett funkció függvényében további partner
1.2. Déli istállóépület felújítása	MNV Zrt.	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata Lovarda üzemeltetője
1.3./3.4. Vöröskereszt épületének bontása (tornacsarnok építése) (lásd még „Kisbér iskolaváros: Tornacsarnok építés középiskolások részére”)	önkormányzat	pontszerű	—	Vármegyei Szakképzési Centrum
1.4. Pékház állagmegóvása és hasznosítása	önkormányzat	pontszerű	—	keresés alatt
1.5. A települések és a térség profiljának, valamint a helyi identitás erősítése a kulturális és környezeti örökség megőrzésén keresztül	Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesület	—	szervezet/ menedzsment	Kisbér önkormányzata
1.6. Batthyány téri lakóterület köztérmegeújítása	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata

2. KISBÉR PARKRENDSZERE	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
2.1./1.1. Batthyány kastély kertjének felújítása és hasznosítása (lásd még „Kisbér épített öröksége”)	MNV Zrt.	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata tervezett funkció függvényében további partner
2.2. Angolpark funkcióbővítő felújítása, belvárosi környezet javítása (Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren)	önkormányzat	pontszerű	—	—
2.3./5.7. Kreszpark kialakítása a biztonságos kerékpáros közlekedésre történő felkészülés érdekében (lásd még „Kerékpáros-barát város”)	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbéri Rendőrkapitányság
2.4. Lovas tér kialakítása (lásd még: Lovas reneszánsz – tematikus fejlesztések)	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbéri Lovas Sportegyesület
2.5. Mini Magyarország Makettpark bővítése	önkormányzat	pontszerű	—	—
2.6. Szent János tér vízrendezéssel egyidejű felértékelése, a környező telkek veszélyeztetettségének megszüntetése, a tér közösségi szerepének erősítése (lásd még Komplex tógazdálkodás – tematikus fejlesztések)	önkormányzat	pontszerű	közösségi tervezés társadalom-fejlesztés	civilszervezetek, oktatási intézmények Észak-dunántúli Víz. Ig. Környező lakosság
2.7. Útmenti vonalas zöldinfrastruktúra fejlesztése (fahelyek és zöldsávok)	önkormányzat	vonalas	—	Kisbér önkormányzata nagyvállalatok

3. KISBÉR ISKOLAVÁROS	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
3.1. Kisbér iskolaváros stratégia és program	önkormányzat	—	közösségi tervezés	általános és középiskolák Wass Albert Művelődési Központ, Sportcsarnok érintett civil szervezetek
3.2. Kollégium (és ifjúsági szállás) kialakítása	önkormányzat	pontszerű	—	Tatabányai Tankerületi Központ
3.3. Járási tanuszoda építése	önkormányzat	pontszerű	—	Beruházási Ügynökség
3.4./1.4. Tornacsarnok építés középiskolások részére (lásd még „Kisbér épített öröksége: Vöröskereszt épületének bontása (tornacsarnok építése”)	önkormányzat	pontszerű	—	Vármegyei Szakképzési Centrum
3.5. Táncsics Mihály Gimnázium lovászképzésének újraindítása (lásd még: Lovas reneszánsz – tematikus fejlesztések)	önkormányzat	—	társadalom fejlesztés	Tatabányai Tankerületi Központ
3.6. Honvéd Kadét Program népszerűsítése	önkormányzat	—	társadalom fejlesztés	Tatabányai Tankerületi Központ Honvédelmi Minisztérium HM Zrínyi Nonprofit Zrt.

4. JÁRÁSKÖZPONTI SZEREPEK	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
4.1. Piac korszerűsítése és helyi gazdaságban betöltött szerepének megerősítése (Lásd még: új utak a helyi gazdaságban, REL)	Kisbér és Ászár önkormányzatai	pontszerű	szervezet-építés	Piac üzemeltetője LEADER HACS
4.2. Wass Albert Művelődési Központ felújítása (Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren)	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata

5. KERÉKPÁROSBARÁT VÁROS	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
5.1. Kerékpáros barát város stratégia kidolgozása közösségi tervezéssel	önkormányzat	—	közösségi tervezés	Evolúció Kerékpáros Sport Egyesület
5.2. 81-es főút átkelési szakasz gyalogos- és kerékpáros-barát felújítása, meglévő kerékpárút leromlott szakaszának felújítása, parkolás és gyalogjárdák rendezése	önkormányzat	vonalas	—	Ászár Magyar Közút Zrt. KEM Igazgatóság érintett üzletlajdonosok
5.3. Városközpont gyalogos- és kerékpáros-barát fejlesztése – üzleteknél kerékpártárolók kialakításával (Széchenyi utca)	önkormányzat	vonalas	—	Magyar Közút Zrt. KEM Igazgatóság érintett üzletlajdonosok

5. KERÉKPÁROSBARÁT VÁROS	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
5.4./ 2.3 Kreszpark kialakítása a biztonságos kerékpáros közlekedésre történő felkészülés érdekében (lásd még „Kisbéri parkrendszer	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbéri Rendőrkapitányság

A közterületeket érintő beavatkozások, így az zöldfelületi fejlesztések (Angolpark), műemlékegyüttesek menti gyalogos tengelyek, közterületek, a fő közlekedési utak irányai (szolgáltatási és kereskedelmi tengelyek) és csomópontjának egységes és összehangolt fejlesztése (pl. forgalomtechnikai fejlesztés) **szükségessé teszi az önkormányzat által elfogadott közterület-alakítási terv készítését.** A terv célja, hogy elősegítse a településszerkezetileg, forgalom-technikailag és településképi szempontból együtt kezelendő közterületek egységes és összehangolt módon történő kialakítását és fejlesztését. **A közterület-alakítási terv nélkül jelentősen megnehezül a városközpont egységes településképi arculatának megteremtése.**

3.1.6. Tervezett beavatkozások részben vagy egészben az akcióterületen kívül, amelyek az akcióterület szempontjából kiemelt relevanciával bírnak

Közlekedésfejlesztés

Régóta tervezett a **Kisbért és Ászárt északról elkerülő új 81. sz. főúti szakasz kiépülése.** Ez nagyon jelentős változást hozna az akcióterületen, hiszen az átmenő (teher)forgalom kikerülné a várost, ami a terhelés csökkenése szempontjából óriási megkönnyebbülést jelentene Kisbér számára. Ugyanakkor fontos az alapos felkészülés, megelőzendő, hogy a kereskedelem és a szolgáltatások is „kövessék” a forgalom áthelyeződését. Az akcióterület számára az is könnyebbé jelentene, ha a **13-as főút megerősítése és kapacitásbővítése** megtörténne, mert így a jelenlegi átmenő forgalom egy része az M1 autópályát preferálná a Székesfehérvár-Győr közúti kapcsolatban. A Komárom-Komárno közötti új Duna-híd átadásával (2024) állami oldalról azonban a tervezett **M200-as gyorsforgalmi út megépítése** élvez prioritást. Az M200-as nyomvonal a Komáromtól 102 kilométer hosszúságban halad Székesfehérvár érintésével Sárbogárdig. Az M200 azon túl, hogy az M0-ás tehermentesítését célozza, a regionális összeköttetéseket is segíti, különösen a már említett határkapcsolatokat erősítő új Duna-híd használatba vételével. A forgalom M200-asra történő áthelyeződése Kisbér számára előnyökkel is jár, hiszen az várhatóan tehermentesíti a 81.sz. főutat, amely így lehetővé teszi a jövőben a hiányzó kerékpárút szakaszok kialakítását.

A fentiek alapján az akcióterület tervezésekor olyan forgalomtechnikai, parkolási, kerékpározási infrastruktúrában szükséges gondolkodni, amely a később megváltozó forgalmi rendbe is könnyen beilleszthető, továbbfejleszhető. Ennek tervezésekor célszerű a város egész területére kiterjedően átfogó közlekedésfejlesztési tervet készíteni (lásd *Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) készítése* fejezet), amibe az akcióterületi közlekedési infrastruktúra rendszerszinten illeszkedik. Ebben az esetben is különösen fontos, hogy az Önkormányzat elkészíttesse és elfogadja a korábbi fejezetben már bemutatott közterület-alakítási tervet.

Tematikus programok

A tematikus (akcióterületen kívüli) programok mindegyikének van akcióterületi vonatkozása, ezekre a vonatkozó alfejezetekben lesznek utalások.

3.2. TEMATIKUS (AKCIÓTERÜLETEKEN KÍVÜLI) FEJLESZTÉSEK

Az akcióterületen kívüli fejlesztéseket nem a területi, hanem a tematikai dimenzió köti össze. E fejlesztések egy része akár érintheti is az akcióterületet, amint az akcióterületi fejlesztések bemutatása során erre több helyen történt utalás és az egyes tematikus célok leírásakor is adott esetben utalás történik az akcióterületi dimenzióra.

Ezek a tematikák a város különféle területein megvalósuló, azonos tematikájú fejlesztéseket szervezik rendszerbe annak érdekében, hogy a fejlesztések közötti szinergia érvényesülni tudjon. E tematikák, az akcióterületi fejlesztéshez hasonlóan, több cél megvalósítását is szolgálják, illetve többféle beavatkozás-típust is magukban foglalnak. Új tematikus programként jelenik meg a **„Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom”** program, amely a fiatalok helyben tartását, helyi kötődését szolgáló, a társadalmi kohéziót és a munkaerő vonzását növelő feltételek komplex fejlesztését célozza. További feladatként jelenik meg a programban a városi életkörülmények javítása a közszolgáltatások színvonalának emelésével és a közösségi élet feltételeinek bővítésével.

Tematikus programok az alábbiak:

- Lovas reneszánsz
- Új utak a helyi gazdaságban
- Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban
- Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben
- Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom

3.2.1. Lovas reneszánsz

Abszurd helyzet, hogy az ország Kincsem nevet viselő Lovas Programjában Kisbér neve, csak mint nemzetközi jelentőségű lófajta neve szerepel, maga város, műemlék lovardája a kastéllyal alkotott együttessel nem kap ebben szerepet, miközben a négy stratégiai létesítmény közül kettő Budapesten található. Mint a program említi: „A védett magyar lófajták közül a kispéri, a furioso–northstar és a magyar hidegvérűfajtáknak nincs állami fenntartása. Ezekből a kispéri és a furioso–northstar rendelkezik az állami ménesekhez hasonló nagyságú és minőségű lóállománnyal, magánménesi szerveződésben” (Kispéri-félvér Lótenyésztő Országos Egyesület). A Batthyány kastéllyal együtt a Lovarda páratlan lehetőséget nyújtana a lovas program céljainak megvalósítására. A Lovarda sorsa szorosan összefügg az érettségit adó lovászképzés megszüntetésével, amit – ez szintén páratlan az országban – Bábolna és Kisbér közösen működtetett, óriási sikerrel. **Kisbér számára a kastély, a lovarda, az érettségit adó lovászképzés és a kispéri lófajta sorsa szorosan összefügg egymással,**

ebben várja a Nemzeti Vagyonkezelő Zrt, az Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkárság és a Nemzeti Lovas Programért felelős Kormány megbízott együttműködését.

Kisbéren a lovakhoz kapcsolódó gazdasági tevékenységek (tenyésztés-fedeztetés, bértartás, lóképzés, lovas szállás, lovasoktatás, lovastábor, lovasterápia, lovastúra, rendezvényhelyszín, versenyszervezés) fejlesztése a cél, hiszen ez az ágazat, amivel még mindig nemzetközi ismertséggel bír, annak ellenére, hogy az 1960-as években megszűnt a városban az állami ménés. A programot indokolja a ma (újra) működő, felújított műemléklovarda, annak ellenére, hogy az elmúlt időszakban a járás területén működő lovas vállalkozások - amelyek jövedelemtermelése legalább részben a lóhoz kötődik – száma töredékére csökkent.

Jelenleg a lovas hagyományokra épülő fejlesztéseknek nincs dedikált képviselője, ezért e célok megvalósítása nem az ITS időtávján belül (2027-ig) lehetséges, hanem hosszú távon képzelhető el. E hosszú távú célok megvalósításához az illetékes szereplők és intézmények együttműködése szükséges.

Kisbér Lovas reneszánsz tematikus programja teljes mértékben illeszkedik a **Nemzeti Lovas Stratégia céljaihoz** még akkor is, ha maga Kisbér nem nevesített a fontos projektek között. A megvalósulás alapvető feltétele az együttműködési intézmény(klaszter) felállítása, ami szervezetként hatékonyan tudja képviselni a térség érdekeit.

Tervezett beavatkozások

L - LOVAS RENESZÁNSZ	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
L1 - Intézményesített regionális lovas együttműködés (klaszter) létrehozása	Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesület	—	szervezet-építés	érintett vállalkozók, egyesületek, Kisbér önkormányzata
L2 - Lovas régió fejlesztés stratégiai program	Táncsics Mihály Gimnázium Lovász képzése	—	közösségi tervezés	Batthyány Kázmér Szakkórház Táncsics Mihály Gimnázium
L3 – Táncsics Mihály Gimnázium érettségig adó lovászképzés újraindítása	Táncsics Mihály Gimnázium Lovász képzése	—	társadalom-fejlesztés	Tatabányai Tankerületi Központ Kisbér Önkormányzata

3.2.2. Új utak a helyi gazdaságban

Az „Új utak a helyi gazdaságban” tematikus program szorosan kapcsolódik más, a gazdaságfejlesztést (is) szolgáló tematikus programokhoz (Lovas reneszánsz; Erőforrásunk a víz). Azokat a kevésbé egyértelműen azonosítható irányokat határozza meg, amelyekben mindenképpen lépéseket szükséges tenni a 2021-2027 közötti fejlesztési ciklusban, legalább az előkészítés szintjén. Az „Új utak a helyi gazdaságban” tematikus program irányai:

- az önkormányzat újonnan átadott ipari parkjában vonzó vállalkozói környezet kialakítása, az ipari park betelepítése elsősorban helyi vállalkozókkal;
- új típusú európai uniós vagy hazai fejlesztési eszközök, amelyek alkalmazásának lehetőségét érdemes vizsgálni (pl. Rövid Ellátási Lánc – REL, inkubációs infrastruktúra és szervezet);
- konkrét kihívások, amiket kezelni szükséges, de az önkormányzat még keresi, milyen kiutak lehetségesek (pl. a piac gyenge működése, rossz műszaki állapota, csekély hozzájárulása a helyi gazdasághoz; képzetlen, kevésbé mobil aktív korú lakosság arányának növekedése);
- olyan technológiai innovációk bevezetése, melyek olyan új gazdasági tevékenységek megjelenését segítik, és hozzájárulhatnak a vidéki népesség foglalkoztatásának növeléséhez (például növény alapú műanyagok és másodlagos energiahordozók gyártása, hulladékhasznosítás stb.);
- keresni szükséges a táji adottságokat és a munkaerő-kapacitást jobban hasznosító olyan mezőgazdasági ágazatokat (pl.: kertészeti kultúra), továbbá kapcsolódó, elsősorban élelmiszer-feldolgozóipari tevékenységek bővítésének lehetőségét, az egyre népszerűbbé váló funkcionális élelmiszergyártásba való bekapcsolódási módját.

Az „Új utak a helyi gazdaságban” program az alábbi alprogramokat foglalja magában:

- Ipari park fellendítése
- Erőforrásunk a víz
- Rövid Ellátási Lánc
- Erőforrásunk az erdő
- Inkubációs program
- Partnerként az innovációban

3.2.2.1. Ipari park fellendítése⁹

Kisbér Város Képviselő-testülete 2012-ben közel 25 ha gazdasági területet jelölt ki a belterülettől dél-keleti irányban a Bakonysárkány felé vezető út mentén. Térbeli pozícióját tekintve előnye, hogy könnyen megközelíthető a 81. sz. főútról, valamint közvetlen vasúti kapcsolattal is rendelkezik. A város fő célja az önkormányzati tulajdonú ingatlanok átsorolásával az volt, hogy elősegítse a helyi vállalkozók letelepedését, és javítsa a város gazdasági potenciálját. Az önkormányzat 2020-ban sikeresen pályázott

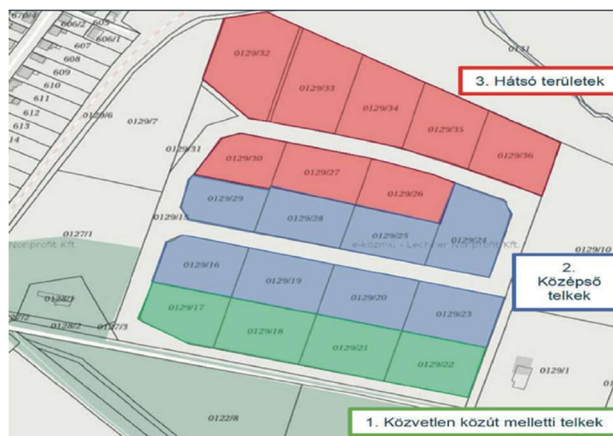
⁹ A fejezet a Kisbéri Iparterület Befektetés-ösztönzési kiadvány (2020, Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Kft.) felhasználásával készült.

a TOP-1.1.1-15-KO1-2020-00004 azonosítószámú pályázatra, és az **Ipari terület fejlesztése a gép-, fém- és feldolgozóipari kkv-k letelepedésének és fejlődésének segítésére Kisbéren** c. projekt keretében, azt több mint 800 millió Ft-os vissza nem térítendő támogatásból valósította meg. Az iparterület fejlesztése keretében a gép-, fém- és feldolgozóipari kis- és középvállalkozások letelepedésének és fejlődésének segítése a cél. Továbbá több mint 10 ha összterületű, korszerű infrastruktúrával ellátott, versenyképes önkormányzati iparterület kialakítása, amely lehetőséget ad újonnan létrejövő, helyi áttelepülő, illetve más településekről betelepülni kívánó kis- és középvállalkozások számára működésük kibontakoztatására, ezzel elősegítve új munkahelyek létrejöttét, a foglalkoztatottsági szint növelését. Kifejezetten ilyen cégek betelepülése támogatott, lehetőséget adva a kisbéri munkavállalók helyben történő foglalkoztatásának és egyben az ingázás (esetleges későbbi elvándorlás) megfékezésének.

9. ábra: Önkormányzati iparterület és MVM napelem park légi fotó (Forrás: Google)

A fejlesztés eredményeként 20 db ipari parcella került kialakításra, egyenként 3-7.000 m² közötti teleknagysággal, 50%-os beépíthetőséggel (10,5 méter max. építménymagasság), valamint a megfelelő közművesítettséggel (vízellátás, csapadékvíz- és szennyvízelvezetés, villamosenergia, gázhálózat), kiszolgáló út és közvilágítás kivitelezésével.

10. ábra: Ipari parcellák (Forrás: Kisbér Iparterület Befektetés-ösztönzési kiadvány, 2020, Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Kft.)

Európai Unió elvárásainak megfelelően az ipari parcellák értékesítése kétlépcsős folyamatként tud megvalósulni: a telkek megvásárlására egy öt éves bérleti időszakot követően kerülhet sor úgy, hogy az öt év alatt teljesített bérleti díj összege a vételárba beszámításra kerül. A parcellák - bérleti időszakot követő - értékesítése nehézségekbe ütközik, mert a visszajelzések alapján a területek azonnali megvásárlására lenne igény. Ennek ellenére 2 db parcella licitálás útján már bérlőre talált¹⁰. További cél az ipari park betelepülésének ösztönzése, modern vállalászási környezet kialakítása, együttműködés a helyi vállalkozókkal.

Az MVM beruházásában a kisbéri ipari park közelében valósult meg egy nagyszabású napelempark, amely nemcsak megerősíti, hanem biztosítja Kisbér város és a térség áramellátásának zöld energiaforrását. A napelempark Kisbér határában egy 2,4 hektáros területen közel 6 milliárd forintból valósult meg. A területen 2100 darab áramtermelő egységet helyeztek el.

3.2.2.2. Erőforrásunk a víz

A Bakonyalja térsége és ezen belül Kisbéri járás felszíni vizekben bővelkedik. A területen már jóval korábban felismerték ennek jelentőségét, ezért számos mesterséges tavat hoztak létre. A tematikus program célja a helyi adottságokra alapozott gazdálkodás (halgazdálkodás), és a turizmus fejlesztése, mely összhangban van a környezet állapotának javításához fűződő igényekkel és érdekekkel.

Kisbér közigazgatási területén számos állóvíz található, melyek hasznosítása (illetve annak mértéke), valamint állapota vegyes képet mutat, ezért célszerű a lehetséges hasznosítások, tevékenységek összhangját megteremteni. A tavak elhelyezkedését, környezeti jellemzőit tekintve lehet azok fejlesztési irányait meghatározni.

A **Hántai halastavak** természetes környezete, annak tájképi látványa, az ökológiai hálózathoz való közvetlen kapcsolódása elsősorban a **minőségi rekreációs tevékenységek, turisztikai szolgáltatások fejlesztését** teszi indokolttá. Itt a minőségi horgászturizmus és az ökoturizmus alapjait kell megteremteni, ennek megfelelően támogatni kell a part menti területek kulturált kiépítését, ligetesítését, a turizmushoz kapcsolódó létesítmények elhelyezésének lehetőségét a

¹⁰ 2024. július 18-állapot

településrendezési eszközök megfelelő módosításával, valamint a terület és a táj kapcsolatának erősítését (ökológiai hálózat).

A magánkézben lévő tavakon jelenleg halgazdálkodást folytatnak. A térségben még nem alakult ki a halászattal összefüggő helyi termékfeldolgozás. Célszerű a térségben tevékenykedő helyi gazdálkodókkal összefogva ennek alapját megteremteni, a **helyi specifikus termékek** bevezetését megfontolni.

A tematikus programon belül lehet megoldani a többlet vizek miatt jelentkező belvizes problémákat is, ezen belül a Szent János tér ingatlanjainak rendszeresen előforduló elöntéseit megfelelő mederrendezéssel, záportározó létesítésével.

A tavak, vízfolyások, záportározók többcélú hasznosításánál meg kell vizsgálni az öntözési célú vízkivételek lehetőségét is, mely elősegíti a térség alkalmazkodását a globális éghajlatváltozáshoz. Ehhez először fel kell mérni az öntözési célú igényeket, mert a mezőgazdasági területek öntözése a térségben eddig nem volt jellemző. Mivel a vízfolyások mentén, elsősorban halgazdálkodás és horgászat részére számos vízkivétel van jelen, melyek üzembiztos működése megköveteli a megfelelő vízszintet és vízutánpótlást, ezért a további **vízkivételek lehetőségeinek további vizsgálatára van szükség a vízfolyások felső szakaszán, a Kisbéri-eret, a Concót és mellékágait érintően**. A tőrendszer komplex fejlesztéséhez szorosan kapcsolódik, hogy a fejlesztendő tavakat, tározókat megfelelően kell üzemeltetni, a kapcsolódó műtárgyakat fel kell újítani, illetve folyamatosan karban kell tartani.

A fejlesztéseknek a lehetőségekhez mérten hozzá kell járulniuk a **vízfolyások menti ökológiai folyosók erősödéséhez, valamint 2030-ig a felszíni vizek ökológiai és mennyiségi állapotának javulásához**. Ehhez szükséges a Víz Keretirányelv keretén belül készült, **vízgazdálkodási alegységi tervekben** meghatározott felszíni vizek használatához kapcsolódó jó gyakorlatok bevezetésére, alkalmazására (pl. a jó halgazdálkodási, horgászati gyakorlat, jó települési vízgazdálkodási gyakorlat stb.), a lehetőségekhez képest a part menti védősávok adott tájhasználathoz illeszkedő fejlesztésének minél több eszközzel történő ösztönzésére. A törekvések nagy távon pozitív hatásúak mind a település környezetállapotára, mind a tájra és végső soron a helyi gazdaságra (turizmus) is. Éppen ezért ennek

megvalósulása nem csak közérdek, hanem a természeti adottságok hasznosítására alapozó vállalkozások érdeke is.

ÉRTÉKEK, LEHETŐSÉGEK	KONFLIKTUSOK, KIHÍVÁSOK
Vízvisszatartás lehetősége tavakban, tározókban	A globális éghajlatváltozás folyamatos alkalmazkodást követel meg. Ki kell egyensúlyozni a víztöbblet, valamint a vízhiányos időszakokat a mezőgazdasági termelés, halgazdálkodás folyamatos fenntartása érdekében, valamint meg kell oldani az árvizekből eredő károk elhárítását (pl. Szent János tér). A meglévő tavak többsége, valamint a vízfolyások medre sok üledéket tartalmaz, a zsilipek nem működnek.
Tavak gazdálkodási célú hasznosításának erősítése	A halgazdálkodás és az ehhez kötődő termékfeldolgozás az adottságokhoz képest nem jelenik meg hangsúlyosan a térségben. Célszerű a gazdálkodók összefogása, a halgazdálkodás kutatási eredményeinek folyamatos felhasználása egyetemek bevonásával (Vodňany, SZIE Gödöllő)
Rekreációban, turizmusban rejlő lehetőségek	Az állóvizekben rejlő hasznosítási lehetőségek nincsenek kellő mélységben kihasználva. A szükséges infrastruktúra nincsen kiépítve, a tavak többsége feliszapolódhat.
Ökológiai hálózat, jó környezetállapot kialakulása	Az ökológiai hálózat több helyen jelenleg hiányosnak tekinthető (főként a települési szakaszokon), a vízfolyások mentén ezek kialakulása elősegíthető, mely hosszú távon javítja a térség természeti, környezeti, táji állapotát, mely turisztikailag vonzóbbá teszi a települést, jó hatással lehet a gazdálkodásra.

Az alábbi fejlesztések indokoltak:

- Minőségi horgászturizmus feltételeinek megteremtése a hántai tavakon *(lásd még Együttműködés területei tematikus program)*
- A Hántai-, Zöldalmi-tó, a Nagy-tó és a Kisbéri-ér mederrendezése *(lásd még Akcióterületi fejlesztés);*
- Záportározó és kapcsolódó elvezető rendszerek építése *(lásd még Akcióterületi fejlesztés);*
- Halgazdálkodás fejlesztése a Zöldalmi-tavon a hátrányos helyzetűek megsegítése érdekében;
- Halgazdálkodás bekapcsolása a REL-be *(lásd még Új utak a helyi gazdaságban tematikus program– Rövid ellátási lánc).*

3.2.2.3. Rövid Ellátási Lánc

A rövid ellátási lánc (REL) kialakítása azt szolgálja, hogy egy adott térség (főleg kis-) termelőit és felhasználóit (feldolgozók, üzemi konyhák, vendéglők, lakosság) közvetlenül összekapcsolja. A helyi termelők előnye, hogy termékeik iránt nő a kereslet, míg a keresleti oldalon előny, hogy a természet-tenyésztés körülményei ellenőrizhetők, a turisztikai szolgáltatók számára a helyi termék vonzerő-növelő tényező lehet.

A REL-lel szembeni aggály gyakran, hogy a közbeszerzési kötelezettséggel szembe megy. Ezt az aggályt eloszlatja, hogy maga az Európai Unió kezdeményezte a REL alkalmazását a vidékfejlesztésben.

A rövid ellátási láncban résztvevő termelők jellemzően a legkisebbek (egyéni, vagy mikroállalkozások), így érdekérvényesítő képességük gyenge és nem járatosak az összetett együttműködési rendszerek használatában, ezért fontos, hogy legyen elkülönített kerettel rendelkező, közérthető, probléma fókuszált tematikus alprogram a fejlesztésükre. A rövid ellátási lánc neo-tradicionális, azaz modern (pl. online értékesítés, közösség támogatta mezőgazdaság) formáinak elterjedtsége elmarad a nyugat-európaiktól, a tradicionális, azaz hagyományos formák (piacok, útszéli árusítás) elterjedtek, ugyanakkor jelentős humán erőforrás- és eszközfejlesztést igényelnének a biztonságos és jövedelmező működéshez. A rövid ellátási láncok fogyasztói igényeket kielégítő fejlesztéséhez nincs elég felkészült és megfelelő eszközökkel ellátott szervező és termelő.

Cél többek között az ellátási lánc szereplőinek horizontális és vertikális együttműködését segítő szervezet létrehozása, a rövid ellátási láncok és a helyi piacok létrehozása és fejlesztése, valamint a rövid ellátási láncok és helyi piacok fejlesztésével kapcsolatos, helyi vonatkozású promóciós tevékenységek felépítése és működtetése. A REL magában foglal szervezeti háttérrel, infrastruktúrát (pl. hűtőraktár, piac, közintézményi üzemi konyhák fejlesztése a REL termékek fogadási feltételeinek biztosítása érdekében), online nyilvántartási, értékesítési és promóciós felületet, márkavédjegyet stb.

A REL jól tudja szolgálni a halgazdálkodás felfuttatását is (lásd „Erőforrásunk a víz” tematikus program), de szerepet kaphat a közösségi energiarendszerben is (biomassza beszállítás helyi kiserőmű számára).

További lehetőség a Kisbéri Erdészet területén működő vadászterület becsatolása a REL-be, ilyen irányú nyitottságot a Vértes Erdő Zrt. a megyei tervezés során megfogalmazott.

A REL szervezet fontos szerepet kaphat a **helyi piac fellendítésében, vonzóvá tételében, helyi gazdasághoz való korábbinál erőteljesebb hozzájárulásában**. A gazdák számára továbbképzést, határon átvéelő programokba való bekapcsolódás révén nemzetközi tapasztalatokhoz való hozzájutást is biztosíthat. A szervezeti háttérrel biztosíthatja a LEADER HACS munkaszervezete, de az uniós támogatások lehetőséget biztosítanak egy kizárólag erre fókuszáló munkacsoport létrehozására, akár a LEADER munkaszervezet részeként, akár azon kívül.

A REL legfontosabb bázisa a **helyi piac, amelynek infrastruktúrája, működtetése egyaránt megújításra-fejlesztésre szorul**. Ebben a vonatkozásban mielőbb meg kell kezdeni a tárgyalásokat

Ászárral és az üzemeltetővel. Problémát jelent többek között a piacon a napon parkolás, a közút zsúfoltsága, az alulhasznosítottság, a helyi gazdaság szempontjából kedvezőtlen kínálati struktúra.

E problémák megoldására 2022-ben az önkormányzat sikeresen pályázott a TOP_Plusz-1.1.1-21-KO1 kódszámú, Helyi gazdaságfejlesztés című projektre, amely a **kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztésére** irányul. Közel 200 millió Ft-ból valósul meg a kisbéri városi piac meglévő, de elavult infrastruktúrájának korszerűsítése, valamint szolgáltatásainak minőségi fejlesztése. Kisbér Város Önkormányzata a működő városi piac területéhez kapcsolódó pavilonsor és kiszolgáló épület (iroda és mellékhelyiség csoport), valamint akadálymentes részt is tartalmazó, térkövel burkolt parkoló kiépítését tervezi, egy átfogó felújítási beruházás keretében. A beavatkozások magukban foglalják helyi termékek számára piaci terület megújítását kirakodó vásárterekkel. Mindez olyan központi gazdasági környezetet hoz létre, ahol számos új, főleg kereskedelmi szolgáltatás telepedhet meg, közvetlenül erősítve a város szolgáltatási funkcióját. A piac fejlesztésénél fontos szempont, hogy preferálja a helyi termelők és kereskedők termékeit, emellett az ide látogató vásárlók számára is komfortos módon és kedvező feltételek mellett kerüljön kialakításra (lásd részletesen a 3.1.2.2. *Felhívás címe és kódszáma: Helyi gazdaságfejlesztés, TOP_PLUSZ-1.1.1-21* fejezet).

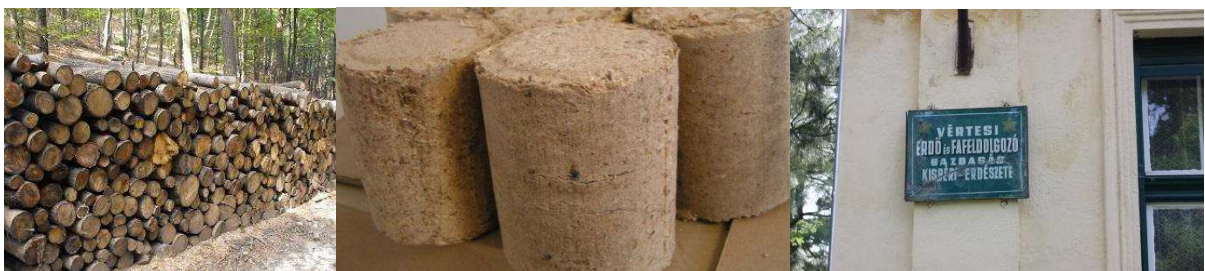
A megújult városi piac alkalmassá válik továbbá, hogy teret biztosítson különböző tematikus vásárok (helyi őstermelők termékeinek bemutatása, kézművesek, kosárfonók vására) vagy egyéb rendezvények (pl. főzőversenyek) számára.

3.2.2.4. Erőforrásunk az erdő

Az egykori honvédségi terület – Tölgyestelep – szomszédságában az önkormányzatnak három ingatlana van, amelyeknek tervezi különféle erdészeti-vadgazdálkodási célú hasznosítását. Ehhez mindenképp a volt honvédségi terület tulajdonviszonyainak rendezése szükséges. A terület, ingatlanok hasznosítása több területet érintően is elképzelhető:

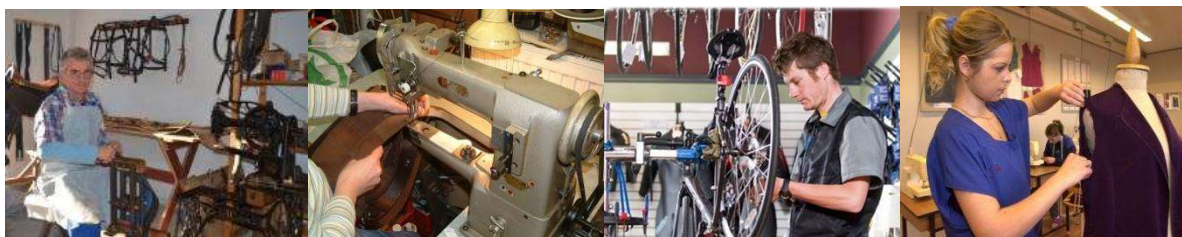
- Rövid Ellátási Lánc (REL): vadhús bevezetése a közétkeztetésbe, vadhús feldolgozás, sajátos helyi gasztronómiai termékek bevezetése a szálláshelyszolgáltatóknál és vendéglátóknál;
- turizmusfejlesztés: vadászturizmus, ökoturizmus, horgászturizmus, zarándokturizmus.

Az ingatlanokon akár a vadászathoz, vadászturizmushoz kapcsolódó szálláshelyek, konferenciaterem, szolgálati lakások és a vadászathoz kapcsolódó melléképületek is kialakíthatók. A Tölgyestelep hasznosítása ugyanakkor kapcsolódhat az erdészethez más módon kapcsolódó gazdasági – pl. faipari – tevékenységekhez is, ha azok a vadászturisztikai hasznosítással összhangba hozhatók, esetleg a terület egy részén erdei kalandpark is létesíthető. E célok megvalósításához az érintett szereplők együttműködése szükséges.

3.2.2.5. Inkubációs program

- Egy több lábon álló projekt megvalósítása a terv, amely filozófiájában némiképp eltér az inkubátorházakról alkotott szokásos képtől:
- Az egyik újdonság, hogy az inkubátorházzal tervezett az ITS keretében induló szervezeteknek helyet biztosítani, ezzel közöttük a szinergia, kapcsolatépítés, együttműködés lehetőségét nyújtani (REL menedzsment, szociális szövetkezet, lovasok együttműködési szervezete, maga az inkubációs szervezet);
- A másik, hogy a gimnáziummal és szakiskolával együttműködve szándék az iskolák által arra alkalmasnak talált végzett diákoknak, néhány fős diákcsoportoknak, illetve a járásban élő, de máshol végzett diákoknak egy mentorprogramot indítani „vállalkozz itthon” címmel, amely mikrohitel konstrukcióval, tanácsadással és az inkubátorházban biztosított helyiséggel segíti a fiatalokat önálló mikrovállalkozás elindításában (varrónő, bútorasztalos, kerékpárjavító, kézműves kisiparos stb.);
- Az igényektől függően az iparos jelleg vagy az alkotóház jelleg erősíthető, de a kettő együtt is jól megfér, ugyanakkor kerülendő a fő profilként kereskedelemmel foglalkozó vállalkozások betelepítése, ezek számára a főutcán ingatlanok sora áll rendelkezésre.
- Amennyiben igény van rá, az inkubációs szervezet olyan külső telephelyet is létrehozna, ahol környezeti hatás, vagy jelentős szabad tér igény miatt a városban nem működtethető tevékenységek is elindíthatók lennének;
- Az inkubátorház olyan közös helyiséget (helyiségeket) is magában foglalna, ahol a házban működő vállalkozások találkozhatnak, a külvilágnak bemutatkozhatnak, továbbá rendezvények számára bérbe adhatók, így a ház költségeinek egy része ebből is fedezhető. A millióhoz illő kisebb vendéglátó egység kialakítása lehetőséget ad a külvilág és az házat használók közötti találkozásra;
- Az inkubációs szervezet – külső mentorokkal egy olyan üzleti tervet dolgozna ki, ami biztosítja, hogy a projektidőszakot követően, az eredeti filozófia megőrzése mellett, a ház fenntarthatóan tudjon működni, folyamatos külső forrásbevétel nélkül. Az inkubátorház pályázati tanácsadó központként is működhet.
- Az inkubátorházat mindenképpen meglévő ingatlanban célszerű elhelyezni. A megfelelő épület kiválasztása a program kidolgozását követően történhet meg. Jó lehetőség a majdani kollégiummal egy épületben történő elhelyezés.

A jövőben kialakítandó kollégiumban történő elhelyezés az igények változásához való rugalmas alkalmazkodás lehetőségét biztosítja, továbbá a diákok és a fiatal vállalkozók közötti termékeny

kapcsolat kialakulásának lehetőségét teremti meg. Hátránya, hogy a kollégium megvalósíthatósága több külső szereplőtől függ, ami késleltetheti a megvalósítást.

3.2.2.6. Partnerként az innovációban

Együttműködés innovatív partnerekkel – Kisbér, mint kísérleti projekterület

Miközben a vidéki települések ritkán szoktak megjelenni, mint az innováció motorjai, szerepük nagymértékben felértékelődik, amikor az innováció kísérleti fázisba kerül. A HORIZONT Európa elnevezésű innovációs program II. pillére többek között a társadalmi kihívások kezelésére irányuló kutatást és innovációt támogatja olyan területeken, mint az **egészségügy, a digitalizáció, az éghajlatváltozás, az energiaellátás, a mobilitás, a polgári védelem, az élelmezés és a természeti erőforrások**, amelyekhez Kisbér mintaterületül szolgálhat.

A mintaterületté válás számos pozitív hatással jár a településre: olyan új módszerek, technológiák jelennek meg a településen, amiben a város akár a világon egyedülálló lehet. A projekt munkát biztosít egyes célcsoportoknak, a projektteam igénybe veszi a település és a turizmus szolgáltatásait, a város, a térség neve megjelenik nemzetközi publikációkban stb. A kísérlet befejezésével a létrehozott infrastruktúra itt marad, kedvező esetben az adott innovatív területen gazdaságilag hasznosul, akár helyi vállalkozók révén. Segíti a további (nemzetközi) kapcsolatépítést, hálózatépítést.

A következő partnerekkel szükséges mielőbb felvenni a kapcsolatot:

- PharmAgora innovációs klaszter, FOREST Papír Kft, SOLUM Rt (Klaszter Komárom-Esztergom vármegyei tagjai);
- Pannon Egyetem Mérnöki Kar, illetve Gazdaságtudományi Kar;
- Nyugat Magyarországi Egyetem doktori iskolái (Roth Gyula Erdészeti és Vadgazdálkodási Tudományok Doktori Iskola, Kitaibel Pál Környezettudományi Doktori Iskola, Cziráki József Faanyagtudomány és Technológiák Doktori Iskola, Széchenyi István Gazdálkodás-és Szerveztudományi Doktori Iskola, Wittmann Antal Növény-, Állat- és Élelmiszer-tudományi Doktori Iskola);
- Szent István Egyetem, különös tekintettel: Halgazdálkodási Tanszék, de bármely más tanszéke, intézete szóba jöhet;
- Dél-Csehországi Egyetem Halászati és Halbiológiai Kutató Intézete;
- más európai egyetemek, kutatóhelyek, melyekkel a város bármilyen kapcsolattal rendelkezik (például volt kisbéri lakos révén).

Ilyen jellegű kísérleti projekt megszerzése a város számára időigényes feladat, hiszen nem csak az aktív promóció szükséges, hanem az is, hogy az érintett kutatóhelyek hozzájussanak a Horizont Európa vagy más K+F forrásokhoz. A kezdeti kapcsolatépítések eredményei alapján érdemes egy többnyelvű

promóciós anyagot összeállítani, azt a Horizont Európa európai felelős szerveinek, hazai és külföldi kutatóhelyeknek megküldeni, továbbá a létrehozott kapcsolatokat folyamatosan melegen tartani. Ilyen lehet például innovációs promóciós napok szervezése Kisbéren, ahová a partnereket a város meghívja, felkéri, hogy mutassák be azokat a megkezdett és tervezett projektjeiket, amikben Kisbér és térsége partner lehet, mint kísérleti projektterület. Ugyanakkor Kisbér bemutatja azokat az ötleteit, projektjeit, kezdeményezéseit, aminek K+F alapú megerősítése a meghívottak számára is új kutatási eredményekhez vezethet. Az 1-2 évente megtartandó – a város aktuális adottságaihoz igazodó léptékű – változó tematikájú rendezvények továbbgyűrűző hatása a turizmusban is érzékelhetővé válik.

Innováció a szakképzésben

Amint az akcióterületi fejlesztés részét képező Kisbér iskolaváros program is mutatja, a város számára oktatási intézményei kiemelkedő jelentőséggel bírnak. Tekintettel arra, hogy a város hatásköre ebben a vonatkozásban minimális, a szakképzés továbbfejlesztése tekintetében az illetékes minisztériumokkal, a térségi szakképző intézményekkel, a Kereskedelmi és Iparkamarával, az Agrárkamarával, az Állami Egészségügyi Ellátó Központtal (egészségügyi és szociális területen) el kell indítani a közös gondolkodást. A cél egy olyan rendszer kialakítása, ahol a diákoknak lehetőségük van a lakóhelyükhöz lehető legközelebb olyan szakmák elsajátítására, amire az adott térségben van kereslet és tudnak gyakorlati helyeket biztosítani.

Meg kell keresni azokat a sajátos „vidéki” megoldásokat, amelyek lehetővé teszik, hogy egy-egy intézmény, illetve vidéki kisváros minél szélesebb kínálatot biztosítson a szakmai tárgyak területén. Miközben a közismereti tárgyakat, vállalászási ismereteket közösen tanulhatják, iskolai szabadidős programok közösen szervezhetők, a szakmai tárgyak tömbösítésével („epochák”) biztosítható, hogy több oktatási intézményben ugyanazok a szaktanárok tudnak oktatni, tehát nem a gyerekek utaznak, hanem az oktatók. Emellett a diákok iskolán belüli, szakmahatárokon átívelő vagy éppenséggel több iskola azonos szakmát tanuló diákjainak és tanító tanárjainak együttműködésével megvalósuló közös projektekben vehetnek részt, növelve ezzel mobilitási készségüket, nyitottságukat, mind szakmai mind pedig fizikai tekintetben.

A szakképzésfejlesztés másik iránya a kreativitás erősítése, különös tekintettel a piaci „niche” megtalálása tekintetében. Ebben a vonatkozásban a hulladék-kinyerés és újrahaznosítás, a szerelő, javító, átépítő, mindenhez értő „ezermesterek” ma újra egyre kelendőbbek. A technológiák változása ma olyan ütemű, hogy sokkal inkább a fiatalok nyitottságát és készségeit, tanulási sebességét,

együttműködési készségét, ügyességét szükséges fejleszteni, mint konkrét technológiákat, eszközhasználatokat.

Kisbér önkormányzata kezdeményezi és támogatását adja olyan projektkezdemenyezéshez, amelynek keretében egy ilyen kísérleti projekt megvalósítható. A projekt első fázisában a projektteam és munkaszervezet felállítása (kormányzati, önkormányzati partnerek, intézmények) projektgazda kijelölése, a projektgenerálás és előkészítés valósulhat meg, ezt követheti a projekt elindítása, melynek sikeressége hosszú 5-10 éves projektidőszakot feltételez. Egy ilyen kísérlet új perspektívát, kihívást, emberi kapcsolatokat jelent oktatóknak, intézményeknek. A projekt forrásainak bővítéséhez határon átnyúló forráslehetőségeket is keresni kell.

A kezdeményezés feltétele mindenekelőtt, hogy Kisbér szakközépiskoláján túl legalább még egy, ideális esetben két olyan közeli kisváros, illetve intézmény aktiválható legyen vármegye határon belül vagy azon túl (szakképzést nyújtó tanárok számára vállalható utazási távolság), amelyeket a profiltisztítás hátrányosan érint és együttműködnének egy ilyen társadalmi innovációs kísérletben.

Tervezett beavatkozások

G - ÚJ UTAK A HELYI GAZDASÁGBAN	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
G1 - Ipari park fellendítése	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata, helyi és térségi vállalkozások
G2 - Erőforrásunk a víz (lásd még: Akcióterületi fejlesztés, továbbá Együtműködések területi tematikus alprogramok)	Város-igazgatóság/ önkormányzat/ Roma Nemzetiségi Önkormányzat/ REL szervezet	pontszerű vonalas	tervezés szervezet-fejlesztés, menedzsment	Horgászegyesületek illetékes vízügyi igazgatóság, illetékes vízügyi hatóság, érintett földek tulajdonosai Dél-Csehországi Egyetem Halászati és Halbiológiai Kutató Intézete, vagy Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszék, helyi gazdálkodók, SOLUM ZRt.
G3 - Rövid Ellátási Lánc (lásd még: Erőforrásunk a víz: halgazdálkodás; Akcióterületi beavatkozások, járásközponti szerepek: helyi piac megújítása)	Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesület	több pontszerű	szervezet-fejlesztés, menedzsment	Piac üzemeltetője térségi mezőgazdasági vállalkozások térségi élelmiszergyártó vagy csomagoló kisvállalkozások saját főzőkonyhával rendelkező intézmények, vállalkozások térségi szállítmányozási vállalkozások
G4 - Inkubációs program (lehetőség szerint a kollégiummal közös épületben, vagy más alulhasznosított belvárosi ingatlanban)	önkormányzat	pontszerű	társadalom-fejlesztés szervezet-építés	Kisbéri Bánki-Táncsics Gimnázium, Szakközépiskola, Szakiskola létrejövő szociális szövetkezet létrejövő lovas együttműködési szervezet (klaszter) és mások
G5 - Erőforrásunk az erdő (helyi gazdaságfejlesztés a honvédségi terület hasznosításával)	önkormányzat	egy v. több pontszerű	tervezés, szervezet-fejlesztés, menedzsment	Munkaügyi központ Bánki Donát szakiskola konyhával rendelkező közintézmények és vállalkozások
G7 - Partnerként az innovációban	önkormányzat	több pontszerű	társadalom-fejlesztés szervezet-építés	PharmAgora Klaszter és Komárom-Esztergom vármegyei tagjai egyetemek, kutatóhelyek érintett önkormányzatok és intézmények illetékes állami szervezetek, kamarák
G8 - A kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztése (Helyi gazdaságfejlesztés, TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001)	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata helyi termelők

3.2.3. Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban

A helyzetfeltárás rámutatott, hogy Kisbér turisztikai fejlesztései csekély növekedést produkáltak a város és térsége jövedelemtermelő képességében. A látogatók száma nem kielégítő. Az elmúlt évek projektjei azt mutatják, hogy a város elsősorban lovas múltjára és a városközpont épített örökségére fókuszált, miközben a turizmus más lehetséges területei háttérbe szorultak. Kisbér adottságait és a közeljövő fejlesztési lehetőségeit is szem előtt tartva ugyanakkor a szakértők arra a következtetésre jutottak, hogy a vonzerőfejlesztés fókuszát – a lovas múlthoz kapcsolódó műemlék-együttesen túl – a természeti-táji adottságok lehetőségeinek hasznosítása irányába kell eltolni.

A **ló/vad/hal/táj/műemlék-együttes** azok a stratégiai erőforrások, pillérei, amelyekre – összehangoltan – építve Kisbér és térsége a jelenlegi látogatottság sokszorosát elérheti. A turizmus vonatkozásában a város eddig kiaknázatlan lehetősége a **vadászat** és jelentős fejlesztési potenciál rejlik a **horgászatban** (lásd „Új utak a helyi gazdaságban” program „Erőforrásunk a víz” alprogram), valamint a **kapcsolódó falusi- illetve ökoturizmusban**. Ezek olyan területek, amelyekben **Hánta van kiemelkedően kedvező pozícióban**. Ebben az alprogramban is a Vértes Erdő Zrt. Kisbéri Erdészete lehet az elsődleges partner, emellett a vadásztársaságok, a horgászegyesületek és a LEADER HACS szerepe magától értetődik. **A turizmus ezen ágazatainak jövedelemtermelő képessége és a munkahelyteremtő képesség növelésének lehetőségei feltáratlanok**, így ezen területek fejlesztése komoly előtanulmányokat és tervezést igényel. Megfelelő beavatkozásokkal a turisztika e szegmensei **jelentős fizetőképességű látogatókat** hozhat a városba és térségébe, várhatóan jobb eséllyel, mint pl. a Mini Magyarország Makett Park, ami alapvetően egy kiegészítő, de semmiképpen nem elsődleges vonzerő.

Ezen szegmensek markáns fejlesztése szolgál alapul az ún. **célcsoport-vezérelt többletkínálatoknak**: zarándoturizmus, terápia- és wellness turizmus, kastélyturizmus (az Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkárság együttműködése esetén), csapatépítő- és tréningturizmus, kerékpáros turizmus, családi-, rendezvényturizmus, valamint az erdei iskola-iskolai turizmus, illetve ezek valamely kombinációja.

A turizmusfejlesztés harmadik stratégiai eleme az **infrastruktúrafejlesztés, különös tekintettel a szálláshely-fejlesztésekre** a különféle szegmensekben. Hiányzik a térségben az **alacsony fizetőképességű csoportok** fogadására alkalmas turista-igényszintű szálláshelykínálat, ugyanakkor a lóra, vadászatra és minőségi horgászatra épülő turizmus a **magasabb fizetőképességű vendégkörben** is teremthet új, a meglévőnél **kedvezőbb elhelyezkedésű és miliójú** (történelmi vagy természeti környezet) szálláshelyigényt. Hiányzik a térségben az igényes falusi szállás- és vendégasztal-kínálat, ami a kerékpáros-turizmus alapvető feltétele a kerékpár-infrastruktúrán túlmenően. A nyugat-európai vendégek közül sokan különösen kedvelik az igényesebb, **lakókocsi helyekkel ellátott**, jól felszerelt

kempingeket, melynek a térség horgásztavai és a jó elérhetőség különösen kedvező feltételeket kínálnak.

A magasabb kategóriájú szálláshelyek fejlesztését érdemes elsősorban a piaci szereplőkre bízni, az alacsonyabb szegmensben ezt elsősorban a non-profit szféra tudja megvalósítani.

A negyedik pillér a **hatékony TDM és turisztikai marketing**, amely területen a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesület tervez lépéseket. A térség elemi érdeke, hogy **egyetlen közös TDM szervezet** jöjjön létre, **markáns arculattal, összehangolt fejlesztési stratégiával és marketinggel**.

Az ötödik pillér a **térségi hálózatokba történő bekapcsolódás**: magától értetődik a Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesülettel való együttműködés, tágabb körben: Komárom, Pannonhalma, Győr, Mór városok, a Szent Jakab Baráti Kör, a régió lovas szervezetei. Az együttműködés nem csak azt jelentheti, hogy a **kisbéri kínálatok kiegészítik a „prémium” vonzerőket**, ami egy alárendelt szerep, hanem azt is, hogy Kisbér olyan csomagokat kínál alacsonyabb fizetőképességű csoportoknak, amiben **Kisbér adja a teljes ellátást, egy-egy nap kikapcsolódást, esetleg gyermekmegőrzési és –szórakoztatási lehetőséget**, míg 1-1 napos kisbuszos, autóbuzsos városlátogatásokat kínál. Ilyen módon Kisbér – megfelelő szervezéssel – a környező városok prémium kínálataiból jelentősen profitálhat.

Turisztikai stratégia alapjai

	CÉLCSOPORT-SPECIFIKUS KÍNÁLATOK			
	terápia és wellness turizmus, kastélyturizmus, csapatépítő			
	tréning és üzleti rendezvény turizmus, családi és családi rendezvény turizmus, erdei iskolai-iskolai turizmus			
TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA- FEJLESZTÉS		TÁJ, TERMÉSZET szelíd-, öko-, falusi turizmus		TURISZTIKAI DESZTINÁCIÓ MENEZSZMENT
turista kategória (iskolai, zarándok)				szervezetépítés, stratégia, program, cselekvési terv
többféle célcsoport fogadására alkalmas kemping	VAD vadászat, gasztronómia	LOVAS HAGYOMÁNY	HAL horgászat, gasztronómia	promóció- marketing interaktív online felület
falusi szálláshely és vendégasztal		MŰEMLÉKEGYÜTTES kultúra, hagyományok		csillagtúra csomagok
prémium (kastély)		HÁLÓZATFEJLESZTÉS		együttműködések
	Szent Jakab zarándokútvonal, Országos Kerékpáros Körtúra, lovas régió, Kapcsolódás az országos kéktúrára			

Tervezett beavatkozások

T - VONZERŐ- ÉS JÖVEDELEMTERMELŐ KÉPESSÉG NÖVELÉSE A TURIZMUSBAN	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
T1 - Térségi TDM létrehozása, térségi turisztikai stratégia, program és cselekvési tervének kidolgozása, beleértve a turisztikai marketing és desztináció-menedzsment eszközeinek részletes kidolgozását (lásd még Akcióterületi fejlesztés; Új utak a helyi gazdaságban)	Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesület	pontszerű	—	érintett települési önkormányzatok turisztikai szolgáltatók kulturális-muzeális intézmények borászok, Komárom-Esztergom vármegye önkormányzata Komárom város önkormányzata Pannonhalma Mór Evolúció Kerékpáros Sport Egyesület
T2 - Hánta komplex vadász, horgász, öko- és falusi turisztikai fejlesztése	önkormányzat potenciális szolgáltatók	pontszerű, vonalas	tervezés szervezet- fejlesztés mene- dzsment	Vértés Erdő Zrt. Kisbéri Erdészet Vadásztársaságok Horgászegyesületek Evolúció Kerékpáros Sport Egyesület
T3 - Kisbér felfűzése az Országos Kerékpáros Körtúrára és az országos Kéktúra útvonalra	önkormányzat	vonalas	közösségi tervezés szervezet- építés mene- dzsment	Pannonhalma Szent Jakab zárandokút Baráti Köre Evolúció Kerékpáros Sport Egyesület Komárom-Esztergom Megyei Természetjáró Szövetség
T4 - Kisbér szálláskapacitásának fejlesztésének ösztönzése a hiányzó szegmensekben	önkormányzat piaci szereplők Építészetért és Műemlékvédelemért felelős Helyettes Államtitkárság MNV Zrt.	pontszerű	—	—
T5 - Térségi együttműködési hálózatok felépítése, közös promóciós projektek, Kisbér mint csillagtúra-központ, lovas turizmus	önkormányzat Bakonyalja-Kisalföld Kapuja LEADER Vidékfejlesztési Egyesület	—	közösségi tervezés szervezet- építés mene- dzsment	Pannonhalma, Győr, Pápa Komárom, Mór, Székesfehérvár, Tata, Bábolna, Oroszlány, Bakony kirándulófalvai
T6 - A 81. sz. főút megerősítése és/vagy az M200-as gyorsforgalmi út megépítése esetén a 13. sz. főúton kerékpárút építés, bekötése a hálózatba	önkormányzat	vonalas	—	Magyar Közút Zrt. KEM Igazgatóság
T7 - A jelenleg használaton kívüli Tatabánya-Pápa vasútvonal nyomvonal kerékpárúttá történő alakítása	önkormányzat	vonalas	—	Magyar Közút Zrt. KEM Igazgatóság MÁV Zrt.

3.2.4. Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben

3.2.4.1. Közintézmény-hálózat minőségi fejlesztése

Miközben a kisvárosoknak egyre kisebb a hatáskörük az oktatás és a hatósági munka területén, nőtt a felelősségük a korai nevelés, az idősgondozás és a szociális problémák kezelésében, továbbá az egészségügyi alapellátásban. A kormányzat a gyermekintézmények fejlesztését nem csupán a közvetlenül érintett célcsoportok érdekében támogatja, de az aktív korúak munkába állását segítő közvetett eszköznek is tekinti. Sajátos módon ebből a szempontból kevesebb figyelmet kap az időskorúak gondozása, noha a statisztikák alapján egyre inkább olyan jövőképpel kell számolni, amikor az egyre több gondozásra szoruló idős ember ápolása is gátolhat aktív korúakat abban, hogy képzettségüknek és ambícióiknak megfelelő állást vállaljanak. Miközben a mesterséges intelligencia korában nagyobb jelentőséget, túlélési esélyt jósolnak a személyes gondozói munkának.

Kisbér elsősorban meglévő intézményeinek minőségi fejlesztésére fókuszál, de a demográfiai trendek azt mutatják, hogy belátható időn belül a legkisebbeket ellátó intézmények kapacitásbővítésére lesz szükség, valamint az időseket szolgáló intézményi-infrastrukturális és/vagy humán kapacitás bővítésére is szükség lehet. Több intézmény korábban már bővítésre került.

Az idősekről való gondoskodásnak számtalan formája létezik, alkalmazkodva az eltérő igényekhez, egészségi állapothoz, családi viszonyokhoz, lakhatási körülményekhez stb. Ezek nagy része személyes kapcsolatot igényel, de egyes esetekben, különösen, ha vészhelyzetről van szó, távfelügyeleti-, riasztórendszerekre van szükség. A nemzetközi példáknek színes skálája áll rendelkezésre, de szerencsére ma már sok hazai gyakorlattal, módszerrel is találkozhatunk (szenzoros, idősgondozást támogató rendszer, okos riasztórendszer, senior okosóra stb.)

A jövőbeli kapacitásbővítés lehetőségét elsősorban a meglévő intézmények, másodsorban az elhelyezkedés és műszaki adottság alapján alkalmas alulhasznosított ingatlanok vonatkozásában érdemes vizsgálni. Az új intézményeket gazdaságossági szempontok alapján a járási településekkel együttműködésben javasolt fenntartani, üzemeltetni (lásd *Településközi együttműködés* fejezet).

3.2.4.2. Energiagazdálkodás racionalizálása

Az Európai Unió cselekvési terve a 4. helyen tartalmazza az alacsony szén-dioxid kibocsátással járó gazdaságra történő áttérést. A globális törekvésekkel összhangban az éghajlatváltozás hatékony kezeléséhez tervezetten kell fellépni a kibocsátások csökkentéséért. Ezt a tudatos tervezést, a tevékenységek tervezett végrehajtását szolgálja Kisbér klímastratégiája, amelyet Bábolna településsel közösen készített el 2021-ben. A stratégia rendelkezésre állása esetén lehet megújuló energiával, energiahatékonyság növelésével összefüggő fejlesztéseket kellően alátámasztani, a leghatékonyabb megoldásokat kiválasztani. A stratégia alapján eldönthető, hogy egy adott közösség miképpen valósítja meg területén az energiahatékonyság növelését, továbbá a megújuló energiatermelést és felhasználást. A stratégiában foglalt kibocsátás-csökkentési törekvések, beavatkozások fontos részét képezi **az önkormányzati tulajdonú és közintézmények épületeinek energiahatékony fejlesztése**. A hőenergiát biztosító megújuló kapacitást Kisbéren célszerű épületenként biztosítani, az energiahatékonyságot, az épületgépészeti berendezéseket és a megújuló-erőforrás alkalmazását szolgáló technológiáról egy projekt keretében gondolkodni. Azoknál az épületeknél, amelyeknél egyéb

okból felújítás napirenden van, ott célszerű az egyéb célú és az energetikai felújítást egy projekt keretében elvégezni.

2015 óta több önkormányzati épület energiahatékonyságát javító beruházás valósult meg (pl. Őszi Napfény Idősek Otthona épületegyüttesének külső felújítása energiahatékonysági fejlesztéssel), és alábbiak vannak jelenleg folyamatban, amelyek együttesen nagyban csökkentik az épületek energiafelhasználásából adódó ÜHG kibocsátását:

- **Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, TOP_PLUSZ-2.1.1-21-KO1-2022-00007, Projekt címe: Energetikai korszerűsítés Kisbéren** c. nyertes pályázat keretében 100% önkormányzati tulajdonban lévő épületekben valósulnak meg energiahatékonysági fejlesztések: a Családok Átmeneti Otthonában, a Kisbér Gyöngyszem Óvoda hántai telephelyén, valamint az Őszi Napfény Idősek Otthonában. A tervezett fejlesztések eredményeként első két esetben az épületek energetikai besorolása kategóriákkal javul, míg az idősek otthonában napelemes rendszer telepítése tervezett a fenntartási költségek csökkentése érdekében (lásd részletesen a 3.1.2.3. *Felhívás címe és kódszáma: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, TOP_PLUSZ-2.1.1-21* fejezet).
- **Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren** egy átfogó projekt, amelynek egyik eleme a Wass Albert Művelődési Központ és Városi Könyvtár épületének részfelújítására irányul (lásd részletesen a 3.1.2.1. *Felhívás címe és kódszáma: Élhető települések, TOP_Plus-1.2.1-21* fejezet).

Kisbér közigazgatási területén nagy eséllyel elsősorban a napenergia hasznosítás jöhet szóba (a szélenergia kevésbé a tájképvédelmi területek miatt).

Kisbér közigazgatási területén jelentős nagyságú erdőterületek találhatók, így **célszerű vizsgálni biomassza kiserőmű elhelyezésének létjogosultságát is.**

3.2.4.3. Vízrendezés

A városüzemeltetés fokozódó kihívásait, úgymint a klímaváltozás hatásaival kapcsolatban tapasztalt villámárvizek által okozott vízvezetési problémák és vízkárok, integrált tervezés alapján, a tavakhoz kapcsolódó gazdasági és turisztikai fejlesztésekkel, valamint a kapcsolódó (városi) zöldfelületek rendezésével, fenntartásához szükséges vízpótlási infrastruktúra kiépítésével összehangoltan tervezett megvalósítani. A jövőbeli gazdasági és turisztikai fejlesztések megalapozásához első lépésként elengedhetetlen a város számára megfelelő kapacitású csapadék- és belvív-elvezetési és tározási infrastruktúrák biztosítására és a kisvízfolyások átfogó kezelésére szolgáló program megvalósítása. Egy komplex vízvisszatartási program segíti a vízbázisok, a talaj és a víztől függő ökoszisztémák vízmegtartó és lefolyást késleltető szerepét javítani, illetve helyreállítani.

Kisbér Város Önkormányzata 200 millió Ft 100%-os finanszírozású, Európai Uniós forrásból származó támogatást nyert el csapadékvíz-elvezetés fejlesztésére a településen (**TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00012 – Kisbér csapadékvíz - elvezetésének fejlesztése**). A Kisbér településen megvalósítandó fejlesztés célja a projekt által érintett terület csapadékvíz károk elleni védelméhez szükséges infrastruktúra létrehozása, a csapadékvíz elvezetési problémájának megoldása, a biztonságos csapadékvíz elvezetés kiépítése, valamint a lakossági, önkormányzati vagyon védelme. A projekt eredményeként, elsődlegesen a projekt területén és a hozzájuk tartozó területen jelentősen lecsökken

a csapadékkárok bekövetkezésének veszélye, javul a belterületi csapadékvíz elvezetés megfelelősége (lásd részletesen a 3.1.2.4. *Felhívás címe és kódszám: Élhető települések, TOP_Plusz-1.2.1-21* fejezet).

A tavakhoz kapcsolódó lehetséges fejlesztések további részleteit az „Új irányok a helyi gazdaságban” program „Erőforrásunk a víz” alprogram leírása tartalmazza.

3.2.4.4. Térinformatikai rendszer felépítése

Kisbér életének megszervezéséhez, irányításához, a fejlesztési elképzelések megtervezéséhez a város minden tevékenységére kiterjedő információk szükségesek. Az állandóan változó körülmények, a felgyorsult gazdasági és politikai élet, demográfiai változások, a megnövekedett mobilitás, az infrastruktúra fejlődése által nőnek a döntések meghozatalával szemben támasztott igények. Alapvető elvárás, hogy a döntések meghozatala gyors és megalapozott legyen. Ehhez viszont jó és gyorsan hozzáférhető információk szükségesek. Az önkormányzati térinformatikai rendszer ennek hatékony eszköze. Feladata, hogy **összegyűjtse, tárolja és megjelenítse a városüzemeltetés során keletkező adatokat, majd ebből információt állítson elő a döntéshozatalhoz, segítve a leoptimalisabb megoldások megtalálását a felmerülő problémákra.** A rendszerrel lehetőség nyílik meglévő rendszerek, adatbázisok (kataszterek) migrálására, új feladatok létrehozására, teljes szolgáltatásrendszer kialakítására.

Az önkormányzati térinformatikai rendszerben megjeleníthető adatkörök, szakterületek a teljesség igénye nélkül:

- Közterület-használattal kapcsolatos információk (közterület-foglalások, árusító helyek stb.);
- Rendezési tervekkel kapcsolatos információk (pl. szabályozási terv, TSZT, környezetvédelmi adatok);
- Városfejlesztéssel kapcsolatos információk (pl. ITS projektek);
- Földhivatali ingatlan nyilvántartási adatok, tulajdoni lapok (főként az Önkormányzat tulajdonát képező ingatlanokról);
- Közmű üzemeltetők információi;
- Közlekedéssel kapcsolatos információk (utak, járdák, kerékpárutak, parkolók, közösségi kerékpár rendszer, roller állomások stb.);
- Zöldfelületek nyilvántartása, fakataszter állomány;
- Gazdálkodó szervezetek, vállalkozók igényei, adatszolgáltatásai, kérelmei;
- Lakossági igények, kérelmek, bejelentések stb.

A térinformatikai rendszer tovább bővíthető, **beépíthetők a szolgáltatásokkal, kereskedelemmel, turisztikával, épített örökséggel, vagy éppen eseményekkel, rendezvényekkel összefüggő térképes információk, tájékoztatók stb., amelyek növelik Kisbér ismertségét és vonzerejét.**

3.2.4.5. Településközi együttműködés

Egyes, járási szinten szervezett közszolgáltatások esetében Kisbér szolgáltató szerepe magától értetődik. Ugyanakkor a vármegye többi járásközpont településeihez képest Kisbér kisvárosnak számít, ezért nem elvárható a várostól – járásközponti szerepe ellenére -, hogy a járás 17 településén felmerülő igényeket önállóan teljesítse. Minden egyes fejlesztési igénynél meg kell vizsgálni az együttműködési lehetőségeket a környező településekkel, az érintett területeken javasolt közös stratégiákat kidolgozni

a komplementer fejlesztések és/vagy 1-1 fejlesztés munkamegosztáson alapuló fenntartásának megalapozása érdekében.

A településközi együttműködés a települések közös gondolkodására ösztönöz, illetve erősíti a járási települések együttműködését az élet minden területén. Ez összhangban van a fokozatosan teret nyerő közös tervezéssel is, **a partnerség erősödésével**. Az együttműködésben, közös tervezésben részt vevő települések vezetői megismerik és egyeztetik egymás érdekeit, igényeit, fejlesztési elképzeléseit, sőt ösztönözheti közös projektek megvalósulását is. A fejlesztési elképzelések térbeli (és ennek következményeként időbeni) összehangolása, a területek esetleges közös szabályozása jótékonyan hat arra, hogy a fejlesztések hatásai egymásra épüljenek, illetve egymást erősítsék az élet minden területén (közszolgáltatások fejlesztése, gazdaságfejlesztés, lakóterület fejlesztés, tájfejlesztés stb.). Így az **hosszú távon közvetve hozzájárul a térség településeinek növekedéséhez**.

Kisbér-Ászár együttműködés

Infrastruktúra, intézmények, szolgáltatások

Kisbér és Ászár belterületei történeti adottságai révén összenőttek, 1977-től 2002-ig közös önkormányzatot alkottak (Etével is). Egyes területeken elkerülhetetlen az együttműködés, más területeken előnyös lehet.

- **Ahol elkerülhetetlen:** a tervezett **elkerülő út**, a Kossuth Lajos utcai **kerékpárút**, vízrendezés különösen **Ászár belterületi vízrendezési problémái** vonatkozásában és a közigazgatási határon átnyúló **piactér**.
- **Ahol előnyös:** gazdasági terület kínálat, külterület (tájrendezés, ebben a vonatkozásban nagyobb területtel való közös tervezés segítheti elő a tájjal és a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás megalapozását), a gazdaságfejlesztés egyes szegmensei, közszolgáltatások (pl. bölcsőde), szabadidő, kultúra, sport területén.
- **Ahol leginkább hajlandóság mutatkozik:** kerékpárút, szabadidő, kultúra, sport és a turizmus vonatkozásában.

Nem ilyen egyértelmű a helyzet Kisbér központi szerepét illetően például az iskolák tekintetében, ahol bizonyos megszorításokkal még mindig érvényesíthető a szabad iskolaválasztás lehetősége. A térség népességmegtartó képessége szempontjából nyilvánvalóan az az előnyös stratégia, **ha a két település iskolái (illetve a környező falvak iskolái) közötti kapcsolatot az egészséges versengésen túl alapvetően a munkamegosztás és erre építve járási szinten a minél színesebb, gazdagabb oktatási kínálat** határozza meg. Fontos kezdeményezése volt Ászárnak a népfőiskola, amit érdemes és fontos fenntartani, tovább működtetni és közös lehetőségeket kihasználni (pl. a közösségi tervezéshez elengedhetetlen kapacitásépítés terén). A térségi kohézió erősítésében fontos szerepet játszhatnak a közös kulturális projektek, sportrendezvények.

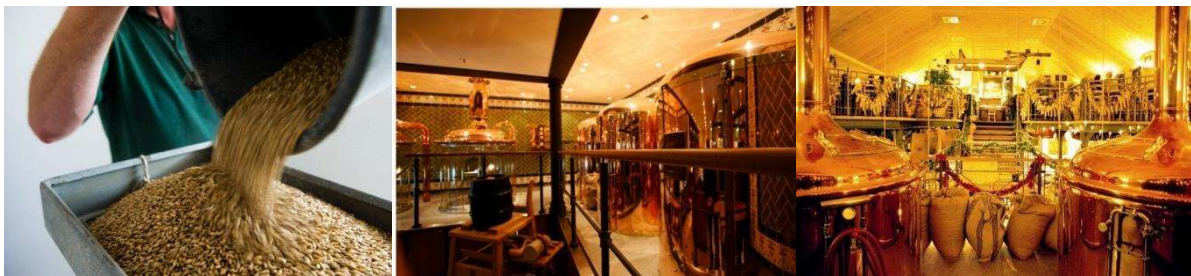
A jövőorientáltság magában foglalja, hogy a **tantárgyi versenyek mellett egyre nagyobb súllyal jelenjenek meg a közös tantárgyi szakirányú projektek is**, amelyek a valódi társadalmi-gazdasági problémákra, kérdésekre reagálnak, feladatokat oldanak meg (pl. gyerekek bevonása a helyi értékleltárak fejlesztésébe, idősek életminőségének fejlesztése, ökológiai parkok, vizes élőhelyek

kialakítása, közlekedési konfliktusok leltárba vétele, akadálymentesítés elmaradásai stb.). Ezekben a projektekben a helyi iskolák erdei iskolákkal együtt dolgozhatnak.

Kultúra, turizmus, hagyományok működtetése-megújítása

Nagy fontosságú, hogy az együttműködésben mindkét település kifejezésre tudja juttatni saját identitását, ugyanakkor legyenek közös identitáserősítő szegmensek. Míg Kisbér arculatában kiemelkedő szerepet játszik **lótartás-lótenyésztés hagyománya**, addig **Ászár** – és Ete (rendszerváltás előtt szintén Kisbér része volt) – **a szőlő- és bortermelésben** lát (múltat) és jövőt. A borvidék nevében kétségtelenül Ászár jelenik meg és Ászáron van olyan borász, aki, mint vállalkozó nagyobb mennyiségben állít elő és értékesít bort. Ászár nagy múltú Fellner pincéje és a sportszerűség is azt kívánja, hogy Kisbér e területen Ászárra bízva a vezető szerepet. Jelentős eredmény a közös szüreti fesztiválok hagyományának felélesztése.

Szükséges ugyanakkor felhívni a figyelmet arra, hogy az ászári Fellner pince eredetileg sörháznak épült (Fellner Jakab, 1760-69), ahogy az egykori kisbéri pékház is. Mivel a borászat ezen a vidéken visszaszorulóban van, viszont a kézműves sörök iránt egyre nő a kereslet, felvethető, mint múltban gyökerező új irány a **kézműves sörök hagyományának újraépítése** is.

Az ágazat **jelentős hőenergia igényének** kielégítését érdemes lenne egy **megújuló energiaforrásokra** alapozott fejlesztéssel megoldani, az esetleges környezeti hatások elkerülése miatt pedig javasolt valamely elhagyott majorterületet vagy külterületi gazdasági területet hasznosítani, amely ezáltal a technológiai folyamatok bázisa lehetne (pl. volt élesztőgyár vagy ecetgyár).

3.2.4.6. Fenntartható Városi Mobilitási Terv elkészítése (Sustainable Urban Mobility Plan - SUMP)

Kisbéren az egyre növekvő személygépjárművek száma miatt állandó problémát jelent a parkolás. A nem megfelelő számú parkolóhelyek problémája mellett a parkolók használata is konfliktusos (pl. Széchenyi utcában a parkolóhelyeket elfoglalják az ott dolgozók, ezáltal az odaérkezőknek nem jut elegendő parkolóhely). További megoldandó feladat a városban belüli menekülőútvonalak forgalomcsillapítása (pl. Perczel Mór utca). A 81.sz. főút kimagasló – regionális - forgalma nemcsak zaj- és porterhelés szempontjából konfliktusos, hanem jelentősen hozzájárul a közlekedési eredetű széndioxid kibocsátásához is, valamint az útmenti épületállomány állagromlásához. Cél egy olyan **közlekedési rendszer kialakítása és fenntartása Kisbéren, amely hozzájárul az életminőség növekedéséhez, a gazdaság fejlődéséhez és a versenyképesség javulásához úgy, hogy magas színvonalon nyújt mobilitási szolgáltatásokat, de emellett az erőforrásokat is hatékonyabban használja** fel. Egy ilyen optimális közlekedési rendszer megvalósítására keresi a választ a Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP).

A SUMP feladata, hogy a meglévő közlekedési infrastruktúrák kezelése és szolgáltatások nyújtása hatékonyabbá, fenntarthatóbbá váljon, és ennek érdekében költséghatékony mobilitási intézkedéseket határozzon meg. Az elkészítendő SUMP egyrésztől stratégiai szinten összefoglalja Kisbér hosszútávú fejlesztési (elsősorban közlekedési infrastruktúra és szolgáltatási) elképzeléseit, másrésztől magában foglalja a meglévő és távlati közlekedési rendszer sajátosságain alapuló rövid távú intézkedési tervet is.

Tervezett beavatkozások

Ü - GAZDASÁGOSSÁG, MINŐSÉG ÉS FENNTARTHATÓSÁG A VÁROSÜZEMELTETÉSÉBEN	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
Ü1 - Önkormányzati épületek energiahatékonysági korszerűsítése és megújuló energiahasznosítás Kisbér klímastratégiájával összhangban	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata és intézményei Családok Átmeneti Otthona Gyöngyszem óvoda Őszi Napfény Idősek Otthona WAMK
Ü2 - Rendőrkapitányság számára új telephely biztosítása, városközponti telephely felszabadítása/bontása	Komárom-Esztergom megyei Rendőrkapitányság Kisbéri kirendeltség	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata Rendőrkapitányság
Ü3 - Vízrendezési konfliktusok térségi szinten összehangolt kezelése <i>(lásd még Új utak a helyi gazdaságban program Erőforrásunk a víz alprogram)</i>	Kisbér és Bakonyrákány önkormányzata	vonalas és pontszerű	közösségi tervezés menedzsment	ÉDUVÍZIG, vizitársulatok, érintett tulajdonosok, továbbá az Erőforrásunk a víz alprogram stakeholderei, a vízkárokkal érintett lakosság
Ü4 - Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése (Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00012)	önkormányzat	vonalas és pontszerű	—	ÉDUVÍZIG, vizitársulatok, érintett tulajdonosok, továbbá az Erőforrásunk a víz alprogram stakeholderei, a vízkárokkal érintett lakosság
Ü5 - Térinformatikai rendszer felépítése	önkormányzat	—	döntés-támogatás menedzsment	Kisbér önkormányzata és intézményei, ÉDUVÍZIG, Vértes Erdő Zrt., Magyar Közút Zrt., közműszolgáltatók
Ü6 - Településközi együttműködés	érintett települések önkormányzatai	pontszerű vonalas	Közösségi tervezés szervezet-építés menedzsment	szomszédos települések, (kiemelten Ászár, Ete)
Ü7 - Fenntartható Városi Mobilitási terv (SUMP) kidolgozása	önkormányzat	vonalas és pontszerű	—	Kisbér önkormányzata Magyar Közút Zrt. KEM Igazgatóság

3.2.5. Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom

3.2.5.1. Az elvándorlást lassító, a fiatalok helyben tartását, helyi kötődését szolgáló, a munkaerő vonzását növelő feltételek komplex fejlesztése

Csökkenő népességszám mellett globális verseny zajlik, országhatáron átívelően is, a különböző települések között a lakosság megtartásáért és a vállalkozások letelepítéséért. Ennek legszembetűnőbb módja a munkahelyteremtés, a városi környezet és infrastruktúra színvonal minőségi kínálatának megteremtése és fenntartása. Azonban eddig általánosan nem kapott kellő hangsúlyt a kohéziós elem, a közösségi dinamika és a város formálásában potenciális szerepet játszó fiatalokkal való célzott törődés, kötődésük fókuszba állítása.

A település megtartó életkörülményeinek alakításában a fiataloknak központi jelentősége van, amit a minőségi munkavállalás és lakhatási feltételek, szabadidőeltöltési lehetőségek tervszerű, kölcsönös előnyökön alapuló biztosításával szolgálta a város. Az identitás erősödéséért és a fenti körülmények javításáért tenni akaró, abban szerepet vállaló helyi társadalom és az életminőséget javító beruházások segítenek abban, hogy a fiatal korosztály helyben találja meg gazdasági, családi-közösségi és kulturális számításait. Ennek fontos sarokpontja, hogy elismert, kiszámítható helye legyen a város jövőjének alakításában, saját szempontjainak figyelembevételében és mindez stabil jövőképet, szülőhelye iránti bizalmat ébresszen.

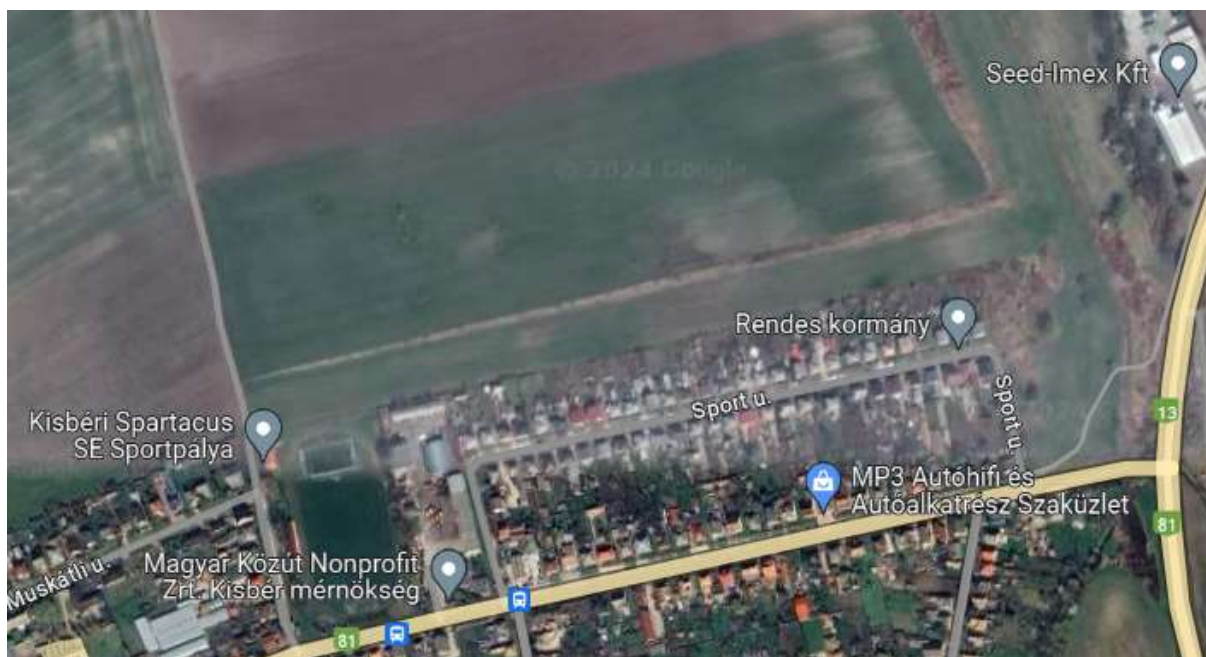
Megfelelő döntések csak gondosan előkészített elemzésekre támaszkodó programok, tervek és azok alátámasztására szolgáló adatbázisok alapján hozhatók. Az önkormányzati döntéshozatali rendszer szereplőinek sokrétűsége minél alaposabb információhalmazt tesz szükségessé a végrehajtás sikeres megvalósításához. A szélesebb partnerség integrálásához ebbe a folyamatba egyrészt folyamatos elégedettségi igényfelmérésre, másrészt aktív és rendszeres kapcsolattartásra irányítja a döntéshozó figyelmét.

Építési telkek kialakítása a Sport utca mögött

Az utóbbi két népszámlálás között közel 43% volt a vándorlási különbözet alakulása. Emellett sajnálatosan csökkent 2022-ben az aktív korú népesség aránya, emiatt szükségessé vált a városban az otthonteremtési lehetőségek bővítése. Jelenleg jellemző a lakóépületek építését lehetővé tevő telkek hiánya.

Kisbér 2022. évi településszerkezeti eszközeinek felülvizsgálata, településrendezési javaslatai között megfogalmazódott a belterületbe vonással tervezett új lakóterületek között a város északi részén lévő, a sportpályától északra fekvő területen kertvárosias lakóterület kialakítása. A terület megközelíthetősége a 81. sz. főút felől biztosított, bekapcsolt a távolsági járatok városi közösségi közlekedési kiszolgálásába.

Így ezzel a kijelöléssel lehetőség nyílik saját ingatlanok kialakítására, amellyel otthont lehet teremteni a fiatalok számára, hogy a városon belül tovább tudjanak lépni a szülői házból. Ezt kedvező hitel- és különböző helyi támogatási konstrukciókkal lehet kiegészíteni.

11. ábra: Új lakóterület fejlesztés a Sport utcában (Forrás: Google maps)

Bér- és szolgálati lakások rendszerének elvi és gyakorlati kivitelezése

Kisbér bérlakásállománya az elmúlt években jelentősen nem változott, 2022-ben összesen 39 db volt, és átlagosan 95%-ban bérbe vannak adva. Felújításuk lassan történik (1,7 db/év). Az állami tulajdonban lévő, önkormányzat használatában lévő 12 lakásos lakótömb felújítása a közeljövőben tervezett.

Az önkormányzati bérlakás portfólió bővítése, minőségi javítása lehetőséget nyújt olyan lakásállomány kialakítására – pl.: fecskeházak –, amely a fiatal családok és független fiatalok számára nyújt helyben maradási, letelepedési lehetőséget, megtartó erőt. Továbbiakban lehetőség van a hiányszakmák megpályáztatása során szolgálati lakás felajánlására, így a városba költözők számának növelésére. A célzott támogatási akciók során célszerű együttműködni a városi vállalkozásokkal annak érdekében, hogy a cégeknél dolgozó fiatal munkavállalókat közös, összehangolt segítséggel juthassanak lakáshoz. Ez olyan szempontból is fontos lehet, hogy a foglalkoztatók a számukra értékes munkaerőt helyben tartják, az elköltözésükkel járó veszteségek pótlása kiküszöbölhető.

Az önkormányzat feladata ebben az esetben a lakáshoz jutás feltételeinek, majd a finanszírozás rendszerének kialakítása. Számos hazai (és nemzetközi) példa van a különböző típusú lakhatási támogatásokra, a fiatal házaspároktól kezdve az albérlők házáig, amelyek a fiatalok letelepedésének elősegítését szolgálja.

3.2.5.2. Városi életkörülmények javítása a köz- és piaci szolgáltatások nívójának emelésével, a közösségi élet feltételeinek bővítésével

Kisbér lakossága az elmúlt időszakban folyamatosan csökkent úgy a természetes fogyás, mint az elvándorlás miatt. Tekintettel arra, hogy a népesség megtartása országos (ha nem tágabb) probléma, egy jól működő városonál az életkörülmények mindennapi igényeinek való megfelelésen túl hangsúlyt kell, hogy kapjon a városi közösség erősítése.

Egy-egy városi problémakör megértése sok esetben függ annak széleskörű kommunikációjától, az eltérő megközelítések megismerésétől. A lakossági kérdőívekben feltárt gondok (környezeti, közlekedési, közbiztonsági stb.) megvitatása, közös megoldások megfogalmazása és azoknak a döntéshozók elé tárása segíti az önkormányzat munkáját, emellett a városi kötődést. A helyi identitástudatot is erősíti, a bizalom növekedésén keresztül.

A fent vázolt helyzetből elsősorban közösségépítéssel, az érintettek legszélesebb táborának szisztematikus megnyerésével, a különböző szereplők együttműködésével lehetséges a kohézió erősítése. A lakosság aktivizálása a stratégiák hatékony megvalósításához is elengedhetetlen, hiszen az nagymértékben függ attól, hogy a kitűzött célok és a tervezett beavatkozások mennyire tükrözik a helyiek saját környezetükkel, jövőképükkel kapcsolatos elvárásait.

A helyi társadalom tájékozottságának növelése elengedhetetlen feltétele az együttműködések kialakulásának. A hiteles, naprakész tájékoztatással, ismeretterjesztéssel alapozható meg a kompetens részvétel a helyi fejlesztési folyamatokban, erősítve ezzel a tágabb értelemben vett környezettudatosságot is.

A közművelődési intézmények feladatainak korszerűsítése

A városi intézmények hatnak a város lokálpatriotizmusára, kohéziójára, szellemi életére. Fontos, hogy a közművelődést új tartalommal, megközelítési formákkal töltsük fel. A Wass Albert Művelődési Központ már jelenleg is segítséget nyújt a városnak a rendezvények szervezésében, lebonyolításában. Az intézmény és a benne működő könyvtár a tudás és az innováció kapuja, közösségi katalizátor kell legyen és ezen belül számtalan célzott programmal, lehetőséggel segítheti a lakosságot a jövő kihívásaira való felkészülésben. Lényeges jellemzője, hogy közösség-vezérelt alapon működik, folyamatos iterációval a lakossági igények változásaira reflektálva.

Nemzetközi tapasztalatok alapján az ilyen kulturális-innovációs szolgáltató központok helyet adhatnak:

- kisebb tanfolyamok, webinárok megszervezésének;
- szabadon, piaci működésű dokumentációs szolgáltató központnak (nyomtatás, archiválás, plakátok, fényképalbumok, diplomamunkák stb.);
- nyílt hozzáférésű PC-k elhelyezésének, amelyeken keresztül elérhető a tak digitális állománya;
- olyan nyílt digitális alkotó tereknek, amely lehetővé teszi a hagyományos tanítási és tanulási keretek mellett a hiányzó digitális kompetenciák (pl. digitális eszközök használata, programozás, 3D nyomtatás és az ezekhez kapcsolódó szoftverek) elsajátítását az érdeklődő diákok és felnőttek számára egyaránt. A kezdőket egy már gyakorlattal rendelkező fiatal - vagy széles körű képzésben részesült könyvtáros – segíti a digitális írástudás és az információs műveltség elsajátításában, az okos könyvár, mint létesítmény lehetőségeibe (pl. kutatás és az adatbázisokból történő információkérés, nyílt digitális adatplatform, valamint a különböző programozási nyelvek használata, értelmezése);
- további lehetőség saját videókészítési lehetőségeket és professzionális médiaszolgáltatások megismerését, online kommunikációs programok használatát nyújtó oktatás szervezésének; a foglalkozások eseti jelleggel vagy szakkörként is megvalósíthatók;
- munkaállomásoknak, co-working irodának szélessávú interneteléréssel;

- közösségi kamaraszínház létrehozása - amelynek lényege, hogy a belépőjeggyel azt a civil szervezetet támogatja, amelyik vezeti és menedzseli a tevékenységet és használja a teret.

Önkormányzat és foglalkoztatók közötti platform létrehozása

A legutóbbi népszámlálások közötti időszakban csökkent a helyben lakó és helyben foglalkoztatottak aránya az aktív korúak körében 57,7%-ról 50,3%-ra. Eközben nőtt a más településekre dolgozni járók részesedése (42,3%-ról 49,7%-ra), valamint a naponta Kisbérre bejáró foglalkoztatottak száma (1185 főről 1429 főre).

Jellemző, hogy a városok, települések munkahelyet szeretnének teremteni, nagyobb foglalkoztatókat vonzani, azonban ehhez megfelelő képzettségű munkaerőre van szükség. A vizsgálat megállapításai szerint Kisbéren 11 év alatt vegyes kép bontakozott ki: egyrészt szükség van az alacsony iskolai végzettségűek számára képzésre (általános iskola 8. osztály alatti, vagy 8. osztályos végzettséggel), miközben az érettségizettek és a felsőfokú végzettségűek helybéli foglalkoztatására is igény lenne. Felmerül a kérdés, hogy milyen iskolázottságú, végzettségű munkaerőnek szeretnék foglalkozást biztosítani?

A város eredményes, prosperáló működéséhez elengedhetetlen a mértékadó szereplők igényeinek ismerete és lehetőségeihez mért legjobb kielégítése. Ebben fontos partner a helyi vállalkozói szféra, amellyel együttműködve kölcsönös előnyökre lehet szert tenni a kereslet-kínálat összehangolásával, annak rendszeres, ciklikus felülvizsgálatával, illetve a jövő technológiai igényeit, innovációit nyomon követő monitorozásával. E munkaerő-monitoring eredményeképpen alakítható a szak- és felnőttképzési agenda is.

A helyi vállalkozásokkal felépített partnerségi hálózat a sok esetben globális, városhatáron túlnyúló kapcsolatokkal rendelkező cégek problémáira helyben szándékozik válaszokat találni, akár munkaerő, akár más szolgáltatásokról (pl.: helyiségbérlet) van szó. Az önkormányzat e kapcsolatokat a lakosság érdekeinek kiszolgálására is fordíthatja, a helyben keletkező munkaerőigények városi álláskeresőkkal történő kielégítésével, segítve az ingázás csökkentését.

Összehangolást igényelhet a lakáshoz jutási támogatások körének, skálájának kibővítése is (önkormányzati-, munkáltatói támogatással kiegészített banki hitel).

Részvételi költségvetés kialakítása (külön a fiatalok számára is), közösségi tervezés kibővítése a lakosság felé

A részvételi demokrácia az európai társadalmi modell szerves része. A társadalmi részvételen alapuló önkormányzás, a demokratikus potenciál hasznosításával a helyi közösség célzott megerősödéséhez járul hozzá. A közösségi részvétel módjai közül az önkormányzati költségvetés egy részének elköltése tényleges hatalommal ruházza fel a lakosságot, feltételezve az önkormányzat és a helyi lakosság együttműködését, miközben a civil szervezeteknek is jelentős szerep jut. Az évenként támogatandó projektek kiválasztására javasolt részvételi módszerek alkalmazása lehetővé teszi az állampolgárok számára a közpénzből megvalósuló projektek megismerését, megvitatását és rangsorolását, és megadja számukra a jogot arra, hogy valódi döntéseket hozhassanak a város gazdálkodásáról.

A folyamat első lépése az önkormányzat részéről a tervezés, majd a továbbiakban az ötletgyűjtés, előszűrés, jogi-technikai értékelés és a megvalósítás. A lakosság feladatai a javaslatok kidolgozása, prioritizálás, véglegesítés, szavazás, projekttervezés, monitorozás.¹¹

A lokálpatriotizmus erősítésének egyik módja lehet, ha a fiatalok beleszólást kapnak arra vonatkozóan, hogy milyen sportolási, továbbképzési, rendezvény stb. lehetőségeket szeretnének a városban. Ehhez fel kell kínálni bizonyos lehetőségeket, amelyek pl. a turizmus számára is vonzerőként szolgálhatnak.

Diákszervezetek erősítése, bevonásuk a helyi döntéshozatalba

A település megtartó életkörülményeinek alakításában a fiataloknak központi jelentősége van, ezért a városnak figyelmet kell fordítani a számukra előnyös, vonzó kapcsolatok, feladatok, felelősségek kialakításában. Ehhez szükséges intézkedések:

- Ifjúsági koncepció kidolgozása;
- Kapcsolattartó kijelölése, az iskolai diákönkormányzattal, folyamatos tájékoztatás a városi fejlesztések előrehaladásáról;
- Miénk a város! program/akcióorozat indítása, fókuszban:
 - a fiatalok véleménynyilvánítási lehetőségeinek széles körének kifejezési lehetőségei (kérdőíves felmérés, ifjúsági stratégia kialakítása, kreatív várostervezési találkozók stb.);
 - fiatalok használatára szánt közösségi létesítmények társadalmi munkában való kivitelezése;
 - ifjúsági költségvetés bevezetése (a közösségi költségvetéshez hasonlóan, vagy abban elkülönítetten);
 - fotó és kisfilm pályázat a 12-18 éves korosztályban;
 - ötletparádé a városban felmerülő problémák megoldására;
 - konkrét részvételi lehetőség az őket érintő beruházások tervezésében;
 - Helyiérték! kiegészítő tananyag/szakkör/vetélkedők helyismereti tevékenységgel, akciókkal;
 - ifjúsági rendezvények szervezése;
 - nyári/alkalmi munkák biztosítása, idegenvezetés, vendéglátás, egyéb idegenforgalmi szolgáltatások, idősgondozásban való részvétel, kisebb gyermekek felügyelete akár a turisták, akár iskolai táborok számára stb. (diákmunka csoport);
 - iskolák közötti nemzetközi együttműködésekben, tapasztalatcsere programokban való részvétel, a város képviselete.

A lakosság bevonása a programok kialakításába, közterület-fenntartásba, környezetvédelmi, szemléletformálási akciókkal összekötve

A lakossági aktivitás fenntartása érdekében célszerű rendszeres időközönként megkérdezni az emberek véleményét a helyi életkörülmények állapotáról. Ezt azért is érdemes megtenni, mivel a rendszeres társadalmi monitoring egyrészt azt érezteti a lakossággal, hogy véleményükre folyamatosan érdeklődés mutatkozik, a város pedig képet kap az elégedettség változásairól. Célszerű

¹¹ https://budapest.fes.de/fileadmin/user_upload/dokumente/pdf-dateien/A_reszveteli_koltsegvetes_eselyei_20200210.pdf

az eredményeket nyilvánosságra hozni, így könnyebb mindenki számára elhelyezni saját szubjektív megítélését.

A közterületek zöldfelületein kívül klíma alkalmazkodás szempontjából, már csak kiterjedésük miatt is kiemelt szerepet játszanak a magán-, társasházi- és intézményi zöldfelületek. A családi házak kertjei jelentős szerepet töltenek be a városklíma szabályozásában, ezért jó példák támogatásával kell ösztönözni a zöldfelületek megóvását és a városi kertészet terjedését. A lakosság bevonása a közterületi zöldfelületek fenntartásába szintén a szemléletformálás, az identitásképzés és az élhető környezet kialakításának fontos eszköze.

A magánterületeken elhelyezkedő zöldfelületi elemek megóvása (pl. értelmetlen fakivágások) érdekében elsősorban szakmai segítségnyújtás és lakossági tájékoztatás szükséges a zöldfelületek, fák értékéről (pl. egy fa mennyi árnyékot ad, mennyi port köt meg, milyen a CO₂ megkötése, mekkora a párologtatása stb.), illetve a csapadékvíz-gazdálkodás fontosságáról. Erre számos megoldás javasolható: oktatóprogramok, tájékoztató füzetek, virágosztás, legszebb kert verseny, 'madárbarát kertek' program népszerűsítése, értékes, idős fák felmérése, nyitott kertek program. A szemléletformálás során kiemelt hangsúlyt javasolt fordítani a hazai növényfajok alkalmazására az idegenhonos esetleg invazív fajokkal szemben.

Az egységes és nyílt adatbázis, fakataszter¹² megléte lehetőséget biztosít a lakosok bevonására a zöldfelület fenntartási feladatokba. A helyi lakosok örökbe fogadhatnak egy fát, vagy közcélú zöldfelületet, amellyel a jelentkezők vállalják, hogy három esztendőn keresztül gondját viselik. Ez az öntözést, a tápanyag utánpótlását, ősszel a zöldhulladék összegyűjtését, a fa törzse körüli terület rendben tartását, a gyomok eltávolítását is magában foglalja, amelyért cserébe névre szóló táblát és oklevelet állíthat ki az önkormányzat.

E tevékenységbe az óvodákat és iskolákat is célszerű bevonni az öko-ovi, illetve öko-suli program keretében, ahol korai ismereteket kaphatnak a növények fontosságáról, a környezetvédelemről, ökotudatosságról.

¹²lásd 3.2.4.4. *Térinformatikai rendszer felépítése* fejezet

Tervezett beavatkozások

F - FIATALOS VÁROS, TUDATOS, ÖSSZETARTÓ TÁRSADALOM	BEAVATKOZÁS-TÍPUS			
	hatáskör	beruházás	nem beruházás	szereplő/partner
F1 - Építési telkek kialakítása a Sport utca mögött	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata
F2 - Bér- és szolgálati lakások rendszerének elvi és gyakorlati kivitelezése	önkormányzat	pontszerű	—	Kisbér önkormányzata, helyi vállalkozások, foglalkoztatók
F3 - A közművelődési intézmények feladatainak korszerűsítése	önkormányzat	—	társadalom-fejlesztés	Kisbér önkormányzata WAMK egyéb kulturális, közművelődési intézmények helyi vállalkozások civil szervezetek
F4 - Önkormányzat és foglalkoztatók közötti platform létrehozása	önkormányzat			Kisbér önkormányzata, helyi vállalkozások, foglalkoztatók
F5 - Részvételi költségvetés kialakítása (külön a fiatalok számára is), közösségi tervezés kibővítése a lakosság felé	önkormányzat	—	közösség-építés részvételiség	Kisbér önkormányzata lakosság civil szervezetek
F6 - Diákszervezetek erősítése, bevonásuk a helyi döntéshozatalba	önkormányzat	—	közösség-építés	Kisbér önkormányzata civil szervezetek diákszervezetek Tatabányai Tankerületi Központ oktatási intézmények
F7 - A lakosság bevonása a programok kialakításába, közterület-fenntartásba, környezetvédelmi, szemléletformálási akciókkal összekötve	önkormányzat	—	közösség-építés részvételiség társadalom-fejlesztés	Kisbér önkormányzata lakosság civil szervezetek

3.3. FORRÁSTÉRKÉP

Az alábbi táblázat a tervezett beavatkozások megvalósításának lehetséges forrásait foglalja össze.

Program	Fejlesztések	Saját forrás	Terület- és Településfejlesztési OP Plusz	Emberi Erőforrás Fejlesztési OP Plusz	Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP Plusz	Integrált Közlekedésfejlesztési OP Plusz	Környezeti és Energiahatékonysági OP Plusz	Magyar Halgazdálkodási OP Plusz	Digitális Megújulás OP Plusz	KAP (Közös Agrárpolitika)	RRF (Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz)	Egyéb EU-s pályázat	Állami forrás	Magánforrás
Városközpont revitalizáció akcióterületi fejlesztés	<p>Kisbér épített öröksége</p> <ul style="list-style-type: none"> Batthyány-kastély kertjének felújítása és hasznosítása Déli istállóépület felújítása Vöröskereszt épületének bontása (tornacsarnok építése) Pékház állagmegóvása és hasznosítása A települések és a térség profiljának, valamint a helyi identitás erősítése a kulturális és környezeti örökség megőrzésén keresztül Batthyány tér lakóterület köztérmegeújítása 													
	<p>Kisbér parkrendszere</p> <ul style="list-style-type: none"> Angolpark funkcióbővítő felújítása, belvárosi környezet javítása (Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren) Kreszpark kialakítása a biztonságos kerékpáros közlekedésre történő felkészülés érdekében 		Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra											

Program	Fejlesztések	Saját forrás	Terület- és Településfejlesztési OP Plusz	Emberi Erőforrás Fejlesztési OP Plusz	Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP Plusz	Integrált Közlekedésfejlesztési OP Plusz	Környezeti és Energiahatékonysági OP Plusz	Magyar Halgazdálkodási OP Plusz	Digitális Megújulás OP Plusz	KAP (Közös Agrárpolitika)	RRF (Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz)	Egyéb EU-s pályázat	Állami forrás	Magánforrás
	<ul style="list-style-type: none"> • Lovas tér kialakítása • Mini-Magyarország Makettpark bővítése • Szent János tér vízrendezéssel egyidejű felértékelése, a környező telkek veszélyeztetettségének megszüntetése, a tér közösségi szerepének erősítése • Útmenti vonalas zöldinfrastruktúra fejlesztése (fahelyek és zóldsávok) 		-fejlesztés (Kisbéren)											
	<p>Kisbér iskolaváros</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kisbér iskolaváros stratégia és program • Kollégium (és ifjúsági szállás) kialakítása • Járási tanuszoda építése • Tornacsarnok építés középiskolások részére • Táncsics Mihály Gimnázium érettségire adó lovászképzésének újraindítása • Honvéd Kadét Program népszerűsítése 													
	<p>Járasközponti szerepek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piac korszerűsítése és helyi gazdaságban betöltött szerepének megerősítése (Helyi gazdaságfejlesztés, TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001, Projekt címe: A kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztése) • Wass Albert Művelődési Központ felújítása (Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren) 		Helyi gazdaságfejlesztés és, TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001, Projekt címe: A kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztése; Élhető települések,											

Program	Fejlesztések	Saját forrás	Terület- és Településfejlesztési OP Plusz	Emberi Erőforrás Fejlesztési OP Plusz	Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP Plusz	Integrált Közlekedésfejlesztési OP Plusz	Környezeti és Energiahatékonysági OP Plusz	Magyar Halgazdálkodási OP Plusz	Digitális Megújulás OP Plusz	KAP (Közös Agrárpolitika)	RRF (Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz)	Egyéb EU-s pályázat	Állami forrás	Magánforrás
			TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren											
	<p>Kerékpárosbarát város</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kerékpárosbarát város stratégia kidolgozása közösségi tervezéssel • 81-es főút átkelési szakasz gyalogos- és kerékpáros-barát felújítása, meglévő kerékpárút leromlott szakaszának felújítása, parkolás és gyalogjárdák rendezése • Városcsopont gyalogos- és kerékpáros-barát fejlesztése – üzleteknél kerékpártárolók kialakításával (Széchenyi utca) • Kreszpark kialakítása a biztonságos kerékpáros közlekedésre történő felkészülés érdekében 													
Lovas reneszánsz	Intézményesített regionális lovas együttműködés (klaszter) létrehozása													
	Lovas régió fejlesztés stratégiai program													
	Táncsics Mihály Gimnázium érettségét adó lovászképzésének újraindítása													
Új utak a helyi gazdaság	Ipari park fellendítése													
	Erőforrásunk a víz													

Program	Fejlesztések	Saját forrás	Terület- és Településfejlesztési OP Plusz	Emberi Erőforrás Fejlesztési OP Plusz	Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP Plusz	Integrált Közlekedésfejlesztési OP Plusz	Környezeti és Energiahatékonysági OP Plusz	Magyar Halgazdálkodási OP Plusz	Digitális Megújulás OP Plusz	KAP (Közös Agrárpolitika)	RRF (Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz)	Egyéb EU-s pályázat	Állami forrás	Magánforrás
	Rövid Ellátási Lánc (REL)													
	Inkubációs program													
	Erőforrásunk az erdő													
	Partnerként az innovációban													
	A kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztése (Helyi gazdaságfejlesztés, TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001)		Helyi gazdaságfejlesztés és, TOP_PLUSZ-1.1.1-21-KO1-2022-00001, Projekt címe: A kisbéri városi piac infrastrukturális fejlesztése											
Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban	Térségi TDM létrehozása, térségi turisztikai stratégia, program és cselekvési tervének kidolgozása													
	Hánta komplex vadász, horgász, öko- és falusi turisztikai fejlesztése													
	Kisbér felfűzése az Országos Kerékpáros Körtúrára és az országos Kéktúra útvonalra													
	Kisbér szálláskapacitásának fejlesztésének ösztönzése a hiányzó szegmensekben													
	Térségi együttműködési hálózatok felépítése, közös promóciós projektek													
	A 81. sz. főút megerősítése és/vagy az M200-as gyorsforgalmi út megépítése esetén a 13. sz. főúton kerékpárút építés, bekötése a hálózatba													

Program	Fejlesztések	Saját forrás	Terület- és Településfejlesztési OP Plusz	Emberi Erőforrás Fejlesztési OP Plusz	Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP Plusz	Integrált Közlekedésfejlesztési OP Plusz	Környezeti és Energiahatékonysági OP Plusz	Magyar Halgazdálkodási OP Plusz	Digitális Megújulás OP Plusz	KAP (Közös Agrárpolitika)	RRF (Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz)	Egyéb EU-s pályázat	Állami forrás	Magánforrás
	A jelenleg használaton kívüli Tatabánya-Pápa vasútvonal nyomvonal kerékpárúttá történő alakítása													
Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben	Önkormányzati épületek energiahatékonysági fejlesztése és megújuló energiahasznosítás Kisbér klímastratégiájával összhangban		Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése, TOP_PLUSZ-2.1.1-21-KO1-2022-00007, Projekt címe: Energetikai korszerűsítés Kisbéren; Élhető települések, TOP_Plusz-1.2.1-21-KO1-2022-00068, Projekt címe: Közösségi- és zöldinfrastruktúra-fejlesztés Kisbéren											
	Rendőrkapitányság számára új telephely biztosítása, városközponti telephely felszabadítása/bontása													
	Vízrendezési konfliktusok térségi szinten összehangolt kezelése													
	Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése		Élhető települések, TOP_Plusz-											

Program	Fejlesztések	Saját forrás	Terület- és Településfejlesztési OP Plusz	Emberi Erőforrás Fejlesztési OP Plusz	Gazdaságfejlesztési és Innovációs OP Plusz	Integrált Közlekedésfejlesztési OP Plusz	Környezeti és Energiahatékonysági OP Plusz	Magyar Halgazdálkodási OP Plusz	Digitális Megújulás OP Plusz	KAP (Közös Agrárpolitika)	RRF (Helyreállítási és Ellenállóképeségi Eszköz)	Egyéb EU-s pályázat	Állami forrás	Magánforrás
			1.2.1-21-KO1-2022-00012, Projekt címe: Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése											
	Térinformatikai rendszer felépítése													
	Településközi együttműködés													
	Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) kidolgozása													
Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom	Építési telkek kialakítása a Sport utca mögött													
	Bér és szolgálati lakások rendszerének elvi és gyakorlati kivitelezése													
	A közművelődési intézmények feladatainak korszerűsítése													
	Önkormányzat és foglalkoztatók közötti platform létrehozása													
	Részvételi költségvetés kialakítása (külön a fiatalok számára is), közösségi tervezés kibővítése a lakosság felé													
	Diákszervezetek erősítése, bevonásuk a helyi döntéshozatalba													
	A lakosság bevonása a programok kialakításába, közterület-fenntartásba, környezetvédelmi, szemléletformálási akciókkal összekötve													

4. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.1. KÜLSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEK

4.1.1. EU 2020 stratégia 11 tematikus céljával való összhang

			van kapcsolat		
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ				
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő	
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem- termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság- szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erő- forrásainkkal
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK					
1. A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció megerősítése					
2. Az IKT-hoz való hozzáférés elősegítése és e technológiák használatának és minőségének fokozása					
3. A KKV-k versenyképességének fokozása					
4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban					
5. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a kockázatok megelőzésének és kezelésének elősegítése					
6. Környezetvédelem és az erőforrások hatékonyságának elősegítése					
7. A fenntartható közlekedés elősegítése és a kulcsfontosságú hálózati infrastruktúrák					
8. A foglalkoztatás és a munkavállalói mobilitás ösztönzése					
9. A társadalmi befogadás előmozdítása és a					

			van kapcsolat		
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ				
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő	
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovak reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem- termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság- szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erő- forrásainkkal
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK					
szegénység elleni küzdelem					
10. Beruházás az oktatásba, készségekbe és az egész életen át tartó tanulásba					
11. Az intézményi kapacitások és a közigazgatás hatékonyságának fokozása					

4.1.2. Országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval (OFTK), és országos területrendezési tervvel (OTrT) való összhang vizsgálata

OFTK-val való összhang vizsgálata

A 2014-ben OFTK négy átfogó célon keresztül 13 specifikus célt határozott meg. Ezekkel a specifikus célokkal való összhangot az alábbi táblázat mutatja be áttekintő formában.

			van kapcsolat		
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ				
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő	
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovak reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem- termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság- szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erő- forrásainkkal
OFTK 2030 CÉLRENDSZERE (átfogó cél/speciális cél)					
Értékteremtő foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlesztés	<i>Versenyképes, innovatív hálózati gazdaság</i>				
	<i>Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás</i>				

			van kapcsolat		
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ				
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő	
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal
OFTK 2030 CÉLRENDSZERE (átfogó cél/speciális cél)					
Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom- és sportgazdaság				
	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I				
	Értéktudatos és szolidáris, öngondoskodó társadalom, romaintegráció				
	Jó állam: szolgáltató állam és biztonság				
Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata és környezetünk védelme				
Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet	Az ország makroregionális szerepének erősítése				
	Többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat				
	Vidéki térségek népességmegtartó képességének növelése				
	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése				
	Területi különbségek				

			van kapcsolat		
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030* – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ				
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő	
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal
OFTK 2030 CÉLRENDSZERE (<i>átfogó cél/speciális cél</i>)					
	csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés				
	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és a mobilitás biztosítása				

OTrT-vel való összhang vizsgálata

Az OTrT legutóbbi módosítását 2018 decemberében hajtották végre. A **Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény második része** foglalja magában az OTrT tartalmára és szerepére vonatkozó megállapításokat, szabályokat. **Az OTrT előírásai ideális esetben a megyei területrendezési terveken keresztül érvényesül.** Az OTrT és az ITS eltérő műfajából és a jelentős léptékkülönbségből adódóan csak nagyon korlátozottan (műszaki infrastruktúrával való összhang, egyes országos övezetek) vizsgálható az összhang. Az OTrT rendelkezéseit figyelembe véve megállapítható, **hogy Kisbér fejlesztési igényei összhangban vannak az OTrT-vel.**

Kisbér közigazgatási területét az Erdőgazdálkodási, Mezőgazdasági, Vízgazdálkodási és Települési térség országos területfelhasználási kategóriák érintik; a közlekedési hálózatokat érintően a 13. sz. főút: (Szlovákia) – Komárom – Kisbér (81. sz. főút) - 81. sz. főút: Székesfehérvár (7. sz. főút) – Kisbér – Győr (1. sz. főút) meglévő főutak, valamint az 5: Székesfehérvár – Komárom (Rendező) országos törzshálózati vasúti pálya nyomvonalát.

Az OTrT tartalmazza a Veszprémvarsány (82. sz. főút) – Kisbér (81. sz. főút) főút tervezett nyomvonalát (amire korábban az ITS is utalt). A **tematikus programokban (pl. „Erőforrásunk a víz”, „Erőforrásunk az erdő”)** részletesen bemutatott javaslatok hozzájárulnak az OTrT-ben szereplő ökológiai hálózat magterületének, ökológiai folyosójának és pufferterületének övezetével, erdők övezetével, **valamint a kiváló termőhelyi adottságú szántók övezetével kapcsolatos szabályok érvényesüléséhez.**

Semelyik fejlesztés nem akadályozza az ország szerkezeti tervén szereplő országos műszaki infrastruktúra-hálózat működését, a tervezett elemek létesítését.

4.1.3. Vármegyei területrendezési és -fejlesztési dokumentumokkal való összhang vizsgálata

Komárom-Esztergom Megye Területfejlesztési Konceptió és Stratégiai Program (2021-2027) (KEM TFK, 2021)

Komárom-Esztergom vármegye jövőképe 2030: *TARTÓSAN AZ ÉLVONALBAN*, amelyet kiegészít a fejlesztések fő törekvéseinek irányt adó három megcélzott értékkel, ezek az EGYENSÚLY – STABILITÁS – MINŐSÉG.

A vármegye fejlesztésének célrendszere átfogó célokból, az azok elérését szolgáló stratégiai fejlesztési célkitűzésekből (3 területi és 4 specifikus cél), valamint horizontális célokból áll. A stratégiai célok a területiségre fókuszálnak a specifikus fejlesztési célokkal integráltan.

A területi célok által lefedett fejlesztési térségek:

- Városhálózati csomópont - térségi és belső integrációja;
- **Komárom tengely és hídfőváros térsége – kapcsolódásainak és sokszektorú gazdaságának erősítése, amely magába foglalja a kedvezményezett Kisbéri járást;**
- Esztergom tengely és hídfőváros térsége – többirányú integrációjának és örökséggazdálkodásának erősítése.

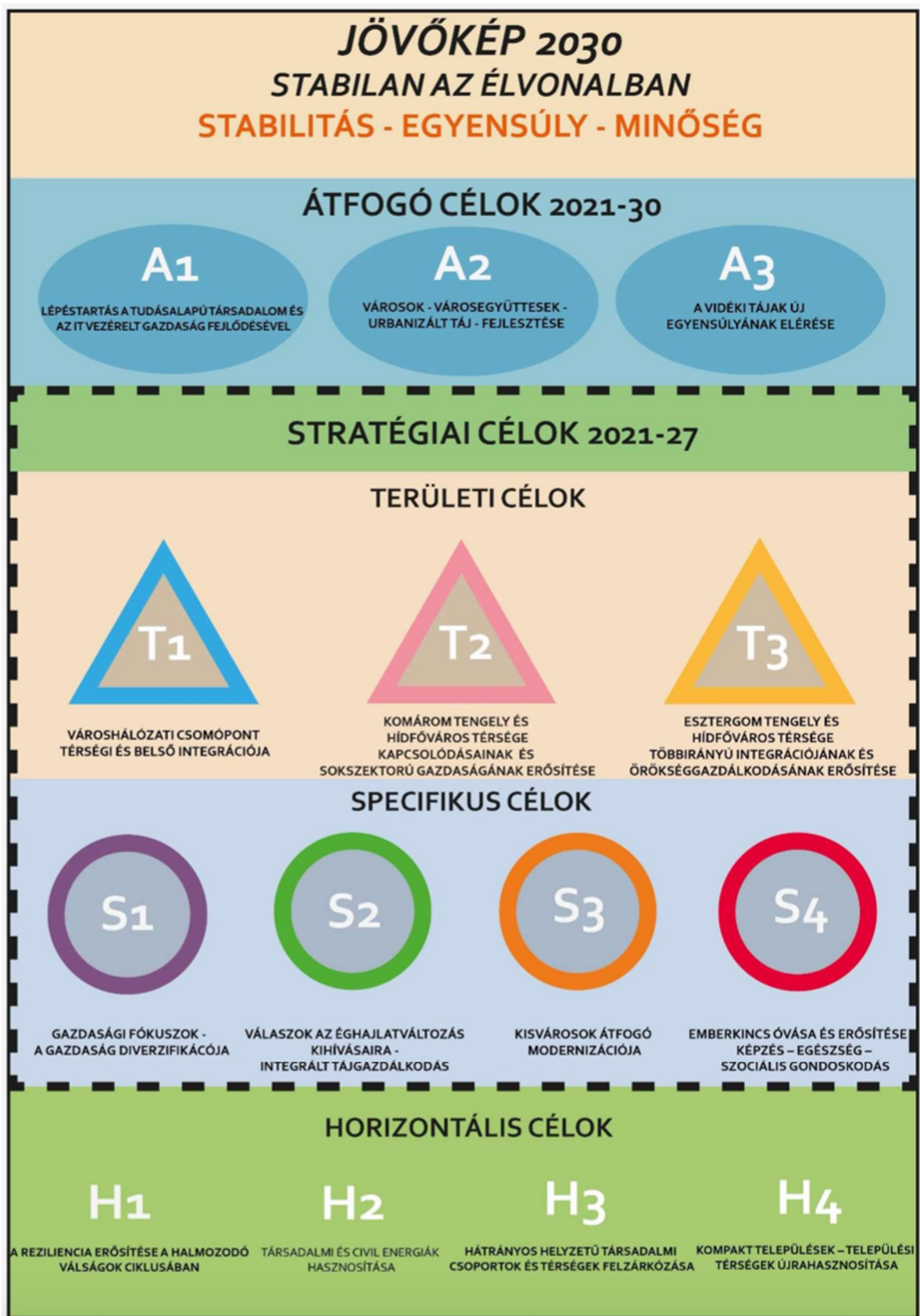
A helyzetértékelés alapján a célrendszer mellett alábbi prioritások is azonosításra kerültek:

Területi jellegű prioritások:

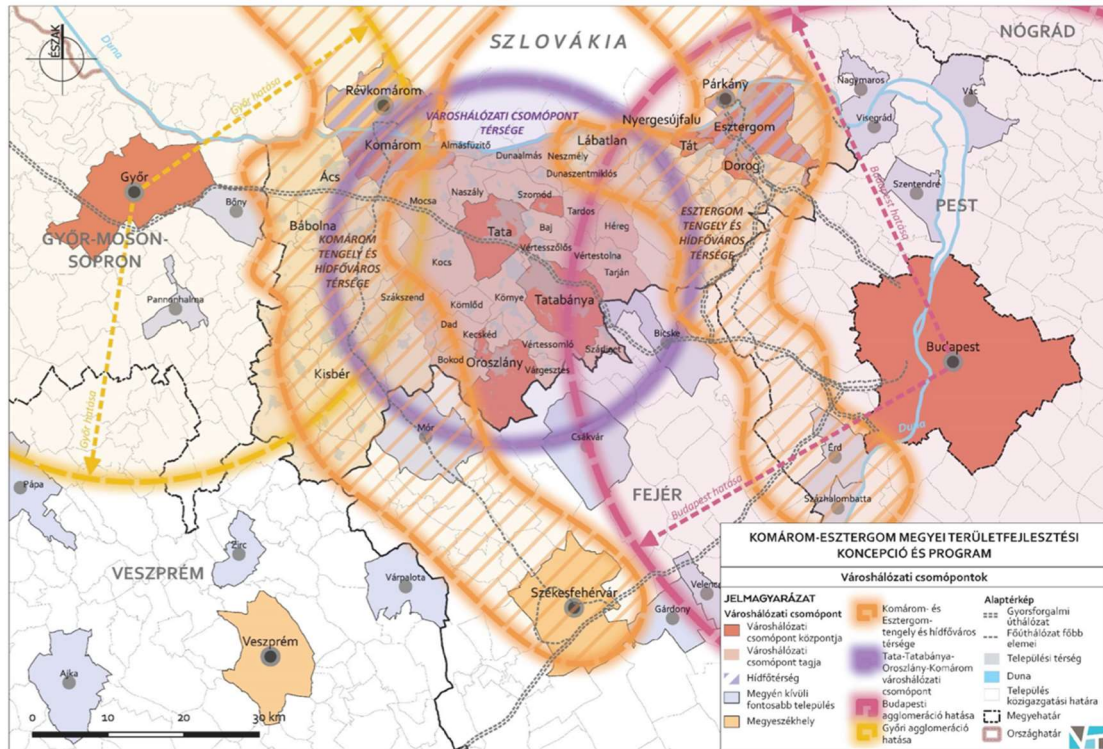
1. Versenyképes városegységek
2. Vidéki tájak környezeti gazda(g)sága

Átfogó jellegű prioritások:

3. Dinamikus megyei turisztika
4. Elérhető megye
5. Emberkincs óvása és erősítése

12. ábra: Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Stratégiai Program célrendszere (2021-2027)
(Forrás: KEM TFK, 2021)

13. ábra: Városhálózati csomópontok (Forrás: KEM TFK, 2021)

	van kapcsolat				
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030 – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ				
STRATÉGIAI CÉL 2027	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő	
TEMATIKUS CÉLOK 2027	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal
MEGYEI SPECIFIKUS CÉLOK					
1. GAZDASÁGI FÓKUSZOK – A GAZDASÁG DIVERZIFIKÁCIÓJA					
2. VÁLASZOK AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS KIHÍVÁSAIRA – INTEGRÁLT TÁJGAZDÁLKODÁS					
3. KISVÁROSOK ÁTFOGÓ MODERNIZÁCIÓJA					
4. EMBERKINC S ÓVÁSA ÉS ERŐSÍTÉSE (KÉPZÉS – EGÉSZSÉG – SZOCIÁLIS GONDOSKODÁS)					

Komárom-Esztergom vármegye Integrált Területi Programja 2021-2027 (ITP)

Az ITP célja, hogy a racionális forrásfelhasználás tervezése érdekében a helyi igényekkel összhangban segítse a TOP Plusz Operatív Program által kínált források felhasználását. Az ITP adaptálja a területfejlesztési koncepció és program prioritásait, mint célkitűzéseket, valamint azt a három stratégiai célterületet, amelyek egyúttal az ITP keretein belül tervezett fejlesztések megvalósításának földrajzi célterületei is.¹³ Így az ITP célkitűzéseinek megvalósulása egyaránt hozzájárul a területfejlesztési koncepció specifikus és átfogó céljainak megvalósulásához. A 2021-27-es programozási ciklusban a pályázati felhívások jelentős része komplex módon kerül meghirdetésre lehetőséged adva összetett, több beavatkozási területet felölelő projektek megvalósítására.

A komáromi tengely és hídfőváros térség része a kedvezményezett Kisbéri járás (Kisbér központtal).

A fejlesztési célterület összesített TOP PLUSZ forrásai (Ft):

4. táblázat: A fejlesztési célterület TOP Plusz forrásai (Ft) (Forrás: KEM ITP alapján saját szerkesztés)

Komárom tengely és hídfőváros térség (T2)				
Forráskeret / prioritás	Támogatási területek	Tervezhető összeg a célterületre (Ft)	Tervezhető összeg a célterületre összesen (Ft)	
ERFA Versenyképes vármegye prioritás	1. Klímatudatosság, éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás		0	
	Településfejlesztés, települési szolgáltatások		3.732.754.939	
ERFA Klímabarát vármegye prioritás	2. Helyi, önkormányzati energetika	Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	1.064.999.642	1.536.574.642
		Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése (kombinált)	471.575.000	
ERFA Gondoskodó vármegye prioritás	3. Helyi és térségi közszolgáltatások	Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése	1.283.180.572	1.823.180.572
		Helyi egészségügyi és szociális infrastruktúra fejlesztése	540.000.000	
		Köznevelési infrastruktúra fejlesztése	0	

¹³ Városhálózati csomópont (T1); Komárom tengely és hídfőtérsége (T2); Esztergom tengely és hídfőtérsége (T3)

ESZA Gondoskodó vármegye prioritás	Vármegyei és térségi fejlesztések ESZA Plusz elemei	Helyi humánfejlesztések	404.478.690	504.478.690
		Vármegyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	0	
		Szociális célú városrehabilitáció	100.000.000	
ERFA 6. Versenyképes vármegye prioritás	Helyi gazdaságfejlesztés (ERFA)	Helyi gazdaságfejlesztés	250.000.000	750.000.000
		Helyi és térségi turisztikai fejlesztések	500.000.000	

Kisbér az ITP-ben foglalt területi prioritással, intézkedések alábbi célterületeivel érintett település:

- Versenyképes városegységek fejlesztési célterülete
- Települések területének újrahasznosítása fejlesztési célterülete
- Kék- és zöldinfrastruktúrával fejlesztendő síkvidéki intenzív termőtáj tematikus célterülete
- Kék- és zöldinfrastruktúra gerinchálózata, komplex vízgazdálkodás tematikus célterülete
- Szelíd turisztikai térségek tematikus célterülete

Vármegyei területrendezési terv

A Komárom-Esztergom Vármegyei Közgyűlés a vármegye területrendezési tervéről szóló 6/2020. (VI. 25.) Önkormányzati Rendeletében határozza meg a vármegye egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére¹⁴.

Kisbér térségi övezeti érintettségét Kisbér településrendezési eszköz felülvizsgálata Alátámasztó javaslat munkarésze mutatja be¹⁵. Az ITS célrendszer és a program elemei illeszkednek a Kisbért érintő térségi övezetekkel (erdőgazdálkodási térség, mezőgazdasági térség, vízgazdálkodási térség, települési térség, sajátos területfelhasználású térség) kapcsolatos szabályok érvényesüléséhez.

4.1.4. Településrendezési eszközök

Kisbér 2021-ben felülvizsgálta településrendezési eszközeit annak érdekében, hogy a jövőbeni fejlesztések zökkenőmentesen végrehajthatók legyenek. A felülvizsgálat során javításra kerültek a magasabb rendű területrendezési tervekben foglaltakhoz viszonyított eltérések (pl. tervezett déli elkerülő út nyomvonalvezetése), valamint a fejlesztési területeken olyan területfelhasználási kategória

¹⁴ Komárom-Esztergom Vármegyei Közgyűlés 6/2020. (VI. 25.) Önkormányzati Rendelete

¹⁵ Kisbér településrendezési eszköz felülvizsgálata Alátámasztó javaslat, 2021

átsorolások kerültek rögzítésre, amelyek jobban lekövetik a kialakult állapotot, illetve jobban illeszkednek az önkormányzat és tulajdonosok/lakosok fejlesztési elképzeléseihez. A felülvizsgálat utáni területfelhasználás főbb megállapításait a *Megalapozó vizsgálat 1.11. Épített környezet* fejezete tartalmazza.

4.1.5. Egyéb tervdokumentumokkal való összhang

Kisbér 2023-ban készítette el a város integrált vízgazdálkodási tervét (ITVT). A terv célja, hogy a kisbéri vízgazdálkodás hatékonyságának fejlesztésével felkészítse a települést a környezeti és társadalmi változásokra. A vízgazdálkodás hatással van a település fejlődésére - és fordítva, amely szükségessé teszi a tervezett fejlesztések integrált szemléletét. Az ITVT számos olyan intézkedési javaslatot tartalmaz, amelyek megvalósítása a vízfolyások jó ökológiai és mennyiségi állapotának eléréséhez szükségesek¹⁶: Az ITS-ben nevesített tervezett fejlesztések elősegítik az ITVT-ben foglalt célok megvalósulását.

Kisbér elkötelezett klímavédelem területén is, klímavédelmi céljainak érvényesítésére törekszik minden releváns ágazatban, de különösen az ipari kibocsátásokat, továbbá a lakossági és közlekedési ÜHG emissziót csökkenti, jelentősen növelve az energiahatékonyságot és a megújuló energiák használatát. Az ITS-ben nevesített tervezett fejlesztések elősegítik a klímastratégiában foglalt mitigációs, adaptációs és szemléletformálási célokat, valamint azokhoz kapcsolódó specifikus és részcélok megvalósulását.

Az ITVT-ben foglalt természetvédelmi javaslatokat, a terület klímaalkalmazkodással összefüggő vízgazdálkodási kötelezettségeit, valamint a vízgazdálkodás terén fejlesztendő területeket, valamint Kisbér klímavédelmi célrendszerét részletesen a *Megalapozó vizsgálat 1.2. Hatályos településfejlesztési döntések* fejezete tartalmazza.

¹⁶ Kisbér Város Integrált Települési Vízgazdálkodási Terve

4.2. A STRATÉGIA BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

4.2.1. A célok és a programok közötti összefüggés bemutatása

Az alábbiakban összefoglaljuk a célrendszert és a megvalósítást szolgáló programokat.

			van kapcsolat		
Kisbér 2030 – A szerethető kisváros perspektíva, sokszínűség, családi milió					
Stratégiai célok					
Esélyt a munkának (képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció)			Otthonunk Kisbér (élhetőség, működőképesség, vonzerő) közösség,		
Tematikus programok	Tematikus célok				
	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelemtermelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaságszervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal
Városközpont revitalizáció akcióterületi fejlesztés					
Lovas reneszánsz					
Új utak a helyi gazdaságban					
Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban					
Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben					
Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom					

A fenti ábra a stratégiai célok és a programok közötti összefüggést mutatja, figyelembe véve a programok keretében tervezett beavatkozásokat. A programokon belül megvalósítandó alprogramok, intézkedések és a célok közötti összefüggéseket az alábbi táblázatokban – programonként csoportosítva – mutatjuk be.

1. program: Városközpont revitalizáció akcióterületi fejlesztés

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030 – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközponti szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSI TEMATIKÁK						
Kisbér épített öröksége						
Kisbér parkrendszere						
Kisbér iskolaváros						
Járasközponti szerepek						
Kerékpárosbarát város						

2. program: Lovas reneszánsz

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030 – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK						
L1. Intézményesített regionális lovas együttműködés (klaszter) létrehozása						
L2. Lovas régió fejlesztés stratégiai program						
L3. Táncsics Mihály Gimnázium érettségit adó lovászképzésének újraindítása						

3. program: Új utak a helyi gazdaságban

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030 – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK						
G1. Ipari park fellendítése						
G2. Erőforrásunk a víz						
G3. Rövid Ellátási Lánc						
G4. Inkubációs program						
G5. Erőforrásunk az erdő						
G6. Partnerként az innovációban						
G7. A kispéri városi piac infrastrukturális fejlesztése						

4. program: Vonzerő- és jövedelem-termelő képesség növelése a turizmusban

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK						
T1. Térségi TDM létrehozása, térségi turisztikai stratégia, program és cselekvési tervének kidolgozása						
T2. Hánta komplex vadász, horgász, öko- és falusi turisztikai fejlesztése						
T3. Kispéri felfűzése az Országos Kerékpáros Körtúrára és az országos Kéktúra útvonalra						
T4. Kispéri szálláskapacitásának fejlesztésének ösztönzése a hiányzó szegmensekben						
T5. Térségi együttműködési hálózatok felépítése, közös promóciós projektek						
T6. A 81. sz. főút megerősítése és/vagy az M200-as gyorsforgalmi út megépítése esetén a 13. sz. főúton kerékpárút építés, bekötése a hálózatba						

T7. A jelenleg használaton kívüli Tatabánya-Pápa vasútvonal nyomvonal kerékpárúttá történő alakítása					
--	--	--	--	--	--

5. program: Gazdaságosság, minőség és fenntarthatóság a városüzemeltetésben

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030 – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK						
Ü1. Önkormányzati épületek energiahatékonysági korszerűsítése és megújuló energiahasznosítás Kisbér klímastratégiájával összhangban						
Ü2. Rendőrkapitányság számára új telephely biztosítása, városközponti telephely felszabadítása/bontása						
Ü3. Vízrendezési konfliktusok térségi szinten összehangolt kezelése						
Ü4. Kisbér csapadékvíz-elvezetésének fejlesztése (Élhető települések, TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1-2022-00012)						
Ü5. Térinformatikai rendszer felépítése						
Ü6. Településközi együttműködés						
Ü7. Fenntartható Városi Mobilitási terv (SUMP) kidolgozása						

6. program: Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom

	erős kapcsolat		közepes kapcsolat		gyenge kapcsolat	
ÁTFOGÓ CÉL 2030	KISBÉR 2030 – A SZERETHETŐ KISVÁROS PERSPEKTÍVA, SOKSZÍNŰSÉG, CSALÁDIAS MILIÓ					
STRATÉGIAI CÉL 2030	ESÉLYT A MUNKÁNAK képzettség, együttműködés, elérhetőség, innováció			OTTHONUNK KISBÉR élhetőség, közösség, működőképesség, vonzerő		
TEMATIKUS CÉLOK 2030	Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal	
TERVEZETT BEAVATKOZÁSOK						
F1. Építési telkek kialakítása a Sport mögött						
F2. Bér- és szolgálati lakások rendszerének elvi és gyakorlati kivitelezése						
F3. A közművelődési intézmények feladatainak korszerűsítése						
F4. Önkormányzat és foglalkoztatók közötti platform létrehozása						
F5. Részvételi költségvetés kialakítása (külön a fiatalok számára is), közösségi tervezés kibővítése a lakosság felé						
F6. Diákszervezetek erősítése, bevonásuk a helyi döntéshozatalba						
F7. A lakosság bevonása a programok kialakításába, közterület-fenntartásba, környezetvédelmi, szemléletformálási akciókkal összekötve						

4.2.2. A stratégiai célok megvalósulásának hozzájárulása a konfliktusok kezeléséhez és az adottságok kihasználásához

Az alábbi táblázat azt mutatja be, hogy a stratégia céljai milyen problémák kezelését és mely adottságok kihasználását szolgálják.

Összefüggések a célok, a konfliktusok és az adottságok között

Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal
KONFLIKTUSOK, KIHÍVÁSOK				
a lovas vállalkozások jövedelemtermelő és foglalkoztatási kapacitása alacsony	gazdasági területek iránt nincs kereslet, befektetői tőke nem jön a térségbe, a helyi vállalkozók tőkeszegények, nem bővülnek	a városközpontban jelentős közlekedési és parkolási konfliktusok, közlekedési eredetű környezetterhelés, sok helyen leromlottak az utak	csökkenő népesség mellett a munkanélküliek, alacsony képzettségűek, segítségre szorulóknak növekvő aránya	a klímaváltozással nő a település kitettsége a vízhiánytartás szélsőségeinek
a „Kisbér” név nemzetközi ismertsége ellenére a város alig profitál lovas hagyományaiából, a város kimaradt a Nemzeti Lovas Stratégiából	bel- és külterületen sok a felhagyott, nem, vagy alulhasznosított (barnamezős) gazdasági terület, épület, lakóingatlan	a humán infrastruktúra területén fejlesztési elmaradások a leromlott intézmények üzemelési és karbantartási költségei évről évre nőnek	az oktatási reform következtében szűk a képezhető szakmák kínálata a városban	önkormányzati lakások leromlott állapota
a lovasmúlthoz kötődő műemlékek egy része még felújításra, hasznosításra vár	a táji-természeti változatosságban rejlő gazdasági lehetőségek (tavak, erdő, szőlőkataszteri területek) kihasználatlanok, a mezőgazdaság jórészt monokulturális	Kisbér gazdaság-szervező és munkaerő-piaci központ szerepe igen gyenge a helyi munkaerő nagyobb részét ingázzik	hiányzik a nemzeti alaptanterv részét képező testnevelési követelményeknek megfelelő járási közszolgáltatást nyújtó infrastruktúra	a város zöldfelületeinek nagy része leromlott, kevés lehetőséget kínálnak az aktív rekreációra, kikapcsolódásra
a lovasmúlthoz kötődő műemlékek fenntartása meghaladja az önkormányzat anyagi lehetőségeit	„szociális bevándorlás” a zártkertekbe, megművelt kertek csökkenése	építési telkek hiánya	orvos- és pedagógushiány	leromlott állapotú dűlőutak, szélérózió a mezőgazdasági területeken
az oktatási reform következtében az igen sikeres lovászképzés nem folytatható	a térségbe nem jutnak a vidékfejlesztési célú technológiai és társadalmi innovációk	a térség termékei iránt szűk a helyi kereslet	a növekvő szociális feszültségekkel egyidejűleg az ellátórendszer lehetőségei nem javulnak	a megújuló energetikai potenciálról kevés az ismeret, használata a város energia ellátásában elenyésző mértékű
a kisbéri és térségi lovas szolgáltatások „láthatatlanok”		Kisbéren kevés a turisztikai keresletnek megfelelő és a kínálatához illeszkedő szálláshely-kapacitás	a zártkertekben és külterületi lakott helyeken méltatlan lakáskörülmények	a város és térségi turisztikai szempontból csaknem ismeretlen
lóval foglalkozó vállalkozások száma drasztikusan visszaesett		a településen belül vezető kerékpárút elszigetelt, egyéb kerékpáros	közösségi közlekedés komfortja alacsony, kedvezőtlen menetrend és	lakosság környezettudatossága alacsony

		útvonalakhoz nem kapcsolódik	átszállási kapcsolatok különös tekintettel a diákokra	
Kincsem Hotel munkásszállóként történő hasznosítása				
Hagyományunk a jövőnk: lovas reneszánsz	Tájban a jövőnk: a jövedelem-termelés új lehetőségeinek nyomában	Járasközpont szerepünk: szolgáltatás, gazdaság-szervezés, mobilitás	Az ember a jövőnk: esély, tudás, egészség, befogadás, szolidaritás	Örökségünk a jövőnk: gazdálkodás értékeinkkel, erőforrásainkkal
ADOTTSÁGOK				
több száz éves lovasmúlt, a lovasmúlthoz kötődő értékes műemlékegyüttes	kedvező regionális közlekedésföldrajzi pozíció	regionális munkaerőpiaci és szolgáltató központok relatíve jó elérhetősége	gimnáziumi és szakközépiskola jelenléte, jelentős térségi vonzáskörzet	település egyedülállóan gazdag közösségi használatú zöldfelületekben, állóvizekben
sikereres érettségi adó lovászoképzés működött a gimnáziumban	közeli nagyvárosok, innovációs központok, prémium turisztikai vonzerők	térségi szinten igen jól elérhető, működő helyi piac	hántaiak erős identitástudata	az elmúlt években megvalósult műemlék- és közterület felújítások jelentős javulást eredményeztek az épített környezetben
Kisbér név ismertsége a világban	több száz munkavállalót foglalkoztató ipari vállalkozások	a járási szerepet betöltő intézmények és szolgáltatások kis területen koncentrálnak, erős a szinergia	korszerű regionális hatókörű kórház és járási szintű szakellátás jelenléte a városban	a városban a közcsatornára történő rákötés nagy arányban megvalósult
a kisbéri Lovarda aktívan képviseli a várost az országos és regionális rendezvényeken, a térségen belül népszerűsíti a lovas hagyományokat	változatos, vízben erdőben, jó fekvésű domboldalokban és jó termőhelyi adottságú szántóföldekben egyaránt gazdag táj	Kisbér fontos közösségi közlekedési csomópont, átszállóhely	a művelődési ház jelentős kultúraszervező és közösségépítő szerepe, számos kreatív, fejlesztő, önképző csoport	jelentős megújuló energetikai potenciál
a kisbéri félvér lófajta nemzeti örökség	önkormányzati tulajdonú ipari park	Változatos (400/250/40) férőhelyes rendezvénytermek rendelkezésre állása a művelődési házban		szőlőkataszteri területek jelenléte, borvidéki státusz
	a térségben jelen van a halnevelés, a múltban kifejezetten jellemző volt a térségre a haltenyésztés	nyitottság és tapasztalat térségi együttműködésben		A Kisbéri erdőzet csaknem 7,5 ezer hektár erdőt és kb. 4 ezer hektár vadászterületet kezel
	a testvérvárosban halászati felsőfokú képzés és K+F tevékenység			Kisbér területén áthaladó turisztikai forgalom: Szlovákia-Balaton, Szent Jakab zarándokút, országos kerékpáros körtúra

4. A MEGVALÓSÍTHATÓSÁG KOCKÁZATAI

A megvalósíthatóság kockázatai egyrészt azok a „veszélyek”, amelyek megjelenése Kisbértől függetlenül, külső, globálisabb feltételek hatása. Ezekre a városnak nincs befolyása, de távlatos, stratégiai gondolkodással, működéssel fel tud rá készülni. Az elmúlt években számos ilyen, köztük megszokott, ciklikus gazdasági recessziókat, valamint teljesen új és váratlan eseményeket, mint a világvárványt is megtapasztalhattunk.

A legismertebb kockázatként a forráshiányt szoktuk megjelölni, ami legtöbbször időleges probléma, ami csupán a stratégia céljainak teljesülési idejét tolja ki, azonban a projekt költségvetés elévülését hozhatja. Hasonlóan magas kockázatokat rejtenek a váratlan jogi, intézményi rendszert befolyásoló központi döntések, amelyekhez a helyi alkalmazkodás bizonyos stratégiai célok feladását jelenti.

Hasonlóan hathatnak egyes célok megvalósulására a spontán kialakuló új társadalmi trendek megjelenése, paradigma váltások. Ezek közé tartozik pl. az egészséges életmód leterjedése, az utazási, szabadidőeltöltési szokások változása, vagy a klímaváltozás hatásainak erősödésével járó kényszerfigyelem igénye az élet bizonyos területeire.

Vannak a város belső adottságaiból fakadó nehézségek, amelyeket helyi szinten kell kezelni, és amire a stratégia, valamint a cselekvési terv próbál megoldást javasolni a beavatkozásokon keresztül.

Alábbi táblázat a felmerülő kockázatokat, azok várható hatásait, valószínűségének mértékét és a megelőzés/korrekciónak lehetőségeit foglalja össze:

Kockázat megnevezése	Várható hatása	Valószínűség	Megelőzés/korrekciónak
Pénzügyi, gazdasági jellegű kockázatok			
G1 – Forráshiány: hazai és uniós támogatások csökkenése	A komplexen tervezett programok egyes kulcs elemeinek elmaradása kihatással van más területekre (lásd az egyes beavatkozások egymásra gyakorolt hatásainak leírását).	magas	Az n+2 szabályok szerint számítani lehet a ciklus végén a fel nem használt források halmozódására.
G2 – Magas infláció	A beruházások áremelkedése a ciklus elején beárazott projekteket megdrágítja, befejezésüket veszélyezteti.	magas	Tartalékalap képzése, ill. a projektek árazásakor inflációs kockázatok beépítése.
G3 – Gyenge befektetői érdeklődés	A megtervezett projektjavaslatok megvalósítása késedelmet szenved (inflálódik), vagy elmarad.	közepes	Befektetésmarketing és részvételi tervezés alkalmazása. Befektetésfejlesztési ösztönzési rendszer. Helyi szabályozás kidolgozása (ingatlan konstrukciók).
G4 – Sikertelen pályázatok	A komplexen tervezett programok egyes elemeinek elmaradása hatással van más területekre.	közepes	Kis lépések politikája, komplementer befektetői tervezés.

Kockázat megnevezése	Várható hatása	Valószínűség	Megelőzés/korrekción
G5 – Téségi jelentőségű országos beruházások elhúzóda, elmaradása	A nagytéségi fejlesztésekre épülő helyi stratégiai elemek, projektek megvalósítása kérdésessé válik, késedelmet szenved. Továbbgyűrűző hatás érvényesül	magas	Téségi összefogással megvalósuló lobbitevékenység
G6 – Gazdasági recesszió, ill. lassú forrásallokáció miatti késedelmes teljesítés	A célok megvalósítását teljesítő pályázatok költségvetésének amortizációja	magas	Tartalékalap képzése, ill. a projektek árazásakor amortizációs kockázatok beépítése.
G7- Célzott központi támogatást, külső erőforrást igénylő programok a stratégiában	Bizonyos nagyléptékű programok megvalósítása, ilyen például a „Lovas reneszánsz”, addig nem tud elindulni és befejeződni, amíg a teljes megvalósulásra nem áll rendelkezésre támogatás, illetve befektetői szándék, ami sokszor változó személyek/intézmények függvénye	magas	Többirányú és folyamatos lobbitevékenység, elkötelezett programvezető szakemberek megbízása
Jogi, intézményi jellegű kockázatok			
J1 – Az oktatási-nevelési intézmények központi kezelése nem teszi lehetővé az önkormányzat számára a helyi érdekeknek való megfeleltetést	A stratégiában tervezett beavatkozások egy részének kiemelkedő hatása van Kisbér gazdasági fejlődésére, az ottani lakosok képzettségi szintjének emelésére, valamint a helyi identitás növelése tantervi háttérnek biztosítására. A célok érdekében indítani kívánt szak- és továbbképzések, tanfolyamok nélkül az alacsony képzettségi szintű helyi foglalkoztatottak/munkanélküliek munkaerő-piaci potenciálja nem javul	közepes	Városi szintű oktatási koncepció készítése (központi egyeztetése) és a civil szereplők bevonásával történő megvalósítása
J2 – Funkciómegvonások (járási, közigazgatási, közszolgáltatási)	Az intézményrendszer folyamatos átalakítása csökkenti a biztonságérzetet, gyengíti a város kompetenciáját, szerepkörét	közepes	A szerepkörök megerősítése, bővítése szükséges
J3 – Rövid határidős, váratlan adatigénylések, projektjavaslatok, forráselköltségek	Átgondolatlan forrásfelhasználás, alacsony költséghatékonyság, utólagos többlet forrásigény	magas	Tervezési koncepció és stratégia képzés, kidolgozott tartalék ötletek, javaslatok, tervek gyűjteménye
J4 – Decentralizáció és szubsidiaritás csökkenése	A döntések magasabb szinten születnek, ezért helyben nem tudnak számot adni a lakosságnak az őket érintő kérdésekről. Csökken a helyi kompetencia, beleszólási lehetőség. A helyi társadalmi konszenzuson alapuló döntések felülírása	magas	A releváns döntéshozatalok települési szintre való delegálása
Társadalmi jellegű kockázatok			
T1 - A településen belüli (városrészek közötti) együttműködések nem valósulnak meg	A projektek az igazán érintettek kihagyásával valósulnak meg, így hatásokuk is alacsonyabb lesz	magas	Tudatos tervezéssel és a lakosság széleskörű bevonásával szükséges a stratégiát végrehajtani, a lassú eredmények kiváráásával
T2 – Téségi (járási települések közötti) együttműködések hiánya	A fejlesztések ad-hoc jellege érvényesül, párhuzamos fejlesztések valósulnak meg, és így a szinergikus hatások nem érvényesülnek	közepes	Tudatos és kitartó együttműködési gesztusok és fórumok sorozatos alkalmazása, közös tanulmányok, stratégiák

Kockázat megnevezése	Várható hatása	Valószínűség	Megelőzés/korrekció
			készítése, együttműködési szándéknyilatkozatok kötése
T3 – Nő a részvételi tervezés formális jellege, elmarad a döntésekhez szükséges tájékoztatás, érdektelen lakosság	A helyi lakosság bevonásának gyakorlata még igen kezdeti fázisban van és ezért számos hibával terhelt a folyamat. A formális jelleg elveszi az érintettek kedvét a részvételtől, apatikussá válnak.	közepes	Kommunikációs stratégia készítése, az önkormányzati szereplők képzése, érzékenyítése
T4 - A partnerségi folyamat során az érdekelt résztvevők bevonásával készített stratégia nagyrészt nem valósul meg	A résztvevők bevonása kudarcos lesz és nehezen visszaállítható a bizalom	közepes	Reális célok kitűzése, valamint a tervezett beruházások távlati hasznosításának tervezése (épülethasznosítás, távlati célokat szolgáló ösztöndíjrendszer stb.)

5. A MEGVALÓSÍTÁS ESZÖZEI, NYOMON KÖVETÉS

5.1. A CÉLOK ELÉRÉSÉT SZOLGÁLÓ FEJLESZTÉSI ÉS NEM BERUHÁZÁSI JELLEGŰ ÖNKORMÁNYZATI TEVÉKENYSÉGEK

Tervek, tanulmányok készítése

A projektek megvalósításához feltétlenül szükségesek tervek, tanulmányok. Az építési tevékenységgel összefüggő tervek esetében elengedhetetlen a **településrendezési eszközök rendelkezésre állása** igazodva a jogszabályi környezethez. A tervezett Sport utca mögötti lakóterület a 2022. évi HÉSZ beépítésre szánt területei között szerepel. Bizonyos projektek megvalósítása a településszerkezeti tervben rögzített területfelhasználás felülvizsgálatát is szükségessé teheti.

A városmag egységes arculatának kialakítása érdekében az akcióterület egyes részeire (műemlék-együttes környezetének közterületei, fő közlekedési utak csomópontja, angolkert) szükség lehet a közterület-alakítási terv elkészítésére. Több **közterület-alakítási terv** is készíthető a terület jellegzetességétől, adottságától függően, figyelemmel a költségekre. A közterület-alakítási terv kedvező hatása jelentős lehet: a terv alapján kialakított egységes arculat vonzóvá teheti a várost és ezáltal megnövelheti a városba látogató turisták számát.

A klímastratégia mellett a SECAP rendkívül fontos eszköz az energiahatékonyság növelése, megújuló energiatermelés támogatásának elnyerése érdekében. A Fenntartható Energia és Klíma Akciótervet az Európai Polgármesterek Szövetsége (Covenant of Mayors) dolgozta ki. A terv az energiahatékonysági intézkedések mellett a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással is foglalkozik. Felméri a települések jelenlegi energetikai helyzetét, megoldási javaslatokat nyújt az energiafelhasználás mérsékléséhez, és a káros klímahatások elleni védekezéshez.

A partnerségi egyeztetési folyamat során számos közlekedést érintő probléma (parkolás, nagy átmenő forgalom, kerékpárút-hálózatfejlesztés, közösségi közlekedés stb.) merült fel. Ezek megoldása érdekében javasolt Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) elkészítése, aminek elkészítésére a jelenlegi dokumentum javaslatot tesz. A SUMP a meglévő közlekedési infrastruktúrák kezelésével hatékonyabbá teszi a szolgáltatásokat, költséghatékonyabb működést segít elő.

Térségi turisztikai stratégia, program és cselekvési terv célszerű, beleértve a marketing, TDM kidolgozását, aminek elkészítésére a jelenlegi dokumentum javaslatot tesz. Fontos része a szereplői, partneri hálózat kiterjesztése annak érdekében, hogy a párhuzamos fejlesztések elkerülhetőek legyenek. Célja a tervszerű, távlatos lépések érdekében a helyi gazdaság potenciáljának innovatív hasznosítása.

A közösségi tervezés eszközeinek alkalmazása az uniós tervezésben kötelező elem. A lakosság és a további tervezésben érdekelt szereplők bevonásával elérhető, hogy bizalom alakul ki a résztvevők között, amelynek bázisa az információáramlás. E módszerrel elérhető, hogy a tervezett fejlesztéseket

a helyiek magukénak érzik. Fontos e téren a fiatalok véleményének ismerete és figyelembevétele, hiszen ők a város jövőbeli lakossága és e lépéssel növelhető a kötődésük a helyi közösséghez.

Helyi jogszabályok megalkotása

Kisbér számos helyi építészeti örökséggel rendelkezik a 2011-ben készített örökségvédelmi hatástanulmány szerint. Ezzel kapcsolatban a 2015. évi ITS javasolta értékvédelmi rendelet megalkotását. Kisbér Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 1/2018 (I.19.) határozatával elfogadta a településkép védelméről szóló rendeletet, amely 2024.04.16.-tól hatályos.

Önkormányzati ingatlanok

Az alulhasznosított önkormányzati telkek, építmények egyes fejlesztések kitűnő helyszíne lehet. Cél a jelenleg üresen álló pékház hasznosítása. A megfelelő vagyongazdálkodáshoz új ingatlanok beszerzésére is szükség lehet. A hosszú távú célok megvalósítása érdekében célszerű feltérképezni a lehetőséget **az egykori honvédelmi bázis** (Tölgyestelep) területének megszerzésére.

Fejlesztések közös finanszírozása

Bizonyos fejlesztésekbe (azok finanszírozásába) célszerű az érintett telkek tulajdonosait, vállalkozókat is bevonni, főképpen, ha az adott fejlesztés közvetlenül jótékony hatást gyakorol az adott vállalkozásra (pl. közterület-felújítás). Itt jegyzendő meg, hogy a településrendezési terv készítésével, vagy módosításával járó beruházások megkezdése előtt **településrendezési szerződést** célszerű kötni a vállalkozóval, melynek keretén belül tisztázhatók az önkormányzat és a vállalkozó fejlesztéssel kapcsolatos kötelezettségei és a finanszírozás kérdése.

Minden járási szerepkörű fejlesztésnél meg kell vizsgálni a vonzott, szomszédos településekkel való együttműködést. Ilyen például az Ászár településsel való kooperáció bizonyos elkerülhetetlen területeken (pl.: elkerülő- és kerékpárút, vízrendezés, piactér), illetve további kölcsönös előnyök mentén (tájrendezés, kultúra, turizmus, közszolgáltatások: pl.: bölcsőde).

Térinformatika

Térinformatikai rendszer felépítése a város életének szerteágazó területén szolgálja az információáramlást, a döntések meghozatalának jobb alátámasztását, ezáltal annak megkönnyítését. Segítségével a város üzemeltetésének (költség)hatékonysága növelhető.

5.2. A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK SZERVEZETI KERETEI

A stratégia végrehajtásának sikeressége alapvetően a felépített intézmény-, kompetencia- és felelősségrendszer felépítésétől, hatékonyságától függ. Ennek érdekében **célszerű felépíteni egy stratégiai és egy operatív menedzsmentet**. A stratégiai menedzsment a stratégia folyamatos megvalósulását felügyeli (monitoring szerep). A stratégiai menedzsment célszerűen ugyanazon személyek alkotják, akik az ITS tervezés részvételi folyamatában a stratégiai tervezésben vettek részt. Javasolt ugyanakkor a **LEADER HACCS munkaszervezet vezetőjét** és a **Komárom-Esztergom vármegyei Önkormányzat vidékfejlesztésért felelős osztályvezetőjét** is meghívni a stratégiai munkacsoportba, mivel a megvalósításban jelentős mértékben számít rájuk a város.

A menedzsment fő feladatai a következőképpen összegezhetők:

- Az ITS, valamint a célok teljesülésének és a fejlesztések megvalósulásának monitorozása, valamint hatásuk értékelése;
- A külső környezet (pl. jogszabályváltozás, gazdasági, társadalmi változások stb.) változásának nyomon követése, ITS-re gyakorolt hatásainak értékelése;
- Kisbér lakossága és gazdasága igényeinek, lehetőségeinek feltárása, azok változásainak beépítése az ITS cél- és eszközrendszerébe (erre legalább négy évenként – az uniós finanszírozási ciklus félidejében – szükség van a vonatkozó TFR rendelet alapján).

A stratégiai menedzsment működésével kapcsolatban **központi kérdés a döntési kompetencia**. Maga az ITS elfogadása képviselő-testületi döntéshez kötött, ugyanígy az ITS felülvizsgálathoz, módosításához is a képviselő-testület döntése szükséges. Ebből következően a stratégiai jellegű kérdésekben történő döntés kompetenciája a **képviselő-testület kezében összpontosul**. A **speciálisabb kérdésekben szakbizottságoknak kell állást foglalnia**.

Ezek a bizottságok ugyanakkor bizonyos szempontból **a társadalmi partnerség fórumai is**, hiszen azokban nemcsak képviselők, hanem külső tagok is közreműködnek azonos jogkörökkel. **A társadalmi partnerek bekapcsolása biztosítható a nyilvános testületi és bizottsági üléseken civil szervezetek tanácskozási jogának lehetővé tételével** (pl. Batthyány Műemlékegyüttes Védelmében Alapítvány, Kisbéri Lovas Sportegyesület stb.). **Ezeket az önkormányzat SZMSZ-ben célszerű rögzíteni**. Igen fontos a döntés előkészítés, melyben a polgármester mellett egy városfejlesztési, műszaki ügyekkel foglalkozó iroda vagy osztály működhet közre.

Az **operatív menedzsment alapvető feladata a stratégiai célok érdekében hozott intézkedések megvalósítása**. Ez a menedzsment lényegében projektelőkészítési feladatokat lát el, és felügyeli a projektek végrehajtását. Jelenleg a különböző irodák munkatársai vesznek részt a projektek előkészítésében feladatkörüknek, tapasztalatuknak megfelelően. A projektekben résztvevő munkatársak az Önkormányzati Irodáról és a Pénzügyi Irodáról kerülnek ki, úgymint pályázati referens (pályázati forrás esetén), vagyongazdálkodási ügyintéző, pénzügyi vezető. A koordinálást és összefogást a jegyző látja el. A megfelelő szakmai háttér biztosítása érdekében az önkormányzat magasépítő, útépítő és épületgépész szakemberekkel tart fenn kapcsolatot. Ugyanakkor hiányoznak azok a kapacitások, amelyekkel a nagyobb városokhoz hasonlóan egyszerre több projektet lehetne párhuzamosan menedzselni, illetve a piaci szereplők számára versenyképesen vonzó befektetői környezetet kialakítani (város- és/vagy gazdaságfejlesztő társaságok). A stratégiában elhatározott célok elérése érdekében mindenképpen szükséges a szervezeti kapacitás növelése. Ehhez vagy egy **új szervezeti egységet kell létrehozni, vagy a meglévő szervezeti egység feladatkörét (és személyi állományát, infrastrukturális feltételeit) kell kibővíteni**. A település méretét, valamint a nem beruházás jellegű tevékenységeket is tekintve **javasolt létrehozni egy városfejlesztési ügyekkel foglalkozó irodát**, mely egyéb más önkormányzati feladatokat (hatósági ügyeket) is elláthat (pl. települési főépítési, településképi véleményezési/bejelentési eljárás véleményeinek megfogalmazása stb.).

5.3. TELEPÜLÉSKÖZI KOORDINÁCIÓ MECHANIZMUSAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSI JAVASLATOK

A fejlesztések sikere a megfelelő partnerek bevonásától is függ. Az akcióterületnél és a tematikus programoknál bemutatott indikatív táblázatokban kellő részletességgel bemutatásra került a fejlesztésekbe bevonandó partnerek köre. A lehetséges együttműködések a következő pontokba szedve mutatjuk be.

- A Lovas reneszánsz projektjeinek végrehajtása érdekében térségi szinten Kisbér és Bábolna együttműködésére van szükség, mely során **egy lovas klaszter kerül felépítésre. Az együttműködést a klaszter felépítésére Kisbérnek kell kezdeményeznie.** Térségi turisztikai stratégia, program és cselekvési terv, beleértve a marketing, TDM kidolgozását, elkészítésébe is célszerű több, érintett település bevonása a térségi munkamegosztás, párhuzamos fejlesztések elkerülése érdekében.
- Kisbér és Ászár között számos fejlesztés esetében lehetséges együttműködés, mivel **gyakorlatilag összenőtt a két település belterülete** (Ászár közigazgatásilag egy ideig Kisbérhez tartozott.) Az együttműködés ugyanakkor nem megkerülhető a tervezett elkerülő út, a Kossuth Lajos utcai kerékpárút, a vízrendezés, különösen Ászár belterületi vízrendezési problémái vonatkozásában és a közigazgatási határon átnyúló piactér tekintetében. Az együttműködés továbbá előnyös lehet mindkét település számára a gazdasági terület kínálatban, a turizmusban, közszolgáltatásokban, a szabadidő, a kultúra és a sport területén. Ilyen együttműködésre van igény egy újabb bölcsőde megépítésében. **Kisbér vezető szerepe a járási szinten szervezett közszolgáltatások esetében egyértelmű, ugyanakkor szülő- és bortermeléssel összefüggő fejlesztések, együttműködések irányítását** – a borvidék itteni körzetének elnevezéséből is adódóan – **Ászárra kell bízni.** Ebbe az együttműködésbe célszerű bevonni a borral kapcsolatos fejlesztést tervező Etét, valamint valamennyi, a borvidéki körzetben benne lévő települést (Ászár, Bársonyos, Császár, Csép, Ete, Kerékteleki, Nagyigmánd, Vérteskethely, Bakonyszombathely).
- A 2021-2027-es időszak tervezési feladatainak vármegyei hatáskörbe történő áthelyezésével, illetve a Területi- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz (TOP Plusz) forrásainak vármegyei szinthez való hozzárendelésével **a vármegye szerepe jelentősen felértékelődött.** Ezen a szinten fontos a megfelelő együttműködés és koordináció, főképp azért is, mert az önkormányzatok elsősorban a TOP Plusz forrásaira alapozva tudják a fejlesztéseket végrehajtani.

5.4. MONITORING RENDSZER KIALAKÍTÁSA

5.4.1. A monitoring célja

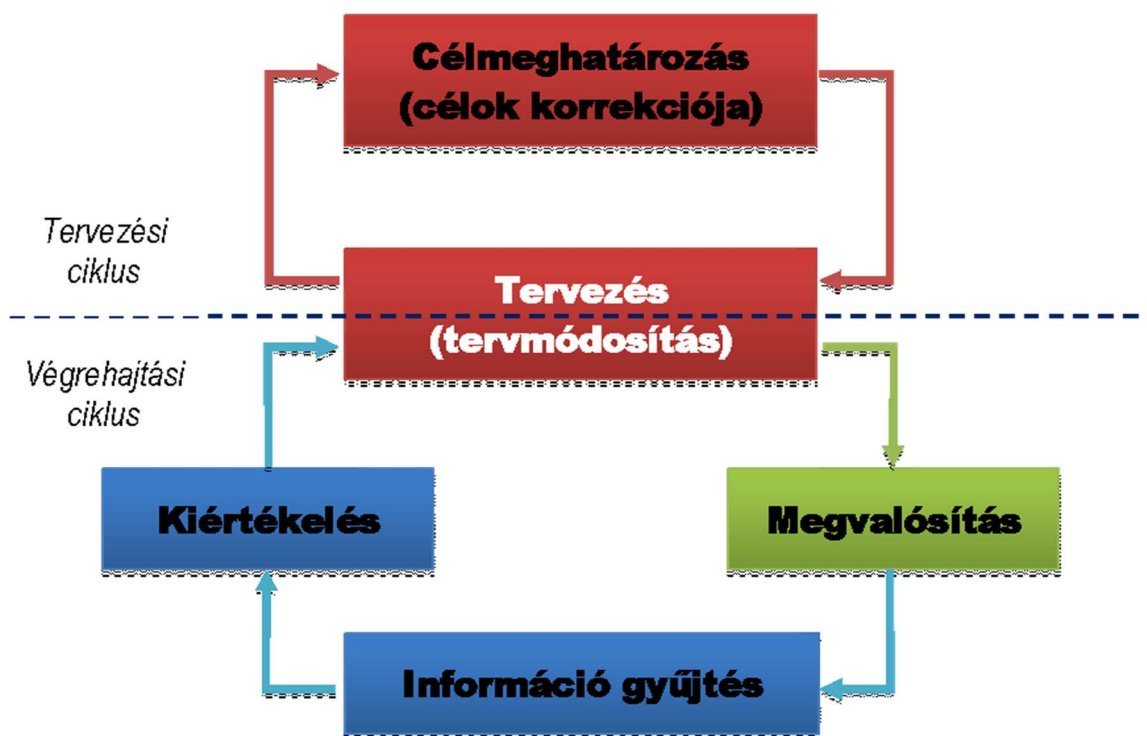
A stratégia tervezése számos olyan feltevésen alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatók rájuk a stratégiai célok és az azok

elérése érdekében hozott intézkedések. Ugyanakkor részint az információk hiányos jellege, részint a külső és a belső környezet (pl. gazdasági, szabályozási környezet) folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető automatikusnak. A hatásmechanizmusokat számos olyan tényező befolyásolja, amelyet jelenleg nem, vagy csak hiányosan ismerhetők, illetve amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását menedzselő szervezet számára erősen korlátozott (lásd *A megvalósíthatóság kockázatai* fejezet).

Mindezekből adódóan a stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan **visszacsatolási mechanizmus** nélkül, amely alapján a stratégiaalkotási folyamat minden pontján újból és újból be lehet avatkozni, elvégezve a szükséges korrekciókat. E visszacsatolást a **monitoring rendszer** biztosítja.

A monitoring rendszer alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adatgyűjtés, információgyűjtés, ami alapján ellenőrizni lehet, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, várható-e a tervezett hatások elérése. Ha ennek során kiderül, hogy a szándékoltól eltérően haladnak a folyamatok, s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek, akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait is, s ezzel lehetőséget teremt a döntéshozók számára a beavatkozásra. Az eltérés jellegétől és mértékétől függ a szükséges korrekciós intézkedés, pl. módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a stratégia végrehajtásának mikéntjét, a szervezeti kereteket, a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok korrekciójára is sor kerülhet, ezt nevezik gördülő tervezésnek.

E logikából következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

16. ábra: A monitoringon alapuló visszacsatolás

5.4.2. A monitoring rendszer felépítése, működése

5.4.2.1. A folyamatfigyelés mechanizmusai

A fejlesztési környezet figyelése, az ITS félidei értékelése

A fejlesztési környezet figyelését – a város és térsége **általános demográfiai, gazdasági, foglalkoztatási trendjein** túl (lásd *Megalapozó vizsgálat* munkarész) – célszerű az 5 programhoz rendelt, differenciáltan megközelíteni. A programspecifikus adatokat az egyes programelemek kidolgozásakor szükséges meghatározni. A szükséges adatok összegyűjtése az egyes projektek, illetve programok előzetes megvalósíthatósági tanulmányainak kidolgozása keretében történik. Az ebben használt indikátorokat célszerű visszavezetni a stratégia indikátorrendszerébe és a félidei felülvizsgálatot ennek figyelembevételével elvégezni. Kisbér Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája esetében a félidei értékelés nem tartható, miután jelen dokumentum nem a ciklus elején kerül kidolgozásra és a finanszírozási időszakból mindössze 3 év maradt (valamint az n+2 elv szerinti lehetőség, amely csak a projektek időbeni elindítása esetén érvényes).

A megvalósulás nyomon követése

A monitoring értékeléshez használt indikátorok és fajtái az alábbiak:

- Input: minden emberi, pénzügyi és fizikai erőforrás, amely a program során felhasználásra kerül
- Output: a tevékenység közvetlen termékei
- Eredmény: a kedvezményezettek számára érzékelhető közvetlen előny
- Hatás: hosszabb távon jelentkező, a közvetlen előnyökön túlmutató következmény

A programszintű megvalósulást a (kvantitatív és kvalitatív) hatásmutatókkal lehet mérni, amelyek az átfogó és horizontális célok teljesülésének ellenőrzésére szolgálnak. A stratégiai és tematikus célok mérésére az eredménymutatók alkalmasak, és végül, az output vagy kimeneti, számszerűen mérhető mutatók egy-egy projekt megvalósulásának értékelését képesek szolgálni (intézkedési szint).

Az egyes tematikus célhoz kapcsolódó eredménymutatókat javasolt a stratégia éves előrehaladási jelentésében rögzíteni, mivel a hatásmutatók sok esetben nem köthetők egy-egy adott célhoz, hiszen komplex beavatkozások eredményeként jelentkeznek, valójában a különböző tervezési dimenziók alapján a város élhetőségét mutatják. Mivel összetett hatásokat mérnek, ezért mérési gyakoriságuk általában 4-5 évre javasolt, így jelen stratégiában ez nem releváns. Azonban a következő tervezési ciklus stratégiáinak elkészítésekor hasznos kiindulásként szolgálhatnak. Az összetett hatások mérésénél felmerül a lakossági elégedettség mérése, amely történhet hagyományos módszerekkel (survey, kérdőív, fókuszcsoport stb.) de egyre nagyobb mértékben digitális módszerekkel.

Tematikus célok	Eredménymutatók	Mértékegység	Mérési módszer	Mérés gyakorisága
Lovas reneszánsz	Lovas rendezvények látogatóinak száma nő	fő	önkormányzati adatgyűjtés	éves
	Lovaglásban érdekelt turisták száma emelkedik	fő	önkormányzati adatgyűjtés	3 év

Tematikus célok	Eredménymutatók	Mértékegység	Mérési módszer	Mérés gyakorisága
	Vállalkozók száma lovas szolgáltatásokban nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	3 év
	Lovas klaszter	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3 év
Új utak a helyi gazdaságban	Vállalkozások száma az iparterületen nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	5 év
	Helyi piac áruforgalma nő	t/év eFt/év	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Halgazdálkodási eredmények nőnek	t/év	önkormányzati adatgyűjtés	3 év
	Horgászengedélyek kiadása nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Felszíni vizek ökológiai állapotának javulása	kategória	VKI	5 év
	Záportározók befogadóképessége nő	m ³	önkormányzati adatgyűjtés	5 év
	Vadászturizmus forgalma nő	fő	Vértéserdő Zrt.	évente
	Inkubátorház	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3 év
	Inkubátorház forgalma nő	fő	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Innovatív partnerségek száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	K+F területen működő vállalkozások száma nő	db	TEIR/KSH	évente
	Új, speciális innovatív szakképzések száma nő	nő	MKIK	évente
Vonzerő- és jövedelemtermelő képesség növelése a turizmusban	Turisztikai vendégforgalom nő	fő	TEIR/KSH, önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Turizmusból származó bevételek nőnek	eFt	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	TDM	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3 év
	Turizmusfejlesztési stratégia	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3 év
Gazdaságosság, minőség és	Lakosság elégedettsége a közszolgáltatással	%	Lakossági kérdőív	3 év

Tematikus célok	Eredménymutatók	Mértékegység	Mérési módszer	Mérés gyakorisága
fenntarthatóság városüzemeltetésben ^a	Kollégium szükségessége	%	Közvéleménykutatás	3év
	Önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonyasága nő	MWh	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	SECAP	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3év
	Az önkormányzati (tervezett) térinformatikai rendszerben az adatkörök száma nő ¹⁷	szakterület db	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Térségi együttműködések száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	3év
	Fenntartható városi mobilitási terv	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3év
Fiatalos város, tudatos, összetartó társadalom	Újonnan épített lakások száma nő	db	TEIR/KSH TSTAR	évente
	Önkormányzati bérlakás portfólió nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Felújított önkormányzati bérlakások száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Közművelődési intézmények látogatottsága nő	fő	TEIR/KSH TSTAR	évente
	Munkaerő kereslet-kínálati platform	van/nincs	önkormányzati adatgyűjtés	3év
	Platform partnereinek száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	3év
	Részvételi költségvetéssel megvalósuló fejlesztések száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Ifjúsági költségvetés aránya a közösségben	%	önkormányzati adatgyűjtés	évente
	Helyi közösségi programok száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	év
Szemléletformáló fórumok száma nő	db	önkormányzati adatgyűjtés	év	

¹⁷ Térinformatikai rendszer kialakítására a jelenlegi dokumentum javaslatot tesz (lásd a 3.2.4.4. *Térinformatikai rendszer felépítése* fejezetet)

Tematikus célok	Eredménymutatók	Mértékegység	Mérési módszer	Mérés gyakorisága
	Zöldfelületek lakosra jutó területe nő	m ² /fő	TEIR/KSH TSTAR	év
	Lakosság elégedettsége nő	%	Kérdőív	3év

6. MELLÉKLETEK

6.1. MELLÉKLET: KISBÉR INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA (ITS) ÖNKORMÁNYZATI WORKSHOP - ÖSSZEFOGLALÓ

Időpont, helyszín: 2024. július 18. 9.00-12.00 óra, Kisbéri Közös Önkormányzati Hivatal

Háttér

Kisbér Város Önkormányzata a 164/2024. (V.09.) KVÖKt. határozatával döntött a meglévő Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) módosításáról. Az ITS felülvizsgálatának folyamata a 2024. június 13-i projektindító megbeszélést követően megkezdődött. Önkormányzati adatszolgáltatás és központi statisztikai adatok elemzése alapján a tervezők elkészítették az új megalapozó vizsgálatot, amelyben frissítésre kerültek Kisbér társadalmi-gazdasági-környezeti helyzetét leíró kulcsindikátorai. Ezen kívül összeállítottak egy, a helyi lakosok véleményét begyűjtő lakossági kérdőívet, amelyet az önkormányzat meghirdetett a város honlapján, később közzétette a „Kisbér a szívügyünk” facebook oldalon is. Az önkormányzati szereplőkkel történő tervezési esemény a tervezési folyamat partnerségi eseményeinek következő fontos lépéseként valósult meg.

A workshopon résztvevők névsorát a melléklet végén található *6.1.1. Jelenléti ív* tartalmazza.

A workshop célja

A Kisbéren azonosított legjelentősebb problémák feltárása, valamint azokra megoldási javaslatok megfogalmazása.

A workshop menete

- Egy rövid bemutatkozást követően a tervezők ismertették az ITS elkészítésének – jogszabályi - háttérét, tartalmát, fontosságát, az ITS felülvizsgálati folyamatának aktuális lépéseit, ennek részeként a jelenleg futó lakossági kérdőív kitöltésének pillanatnyi állapotát (46 válasz).
- A lakossági kérdőív kapcsán felmerült, hogy az túl hosszú, így a kitöltés elrettentő lehet az esetlegesen kitöltők számára. A kérdőív kikerült az önkormányzat honlapjára; a válaszadások száma akkor kezdett érdemben növekedni, amikor az megjelent a „Kisbér a szívügyünk” facebook oldalon is (2024. július 4-én, 4 megosztással).
- A műhelymunka érdemi része ezután következett. A problémafeltárás szakaszban - arra a kérdésre válaszolva, hogy „Mi a három leg súlyosabb probléma Kisbéren? És miért?” -, minden résztvevő megnevezett és szóban kifejtett három olyan tényezőt, amelyet konfliktusosnak talál a településen. Az egyes résztvevők által feltárt problémák között jelentős átfedések, kapcsolatok voltak. Az összegyűjtött problémák csoportosítása után a résztvevők részletesen átbeszélték az ok-okozati összefüggéseket, majd ezután a problémákat célok formájában fogalmazták újra, megmutatva ezzel a kívánatos jövőbeni helyzet pozitív aspektusait. Az eredményeket a melléklet végén található *6.1.2. Problémák és megoldások* tartalmazza.

Az elhangzott problémák és javasolt megoldási lehetőségek köre:

terület	probléma	megoldás	megjegyzés
épített környezet területfelhasználás /	építési telkek hiánya	új lakóterület létrehozásával építési telkek kialakítása a Sport utca mögött	
épített környezet területfelhasználás /	Újszőlő utcai funkcióváltás (a helyiek a zártkerteket lakótelekként kezdték hasznosítani), infrastruktúra hiánya	a terület hétvégi házas üdülőterület besorolású, amelyen az önkormányzat nem kíván módosítani, viszont az út szabályozásával lehetőséget biztosít a későbbi infrastrukturális fejlesztéseknek	
gazdasági versenyképesség	bérlakások hiánya	állami tulajdonú, de önkormányzati vagyonkezelésben lévő 12 lakásos lakótömb felújítása a Városmegye revitalizáció keretében	
gazdasági versenyképesség	önkormányzati bérlakások nem megfelelő állapota	önkormányzati lakások felújítása	
gazdaság	turisztikai fejlesztések hiánya (szálláshely, Zöldalmi tavak)	megfelelő alapok megteremtése (pl. komplex vízrendezés stb.)	
gazdaság	Zöldalmi tavak kihasználatlansága	zöldfelületfejlesztés, pihenőközpont kialakítása (tulajdonviszonyok rendezése, út kialakítása)	
gazdaság	haldokló lovas turizmus	felújított műemlék istállóépület fenntartási költségeiben szükség lenne állami szerepvállalásra, csak úgy, mint a kistérségi félvér ménés fenntartásában; lovas hagyományokra épülő városi séták szervezése	civilek bevonása

terület	probléma	megoldás	megjegyzés
gazdaság	nagyfoglalkoztatók hiánya (nem települnek be nagyfoglalkoztatók munkaerőhiányra hivatkozva, a meglévő munkaerő viszont ingázik)	helyi életkörülmények javítása (közszolgáltatások, lakhatás, kulturális programok, szórakozási lehetőségek)	
gazdaság	új iparterületen 5 év bérleti konstrukció után lehet megvenni a parcellákat (helyi KKV-knak nem jó konstrukció, azonnal szeretnék megvenni a területeket)		5 év bérleti konstrukció pályázati megkötés, önkormányzatnak nincs ráhatása
gazdaság	nyári gyermektáborok hiánya		
közművesítés víziközművek	/ csapadékvíz-elvezetés nem megfelelő	komplex vízvisszatartási program, kisvízfolyás-kezelés (Kisbér ITVT javaslatok)	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-KO1 - Élhető települések – FOLYAMATBAN
társadalom	fiatalok elvándorlása	bérlakások biztosítása, érettségig adó lovászképzés újraindítása a gimnáziumban, fiatalok kötődésének, lokálpatriotizmusának erősítése	lovászképzés indítása a tankerülettől függ; civil szervezetek bevonása
társadalom	elidegenedett helyi közösség	részvételi költségvetés és részvételi tervezés, lakosság bevonása a zöldfelületfenntartásba (környezetvédelmi szemléletformálási akciók)	

terület	probléma	megoldás	megjegyzés
társadalom	előregedő házi orvosok, pedagógusok / (óvoda)pedagógushiány	szolgálati lakás biztosítása (tervben van, hogy a felújított műemléképületben 6 szolgálati lakást alakítanak ki, amelyek segítik az üres állások betöltését - szolgálati lakás önmagában nem elég), az intézmények presztízsének emelése különböző vonzó programokkal, mint pl. öko-ovi, öko-suli program stb., egyéb bérkiegészítés, munkakörnyezet javítása	programok indítása a tankerülettől függ
társadalom	helyi lakosok személtelése	környezetvédelmi szemléletformálási akciók, lakosok bevonása a köztisztaság, zöldfelületek fenntartásába	
zöldfelületi rendszer	zöldfelületfenntartás nem rendszerszintű (sok zöldfelülettel és 3 önkormányzati fenntartású temetővel rendelkezik a város, melyek fenntartása anyagi megterhelést jelent, a Városigazgatóság látja el a feladatokat közfoglalkoztatás bevonásával)	közmunka-program kiterjesztése, lakosok, civilek bevonása	
		környezetvédelmi alap létrehozása pl. ESG források becsatornázására	2023. évi CVIII. törvény a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal

terület	probléma	megoldás	megjegyzés
zöldfelületi rendszer	Batthyány tér leromlott állapota	köztérmegújítás	összefüggő egyéb törvények módosításáról Városközpont revitalizáció akcióterületi fejlesztés keretében
zöldfelületi rendszer	Széchenyi utca nyári felforrósodása, parkolási problémája	zöldítés, árnyékolás, időkorlátos parkolás bevezetése	
humán infrastruktúra	nem elégséges bölcsődei kapacitás	bölcsődei kapacitásbővítés (telek, ingatlan megvan hozzá, bölcsőde üzemeltetése Ászár településsel együttműködésben képzelhető el, együttműködési megállapodás kellene)	
közlekedés	utak, járdák építése, állapotuk javítása		
közlekedés	helyközi közlekedés nem megfelelő (hiányzó kapcsolatok, pl. Komárom-Kisbér, többszörös átszállások, pl. Volán buszmenetrend járatritkítása Budapest felé, rossz idejű menetrendek)	járatsűrítések, menetrendek igazítása az iskolába/munkába járást segítően	igények el lettek küldve a Volánnak
közlekedés	81. sz. főút zaj- és levegőterhelése	elkerülőút megépítése	állami oldalról jelenleg nem prioritás. az önkormányzatnak pedig nincs ráhatása
közlekedés	a településen belül vezető kerékpárút elszigetelt, egyéb kerékpáros útvonalakhoz nem kapcsolódik	81. sz. főút kétsávúsítása esetén a mostani 13. sz. főúton lehetne kerékpársávot kijelölni, a hálózatot bővíteni Komárom, Nagyigmánd és a többi út menti település irányába;	átfogó helyi közlekedési rendszer fejlesztési terv elkészítése javasolt

terület	probléma	megoldás	megjegyzés
		a jelenleg használaton kívüli Tatabánya-Pápa vasútvonal nyomvonalát kerékpárúttá átalakítani a K-NY-i irányú összeköttetés érdekében; átfogó helyi közlekedési rendszer fejlesztési terv elkészítése javasolt (SUMP)	
közlekedés	Perczel Mór utca nagy átmenő forgalma	átfogó helyi közlekedési rendszer fejlesztési terv elkészítése javasolt (SUMP)	
közlekedés	rollerek elhelyezésének problémája	rollerekre vonatkozó helyi szabályozás kialakítása; átfogó helyi közlekedési rendszer fejlesztési terv elkészítése javasolt (SUMP)	
közlekedés	általános parkolási probléma (egyre több autó van)	átfogó helyi közlekedési rendszer fejlesztési terv elkészítése javasolt (SUMP)	
önkormányzat gazdálkodása	Kisbér kisváros ahhoz, hogy a járás 17 települése részéről felmerülő igényeket (szolgáltatásokat) teljesítse	településközi együttműködések pl. intézmények (bölcsőde) üzemeltetésére	
önkormányzat gazdálkodása	tervezési, projektelőkészítési források hiánya		az önkormányzatnak nincs ráhatása
önkormányzat gazdálkodása	fejlesztéseket akadályozza a pályázatok megvalósításának elhúzódása		az önkormányzatnak nincs ráhatása
környezetvédelem	biogázüzem mint kellemetlen szagforrás		az önkormányzatnak nincs ráhatása

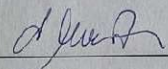
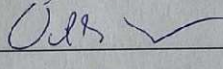

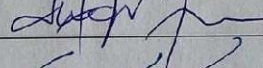
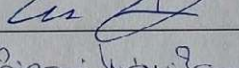
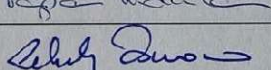
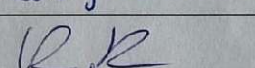
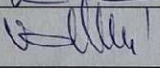
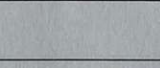
6.1.1. Jelenléti ív

JELENLÉTI ÍV

készült: 2024. július 18.-án a Kisbéri Közös Önkormányzati Hivatalban

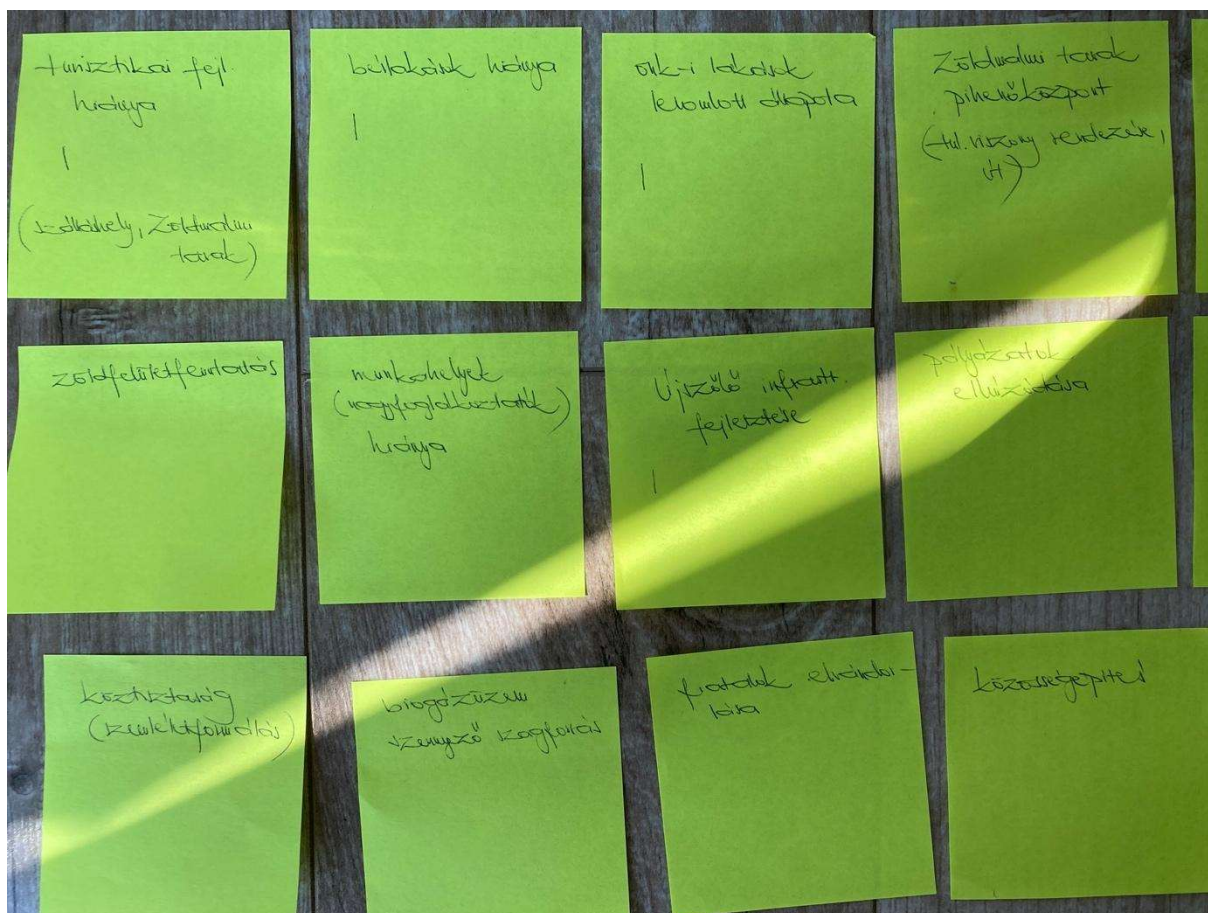
Műhely munka

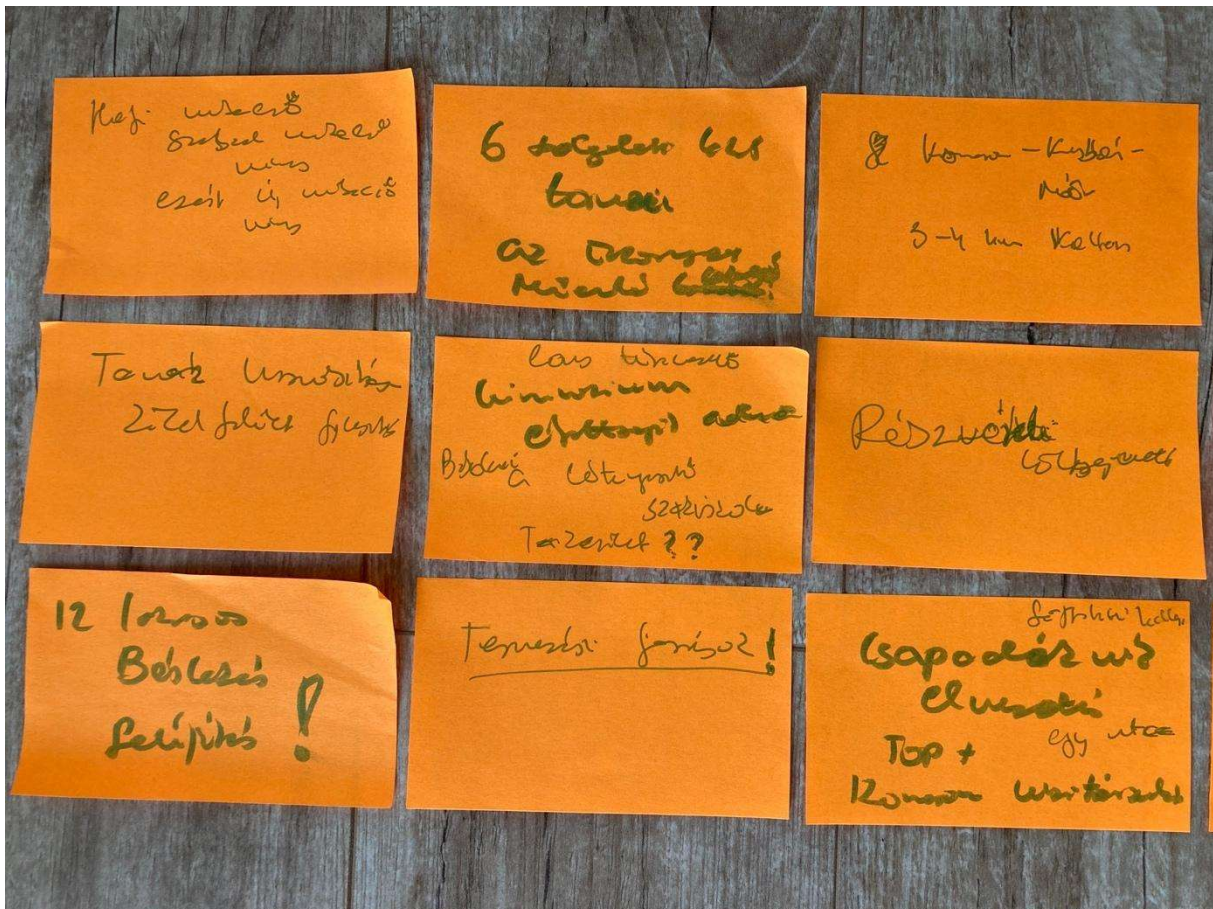
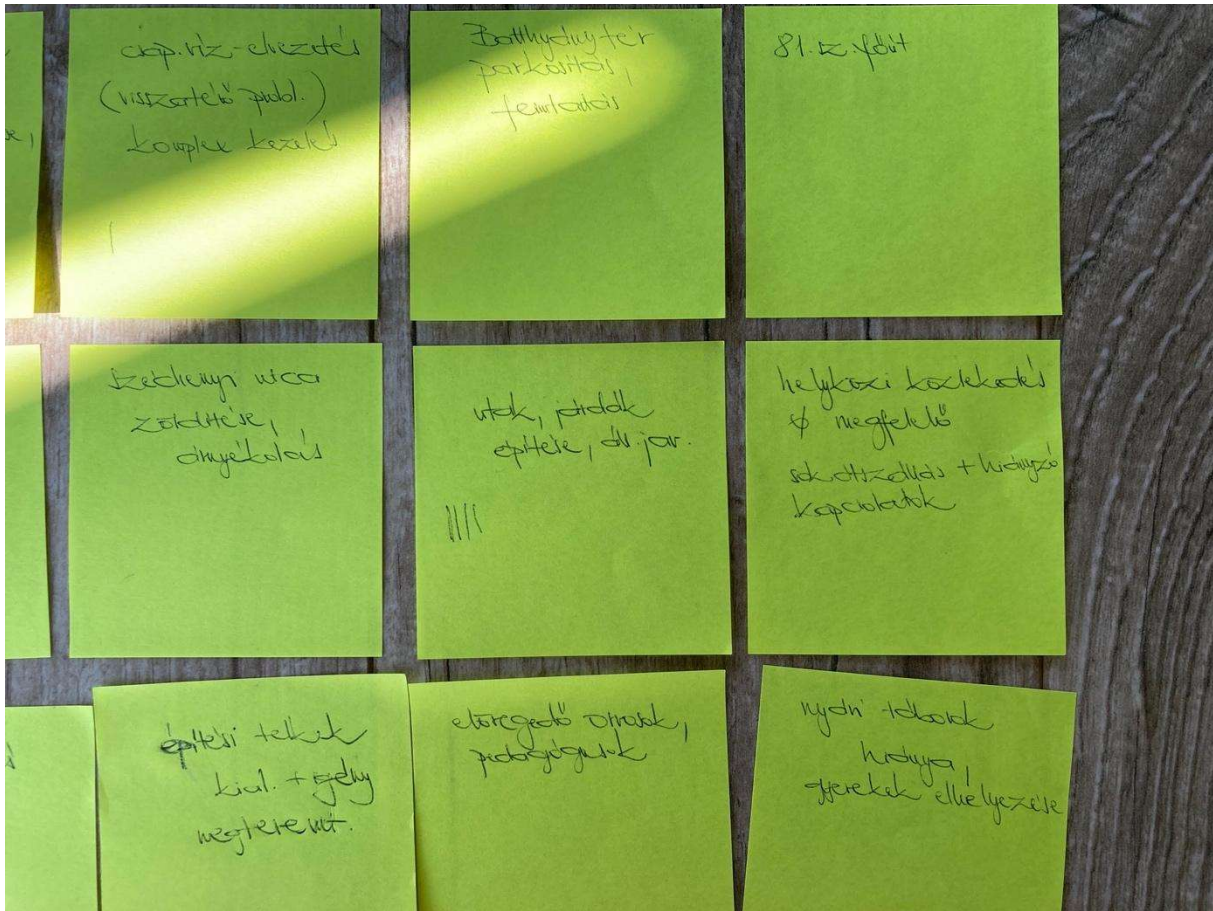
Tárgy: Kisbér Város Integrált településfejlesztési stratégia

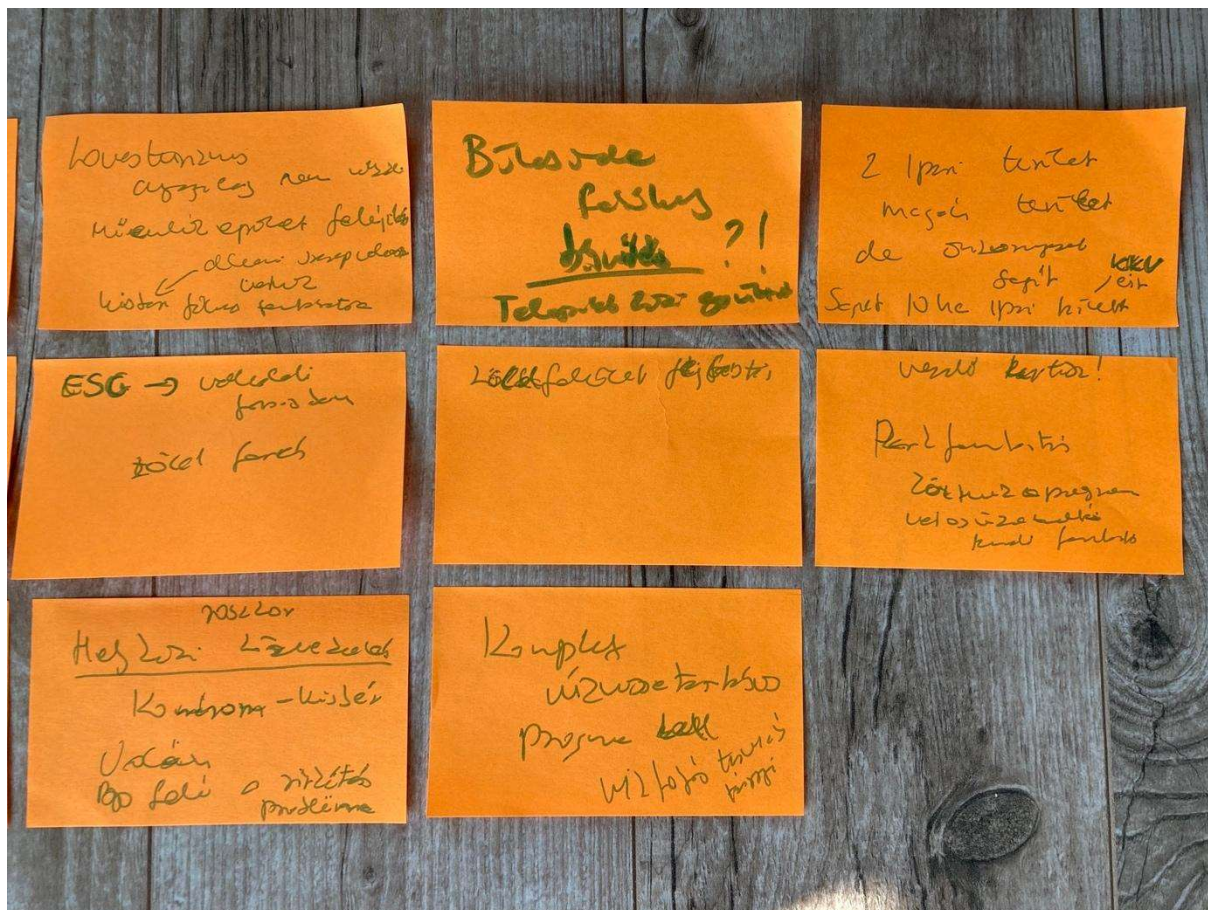
név	elérhetőség	aláírás
DR. MORVAI ZITA	30 942 8104	
UITHALM NORBERT	30/9394-755	
Sinkovics Zoltán	30/2278 475	
Hoffer Ferenc	20/453 4902	
BANKI SZILVIA	+36/552-002	
PIPAI NÓRA	34/552-002	
LEHOCZKY ZSUZSANNA	70/619 7248	
VASZCSÓZ VILGA	30/9961 808	
VADÁSZ NÓRA	70/774-1972	

Hitelesítő:

6.1.2. Problémák (citromsárga) és megoldások (narancssárga)

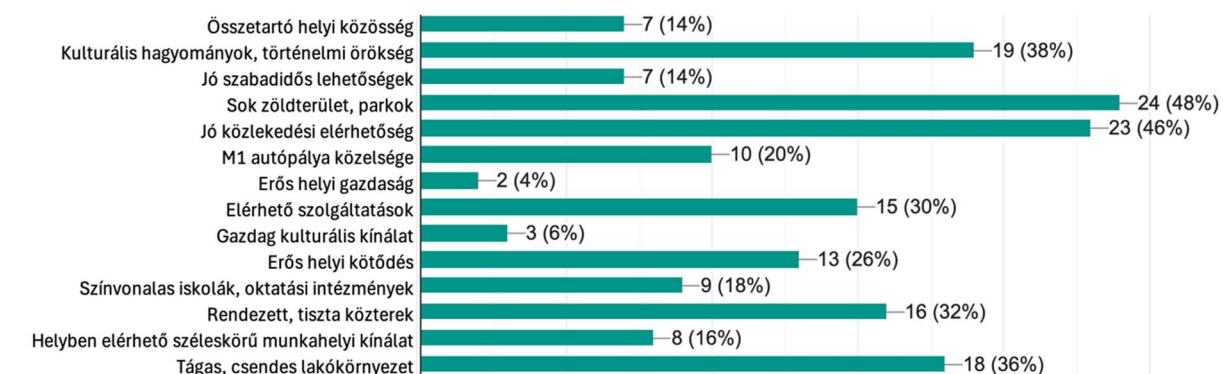

6.2. MELLÉKLET: LAKOSSÁGI KÉRDŐÍV EREDMÉNYEINEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Kisbér Város Önkormányzata közvélemény-kutatást folytatott a lakosság körében a település Integrált Településfejlesztési Stratégia (ITS) felülvizsgálatához. Fontos, hogy az önkormányzat már a tervezési szakaszban megismerje a lakosok elképzeléseit a település jövőbeli fejlesztéseit illetően, ezáltal segítve a stratégiaalkotás mellett az önkormányzat-lakossági partnerség elmélyülését, az együttműködés irányának közös meghatározását. A kérdőívet 48-an töltötték ki. A kérdőív továbbra is elérhető az önkormányzat kommunikációs felületein, a válaszok alábbi értékelése a 2024. július 31-i állapotot tükrözi.

Kisbér értékelésére vonatkozó kérdések

A kérdőív első kérdései Kisbér meglévő állapotának értékelésére vonatkoztak. A válaszadók csaknem fele Kisbér legfontosabb előnyének a **jó közlekedési elérhetőségét** tartják, de közel ennyien értékesnek tartják a település területén található **sok zöldfelületet és parkot**. Harmadik helyen holtversenyben a kulturális hagyományokat, történelmi örökségeket, valamint a tágas, csendes lakókörnyezetet emelték ki, mint Kisbér kedvező tulajdonságát.

17. ábra: Válaszok összesítése arra a kérdésre, hogy „Ön számára melyek Kisbér legfontosabb előnyei?”

A helyiek a városban található emberi, környezeti, közösségi és épített értékekkel kapcsolatos elégedettségé vegyes képet mutat. A legtöbb, legjobb értékelést a **víz-, csatorna-, gázellátottság** kapta, szintén jó értékelést kapott a **kulturális szolgáltatások, könyvtár, de az önkormányzati ügyintézés színvonalával** is elégedettek. Az alapfokú intézményi ellátottság (bölcsőde, óvoda, általános iskola) és a közbiztonság végzett még viszonylag jó helyen az összesítésben. Amivel kevésbé elégedettek a városban, kezdve azzal, amelyik a legrosszabb értékelést kapta, az a szórakozási lehetőségek, a levegő tisztasága, az egészségügyi ellátás, valamint a sportolási lehetőségek.

A következő kérdésre saját válaszok formájában adhattak visszajelzést a kitöltők: „*mi az a három legfontosabb dolog, amin szívesen változtatna a városban, amit problémának tart?*”.

A legtöbbben az **utak, járdák állapotának javítását** említették, ehhez kapcsolódóan fontosnak tartják a közterületek tisztán tartását, egy rendezettebb városkép elérését. Második helyen a **főút hatalmas, átmenő forgalmát** emelték ki, amely rontja a levegőminőséget. Sokakat rendkívül zavar a biogáz bűze is. A közlekedés területén problémásnak tartják a parkolást: kevés parkolóhely van, és azok állapota is leromlott. Többen folytatnák a bicikliutak építését (pl. a Tatabánya-Pápa vasútvonal adott pályaszerkezetén).

Nagyon sokan írták, hogy **több bevásárlási lehetőségre** (élelmiszer – pl. Lidl - és ruhaüzlet) lenne szükség, valamint szórakozási, sportolási lehetőségre. Várják a járási tanuszoda átadását. A bevásárlási lehetőségek mellett nagyjából ugyanolyan fontosnak tarták az egészségügyi szolgáltatások fejlesztését, konkrétan a **szakorvosi ellátások bővítését**.

Nagyobb csoportot alkotnak még a **helyi közösség fejlesztését** érintő törekvések. Hasznosnak tartanák, ha aktívabb lenne a kommunikáció a lakosok és az önkormányzat között. Civil szervezetek, rendezvények támogatása, minőségi programok helyi elérése, színvonalas szabadtéri és beltéri közösségi terek kialakítását szorgalmazzák többen.

A fiatalok elvándorlásának problémájára a helyi munkahelyteremtést tartanák megoldásnak, rugalmas munkaidő bevezetését, **tömblakások építését, illetve építési telkek kialakítását**.

Kevesen írták a zöldfelületek fejlesztését, hogy több fát szeretnének, illetve, hogy jó lenne a vízvezetés problémáját megoldani.

Az elkövetkező 10 évben a válaszadók 85%-a elsődlegesen az **egészségügyi ellátás fejlesztését** tartja a legfontosabbnak, 58%-uk környezetvédelmi fejlesztéseket valósítana meg (pl. levegőtisztaság, zaj,

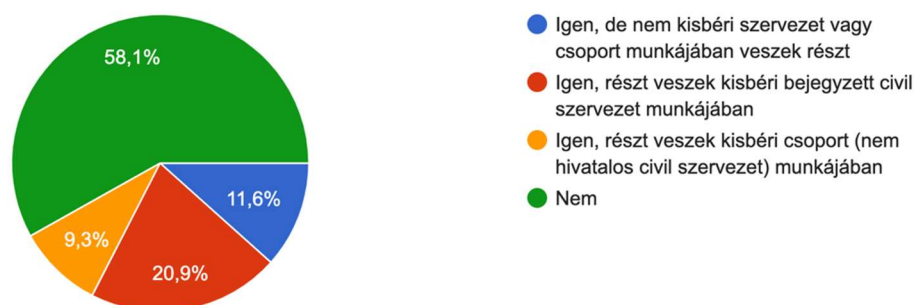
hulladékkezelés, vízvédelem), 46%-uk pedig a közlekedési fejlesztések és helyi gazdaságfejlesztő, vállalkozásélénkítő programok megvalósítását preferálja. Fontosnak tartják továbbá az intézmények fejlesztését, a lakóterületek fejlesztését, bővítését, valamint a szociális programokat és szociális célú fejlesztéseket is. Ezen kívül konkrét fejlesztések közül alábbiak merültek fel:

- rendelkezésre álló ingatlanok bérlakásokként történő hasznosítása
- uszoda működtetése
- műemlékek megújítása, hasznosítása (pl. bérlakásként)
- utak, járdák állapotának javítása, közvilágítás korszerűsítése
- Hánta fejlesztése
- idősebb lakosság támogatása, etnikumhoz tartozó tehetséges gyermekek felkarolása
- testvérvárosi és új külföldi kapcsolatok kialakítása diákcsere programok kialakítása miatt
- lakossági sportolási lehetőségek bővítése

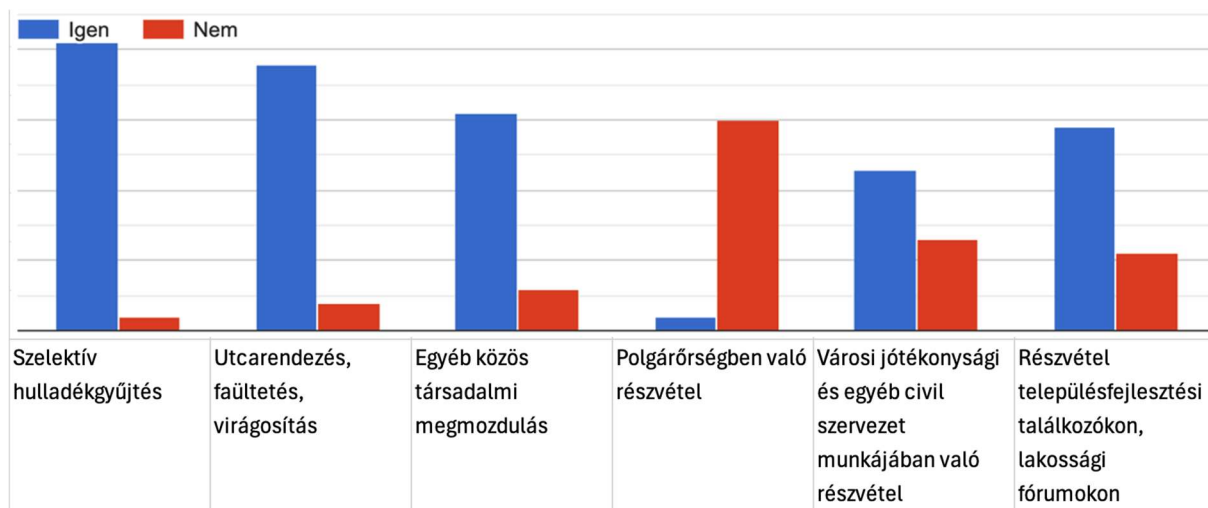
A válaszadók 42%-a részt vesz valamilyen civil szervezet vagy csoport munkájában, akiknek kb. a fele kisbéri bejegyzett civil szervezet munkáját segíti.

Ön részt vesz valamilyen civil szervezet vagy csoport munkájában?

43 válasz

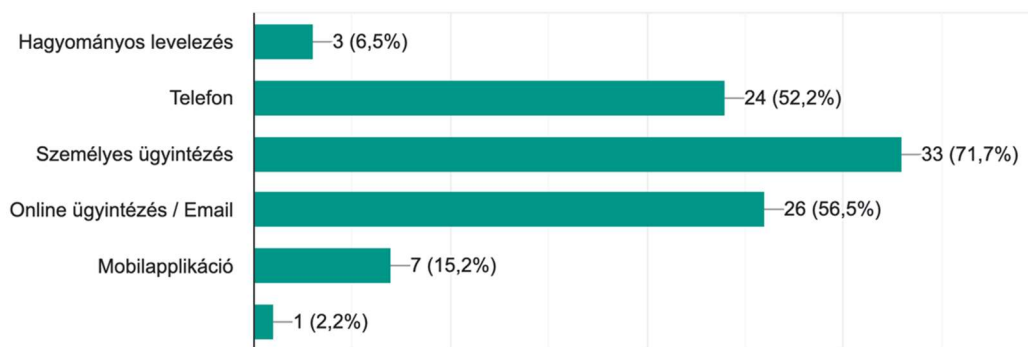
A válaszadók többsége kész tenni lakóhelyéért, pl. szelektíven gyűjteni a hulladékot vagy részt venni utcarendezési, faültetési, virágosítási akciókban vagy egyéb közös társadalmi megmozdulásban. Polgárőrség munkájában nem szívesen vennének részt, de nyitottak településfejlesztési találkozók, lakossági fórumokon, vagy városi jótekonysági vagy egyéb civil szervezet munkájában való részvételre.

18. ábra: Válaszok összesítése arra a kérdésre, hogy „Mi az, amit Ön személyesen is kész tenni lakóhelyéért?”

A kitöltők 63%-a a Facebookot vagy más közösségi oldalt használnak arra, hogy a helyi hírekkel és eseményekkel kapcsolatban tájékozódjanak, de olykor-olykor az önkormányzat honlapja és a helyi újság is hasznos kommunikációs csatornaként szolgál. A kitöltők egyharmada a szomszédaitól, ismerőseitől is szerez információt a helyi ügyekkel kapcsolatban.

A legtöbben (72%) személyes ügyintézés keretében kerülnek kapcsolatba a várossal, városi közszolgáltatókkal, amelyen a legtöbben változtatnának is. Hasznosnak tartanák, ha a hivatali ügyintézés elektronikus úton is igénybe lehetne venni; ha gyorsabb lenne a reakcióidő és eljárásrend; valamint, ha az ügytípusok rendszere átláthatóbb lenne.

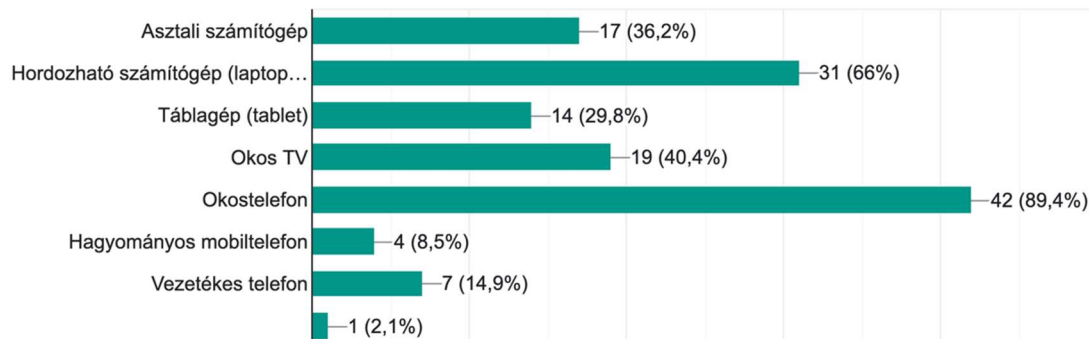
19. ábra: Válaszok összesítése arra a kérdésre, hogy "Milyen módon kerül kapcsolatba a városi közszolgáltatókkal?"

Ennek megfelelően a kitöltők 82%-a igénybe is venné az elektronikus közszolgáltatásokat, egy részük (38%) ehhez előzetes részletes tájékoztatást is igényelne. Visszajelzéseik alapján az elektronikus szolgáltatások bevezetése elsősorban az egészségügyi ellátások elérhetőségének területén lenne a leghasznosabb.

Digitális szokásokkal kapcsolatos kérdések

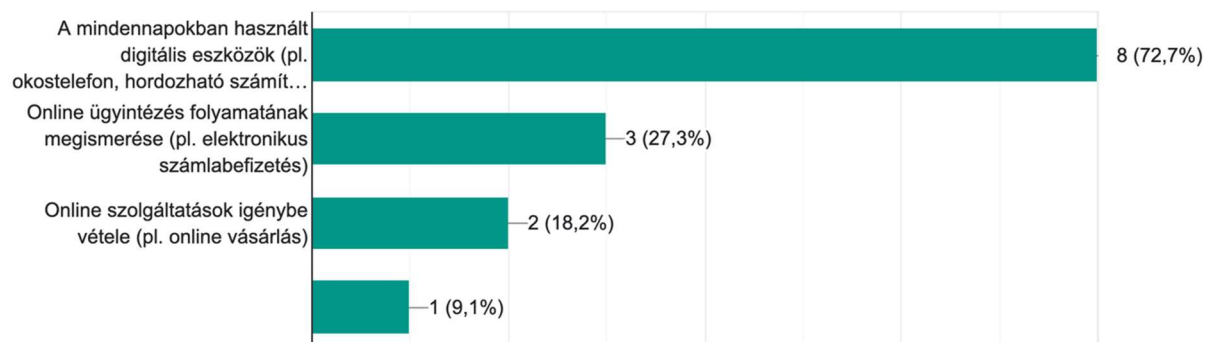
A kitöltők közül mindenki rendelkezik otthonában internet kapcsolattal és 85%-uk rendelkezik bankkártyával, a bankkártyával rendelkezők 17%-ának pedig hitelkártyája is van.

Alábbi diagram jól mutatja, hogy az okostelefon a legelterjedtebb informatikai és kommunikációs eszköz a hétköznapiakban, a kitöltők 90%-a birtokolja. Ugyanakkor 66%-uk lappal, 40%-uk okos TV-vel, a kitöltők több mint harmada asztali számítógéppel és majdnem harmada táblagéppel is rendelkezik. A hagyományos mobiltelefon és vezetékes telefon elterjedtsége már elenyésző.

20. ábra: Válaszok összesítése arra a kérdésre, hogy "Milyen informatikai és kommunikációs eszközöket használ rendszeresen a hétköznapiakban? (több válasz is lehetséges)"

A digitális eszközök és folyamatok felhasználása nem jelent problémát a kitöltők több mint 80%-ának, ugyanakkor a 20% igényelne azzal kapcsolatos tanfolyamot, oktatást, továbbképzést elsősorban a mindennapokban használt digitális eszközök funkcióinak szélesebb körű megismerése céljából.

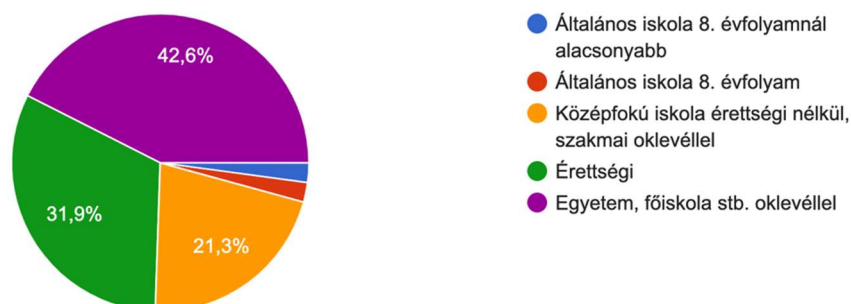
21. ábra: Válaszok összesítése arra a kérdésre, hogy "Amennyiben előző kérdésre igennel válaszolt, milyen jellegű oktatást tartana a leghasznosabbnak?"

A kitöltő háttérére vonatkozó kérdések

A kérdőívet 67%-ban nők töltötték ki, az összes kitöltő 70%-a 30-59 év közötti életkorú. A válaszadók majdnem fele felsőfokú végzettséggel (43%), harmada érettséggel (32%), ötöde pedig középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel (21%) rendelkezik. 89,4%-ban kisbéri lakosok.

Az Ön legmagasabb iskolai végzettsége

47 válasz

Munkába járás során a legelterjedtebb közlekedési eszköz az autó (36%), 24% tömegközlekedési eszközt vesz igénybe. 9%-ban olyan is vannak, akik autót és tömegközlekedést is használnak, 11% kerékpárt részesíti előnyben, míg 9% gyalog jár dolgozni.

Jellemzően milyen közlekedési eszközt vesz igénybe a munkába járás során?

45 válasz

